

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indbydelsesskrift

til

Afgangs- og Aarsprøver

i

Viborg Katedralskole

1895.

Viborg.

F. V. Backhausens Bogtrykkeri.
1895.

Indhold.

Regulære Polyedre, en elementær Skitse, af Adjunkt Adolf Lomholt	Side	1.
Skoleefterretninger for 1894—95 ved Rektor Dr. A.		
Heise	—	33.
I. Prøver i 1894	—	35.
II. Fordringer til Optagelse i Skolen	—	45.
III. Disciplene	—	48.
Disciplenes Forhold uden for Skolen	—	52.
IV. Skolepenge. Undersøttelsesmidler	—	53.
V. Lærerne. Aarets Arbejde	—	58.
VI. Videnskabelige Samlinger	—	80.
VII. Uddrag af Skolens Regnskab 1894—95	—	91.
VIII. Kgl. Anordning af 1. Marts 1895 angaaende den almindelige Forberedelseseksamen	—	93.
Ministerielle Bestemmelser angaaende samme	—	100.
IX. Forberedelsesskolen 1894—95	—	106.
X. Afgangs- og Aarsprøver i 1895	—	110.

Rettelser:

S. 85, L. 8 f. n., Broberg, læs: Boberg.

Regulære Polyedre.

En elementær Skitse

af

Adolf Lomholt,
Adjunkt.

Indledning.

Der er faa Ting, som i højere Grad have fængslet Oldtidens Matematikere og Filosofer end de regulære Polyedre. Det er endog blevet paastaaet, at Euklids berømte Værk (Elementa geometriæ) for en væsentlig Del er blevet til for at muliggøre en Undersøgelse af disse Legemer.

Hvor meget Ægypterne have kendt til de regulære Polyedre, vides ikke med Bestemthed; men det er rimeligt, at de i det mindste have kendt nogle af disse, som maa siges at ligge saa nær for Haanden, at enhver, der selv med de sparsomste Forudsætninger giver sig af med Rumstørrelser, næsten maa snuble derover. Navnlig vilde det være besynderligt, om ikke netop Ægypternes Bygningskunst havde gjort dem opmærksomme paa disse Legemers Tilværelse. Eet af dem (Dodekaædret) kunne de dog med nogenlunde Sikkerhed siges ikke at have kendt noget til, da der intet foreligger om, at de have kendt Konstruktionen af den regulære Femkant, Grundlaget for Dodekaædrets Frembringelse.

Det er kun alt for naturligt, at det under Matematikens forbausende Udvikling hos Grækerne i Tiden 500—200 f. Chr. blev dette skønhedselskende Folk, der kom til at gennemføre den nærmere Undersøgelse af de regulære Polyedre, disse ved saa mange smukke Baand sammenknyttede Legemer. Denne Undersøgelse falder i tre Afsnit, der hvert for sig samler sig om et af den græske Videnskabs største Navne.

Pythagoras (c. 500)

vides at have kendt alle de regulære Polyedre og maa vistnok anses for Opdageren af Dodekaædret. Dog er det saa vel med Hensyn til ham som med Hensyn til de senere „Skole“-Stiftere usikkert, hvad der skyldes Læreren, og hvad der skyldes Disciplene, da disse havde en Forkærlighed for at tillægge Læreren Fortjenesten af deres egne Opdagelser og Udvidelser. En

særlig Rolle kom de regulære Polyedre for Pythagoras til at spille i det filosofiske System som Grundformer for Verdenselementerne (Ild, Luft, Jord, Vand), en Grund mere til at undersøge dem nøje. Pythagoras har dog næppe haft noget indgaaende Kendskab til de regulære Polyedre, hvilket naturligt maatte komme efterhaanden, som den matematiske Udvikling skred frem.

Plato (429—348),

Stifteren af „Akademiet“ i Athen, havde selv gaact i Skole hos Pythagoræerne; hans Betydning for Matematiken laa dog næppe i nogen synderlig personlig Deltagelse i Udviklingen, men mere i, at hans Skole blev Centret for Tidens aandelige Liv, og i, at han selv ansporede sine Disciple til at dyrke Matematiken. Han fortsatte og udviklede (sml. Samtalen Timæus) Pythagoras' Anvendelse af de regulære Polyedre i det filosofiske System, og de have af den Grund faaet Navn af platoniske Legemer. Af Platons samtidige skulle vi nævne Theætet, som vides at have skrevet om de regulære Polyedre. Der gaar dog endnu et Hundrede Aar, før end Undersøgelsen kan betragtes som væsentlig endt, saaledes som vi finde den hos

Euklid (ca. 300)

i hans førnævnte Værk. Dette er dog ikke udelukkende hans egen Frembringelse, men en ordnet Samling af, hvad hans Fortid havde frembragt indenfor dets Ramme. Euklid, som hørte til den alexandrinske Skole, interesserer sig bl. a. selv for at finde simple Forhold mellem forskellige Størrelser eller disses Kvadrater og for Betragtninger over disse Forholds Rationalitet eller Irrationalitet samt for Konstruktion af disse Legemer, naar de skulle indskrives i en given Kugle. Af andre Navne fra den alexandrinske Skole nævne vi den lidt ældre Aristæus og den noget senere Apollonius (c. 200), som begge have givet sig af med at undersøge de regulære Polyedre. Hypsiklos (c. 200) har skrevet den 14. Bog af „Elementerne“, hvori for en væsentlig Del handles om de regulære Polyedre. En 15. Bog, som findes i flere Udgaver, har ogsaa været tillagt Hypsikles, men vides nu at være af senere Oprindelse; i den omhandles bl. a. nogle regulære Polyedres Indskrivelighed i hinanden.

Regulære Polyedre.

I.

1. Et Polyeder kaldes regulært, naar det begrænses af kongruente, regulære Polygoner, som danne kongruente, regulære Hjørner.

2. (Vi ville i det følgende kalde Antallet af en Sideflades Sider n , af et Hjørnes Sideflader m , af Sideflader f , af Hjørnespidser h og af Kanter k .)

3. En Kugle gennem en Sideflades Vinkelspidser, som indeholder endnu en Vinkelspids i en hosliggende Sideflade, ses let at indeholde alle dennes Vinkelspidser og altsaa alle Polyedrets Hjørnespidser. Vinklen mellem to i en Kant sammenstødende Sideflader er da overalt den samme.

4. Et regulært Polyeder har følgelig en omskreven Kugle og altsaa ogsaa en med denne koncentrisk, indskreven Kugle. Disses fælles Centrum kaldes Polyedrets Centrum. Ved Drejning om dette kan Polyedret bringes til at dække sig selv i $fn - 1$ nye Stillinger ved, at to hvilke som helst (i en Kant) sammenstødende Sideflader bringes til at dække to hvilke som helst andre sammenstødende Sideflader. Thi naar disse to Sideflader dække andre, vil det samme være Tilfældet med de tilstødende, og saaledes videre.

5. Omvendt maa et Polyeder, som ved at drejes

om et vist Centrum kan bringes til at dække sig selv ved, at to hvilke som helst sammenstødende Sideflader bringes til at dække to hvilke som helst andre sammenstødende Sideflader, være regulært; thi naar Sidefladerne falde sammen, er det samme Tilfældet med Kanterne og derfor ogsaa med Hjørnespidserne.

Det vil senere (26) blive vist, at der kun findes et begrænset Antal regulære Polyedre.

II.

Dækning ved Drejning om Akser.

6. De foran nævnte Dækninger kunne bringes til Veje ved Drejninger om Akser gennem Centrum, een ad Gangen:

a. Fladeakser:

7. Akser gennem en Sideflades Centrum. Dækning vil her finde Sted og kun finde Sted ved en Drejning af $p \frac{2\pi}{n}$, hvor p er hel. Heraffølger, at Sidefladerne ere parvis parallelle, undtagen for $m = n$; thi Aksen maa ogsaa paa den anden Side af Centrum gaa igennem en Sideflades Centrum.

b. Hjørneakser:

8. Akser gennem en Hjørnespids. Dækning vil her finde Sted og kun finde Sted ved en Drejning af $p \frac{2\pi}{m}$. Heraf følger paa lignende Maade, at Hjørnespidserne parvis ligge i en Kuglediameters Endepunkter, undtagen for $m = n$. (I sidste Tilfælde kan Aksen tænkes paa den ene Side af Centrum at gaa igennem en Hjørnespids, paa den anden Side af Centrum gennem en Sideflades Centrum).

Ere to Hjørnespidser forbundne ved en Kant, da ere ogsaa (for m ulig n) de to diametralt modsatte

Hjørnespidser forbundne ved en Kant parallel med den første, α : Kanterne ere parvis parallelø.

c. Kantakser.

9. Akser gennem en Kants Midtpunkt. Dækning vil her finde Sted og kun finde Sted ved en Drejning af $p\pi$. Heraf følger, at Aksen ogsaa paa den anden Side af Centrum maa gaa igennem en Kants Midtpunkt, saa at der al Tid findes endnu en Kant, som (staar vinkelret paa og) halveres af en saadan Akse.

III.

Reciproke Polyedre.

10. Lægges Tangentplaner til den omskrevne Kugle i Hjørnespidserne, ses disse at begrænse et nyt regulært Polyeder.

Thi hver Gang det første dækker sig selv i en ny Stilling, dække det sidstes Sideflader ogsaa hinanden. Det sidste har lige saa mange Sideflader, som det første har Hjørnespidser og omvendt; thi en Fladeakse i det første falder paa en Hjørneakse i det sidste. De to Polyedre kunne da dannes af hinanden paa samme Maade og kaldes derfor reciproke. De have lige mange Kanter (Eulers Formel: $f + h = 2 + k$).

11. Fladeakser blive til Hjørneakser i det reciproke Polyeder og omvendt. Kantakserne blive derfor fælles for de to Polyedre.

12. Man kan altsaa al Tid konstruere to reciproke Polyedre saaledes, at enhver Kant i det ene staar vinkelret paa og halverer en Kant i det andet og omvendt.

For $m = n$ bliver et Polyeder ligedannet med sit reciproke Polyeder; de kunne bringes til ligedan Beliggenhed med Centrum som Fællespunkt.

IV.

Vinkler i Polyedret.

13. Til Bestemmelse af Topplansvinklen mellem to i en Kant sammenstødende Sideflader afskæres (se Fig. 1) med en Diagonalplan i en Centralpyramide (Toppunkt i Centrum, Grundfladen = en Sideflade) $O - ABC \dots$ Tetraedret $O - ABC$, som da har $AB = BC = a$ (Kanten), $AO = BO = CO = R$ (største Radius) og Afstanden OP fra O til Pl. ABC lig r (mindste Radius). Er endvidere $AM = MB = \frac{1}{2} a$, bliver $\angle OMP = u$ det halve af den søgte Topplansvinkel. Skærer Pl. ANC Linien BO vinkelret i N^*) og BP i D bliver $\angle DNC = \alpha = \frac{1}{2} \angle ANC$. Betegnes endelig $\angle BAC = \angle BPM$ ved v , har man

$$MO \sin u = r$$

$$BD \cdot r = ND \cdot R \quad (\triangle BDN \sim \triangle BOP)$$

$$a \sin v = BD$$

$$ND = NC \cos \alpha$$

$$R \sin y = MO$$

$$NC = a \sin y \quad (\angle CBN = \angle ABN)$$

$$\sin u = \cos \alpha \operatorname{cosec} v; \text{ men } \alpha = \frac{\pi}{m}, v = \frac{\pi}{n}, \text{ altsaa}$$

$$\sin u = \cos \frac{\pi}{m} \operatorname{cosec} \frac{\pi}{n}. \quad [1]$$

14. Man bemærke herved, at u er Komplement til Vinklen mellem en Fladeakse og en Kantakse til en Kant i samme Sideflade.

15. Benævner man alle Størrelser i det reciproke Polyeder med de tilsvarende mærkede Bogstaver, ser man, da $2u$ er Supplement til Vinklen $2x_1$ mellem to ved en Kant forbundne Hjørneakser, at $\cos x_1 = \sin u$

*) Dette kan finde Sted, da ethvert Punkt i BO ligger lige langt fra A og C .

$$= \cos \frac{\pi}{m} \operatorname{cosec} \frac{\pi}{n} = \cos \frac{\pi}{n_1} \operatorname{cosec} \frac{\pi}{m_1}$$

altsaa

$$\cos x = \operatorname{cosec} \frac{\pi}{m} \cos \frac{\pi}{n}. \quad [2]$$

16. For Vinklen y mellem en Hjørneakse og en tilstødende Kant faar man $\sin y = \cos x$, altsaa

$$\sin y = \operatorname{cosec} \frac{\pi}{m} \cos \frac{\pi}{n}. \quad [3]$$

17. Endelig har man for Vinklen z mellem en Sideflade og en Hjørneakse til een af dens Vinkel-spidser

$$\sin z = \frac{ND}{BD} = \frac{CD \cot \alpha}{a \sin v} = \frac{a \cos v \cot \alpha}{a \sin v} = \cot v \cot \alpha,$$

altsaa

$$\sin z = \cot \frac{\pi}{m} \cot \frac{\pi}{n}. \quad [4]$$

18. Herved mærkes, at z er Komplement til Vinklen mellem en Fladeakse og en Hjørneakse til samme Sideflade. Endvidere, at z er ens for to reciproke Polyedre, hvoraf følger, at

19. naar to reciproke Polyedre ere indskrevne i lige store Kugler, da kunne deres Sideflader indskrives i lige store Lillecirkler, samt

20. naar to reciproke Polyedre have lige store omskrevne Kugler, have de ogsaa lige store indskrevne Kugler, og Rumfangene forholde sig da som Overfladerne.

21. Vil man konstruere Vinkel u , tegner man en Kvadrant AOC (se Fig. 2), afsætter $\angle AOB = \frac{\pi}{m}$ og $\angle COD = \frac{\pi}{n}$; tegner $BE \perp CO$; afsætter $OG = OF$ og tegner $GH \perp OC$. $\angle COH$ er da den søgte Vinkel u .

Linier i Polyedret.

22. Betragter man den omskrevne Kugles Radius, R , som bekendt, har man (se Fig. 1) $r = R \sin z$, altsaa

$$r = R \cot \frac{\pi}{m} \cot \frac{\pi}{n}; \quad [5]$$

men $R^2 - r^2 = BP^2 = \frac{a^2}{4} \operatorname{cosec}^2 v = \frac{a^2}{4} \operatorname{cosec}^2 \frac{\pi}{n}$;

altsaa $\frac{a^2}{4} \operatorname{cosec}^2 \frac{\pi}{n} = R^2 (1 - \cot^2 \frac{\pi}{m} \cot^2 \frac{\pi}{n})$ eller

$$a = 2R \sqrt{1 - \cot^2 \frac{\pi}{m} \cot^2 \frac{\pi}{n}} \sin \frac{\pi}{n}. \quad [6]$$

Sættes $OM = d$ og største Radius i en Sideflade lig ϱ , har man $OM = R \cos x$, altsaa

$$d = R \operatorname{cosec} \frac{\pi}{m} \cos \frac{\pi}{n}, \quad [7]$$

samt $\varrho = BP = R \cos z$, altsaa

$$\varrho = R \sqrt{1 - \cot^2 \frac{\pi}{m} \cot^2 \frac{\pi}{n}}. \quad [8]$$

23. Gøres Rodstørrelsen i foranstaaende Formler logaritmisk, faar man

$$a = 2R \sqrt{-\cos\left(\frac{\pi}{m} - \frac{\pi}{n}\right) \cos\left(\frac{\pi}{m} + \frac{\pi}{n}\right) \cdot \operatorname{cosec} \frac{\pi}{m}} \quad [9]$$

og

$$\varrho = R \sqrt{-\cos\left(\frac{\pi}{m} - \frac{\pi}{n}\right) \cos\left(\frac{\pi}{m} + \frac{\pi}{n}\right) \cdot \operatorname{cosec} \frac{\pi}{m} \operatorname{cosec} \frac{\pi}{n}}. \quad [10]$$

Lignende Formler dannes let til Bestemmelse af de undersøgte Linier ved en vilkaarlig af dem.

24. Vil man nu løse den Opgave:

at konstruere Kanten til et regulært Polyeder, som kan indskrives i en Kugle med given Radius (R),

benytter man [9], og Konstruktionen udføres da som følger (se Fig. 3):

En Cirkel tegnes med $OA = 2R$ som Radius; $\angle AOC = \frac{\pi}{m}$, $\angle AOD = \frac{\pi}{m} - \frac{\pi}{n}$ og $\angle AOE = \frac{\pi}{m} + \frac{\pi}{n}$ afsættes. D og E projiceres paa OA i G og F. En Halvcirkel over FG skærer OB ($\perp$ OA) i H. HI $\perp$ OA giver da $OI = a$.

Afsættes dernæst $\angle COK = \frac{\pi}{2} - \frac{\pi}{n}$, giver IL ($\perp$ OC) $OL = 2a$.

VI.

Muligheden af regulære Polyedres Eksistens.

25. De foran udledede Formler kræve $\frac{\pi}{m} + \frac{\pi}{n} > \frac{\pi}{2}$, altsaa $\frac{1}{m} > \frac{1}{2} - \frac{1}{n}$. En simpel Betragtning viser imidlertid, at for at man overhovedet skal kunne danne konvekse Hjørner af regulære n-Kanter, maa man have $2 < n < 6$.

$$\text{For } n = \begin{cases} 3 \\ 4 \\ 5 \end{cases} \text{ faar man da } 2 < m < \begin{cases} 6 \\ \frac{4}{3} \\ \frac{10}{3} \end{cases}.$$

Dernæst har man $k = \frac{1}{2}nf = \frac{1}{2}mh$, hvoraf (idet $f + h = 2 + k$) faas $f(1 + \frac{n}{m} - \frac{n}{2}) = 2$ eller

$$f = \frac{4m}{2(m+n) - mn}.$$

26. Der kan altsaa højst eksistere 5 regulære Polyedre svarende til følgende Værdier af m, n, f, h og k:

$n = 3; m = 3; f = 4; h = 4; k = 6;$ (Tetraeder).
 $n = 3; m = 4; f = 8; h = 6; k = 12;$ (Oktaeder).
 $n = 3; m = 5; f = 20; h = 12; k = 30;$ (Ikosaeder).
 $n = 4; m = 3; f = 6; h = 8; k = 12;$ (Hexaeder).
 $n = 5; m = 3; f = 12; h = 20; k = 30;$ (Dodekaeder).

I disse Tal ligger tillige den tilstrækkelige Betingelse ($\circ$: Beviset) for regulære Polyedres Eksistens, idet man ved hver Vinkelspids af en i en Kugle ind-

skreven regulær n -Kant (med Siden konstrueret efter [9]) af andre med denne kongruente, indskrevne n -Kanter kan danne regulære m -sidede og kun m -sidede Hjørner og saaledes videre til Polyedret er frembragt.

27. Af de 5 Polyedre ses Tetraedret at være det eneste, for hvilket $m = n$ (sml. 6 ff.); det er altsaa sit eget reciproke Polyeder. De andre 4 ere parvis reciproke (O og H; I og D).

VII.

Sammenligning af de 5 Polyedre.

28. Vi ville udføre Konstruktionen af de 5 Polyedres Kanter paa samme Figur (se Fig. 3 og 4) og danne da først følgende Oversigt:

Tab. I.	Tetraeder.	Oktaeder.	Ikosaeder.	Hexaeder.	Dodekaeder.
$m =$	3	4	5	3	3
$n =$	3	3	3	4	5
$\frac{\pi}{m} =$	60°	45°	36°	60°	60°
$\frac{\pi}{n} =$	60°	60°	60°	45°	36°
$\frac{\pi}{m} - \frac{\pi}{n} =$	0°	-15°	-24°	15°	24°
$\frac{\pi}{m} + \frac{\pi}{n} =$	120°	105°	96°	105°	96°

29. Betegnes de til de forskellige Polyedre svarende Størrelser med f som Indeks, og betegnes endvidere Radien til et Punkt, der ligger g° fra A, ved

R_g og en Korde ($\neq OM$) paa samme Maade ved K_g , finder man let ved Benyttelse af Tab. I. (sml. [20]), at Tetraedrets Kant $a_4 = OI_4$ bestemmes ved R_{60} og K_{45}

Hexaedrets	—	$a_6 = OI_6$	—	—	R_{60}	—	K_{30}
Dodekaedrets	—	$a_{12} = OI_{12}$	—	—	R_{60}	—	K_{18}
Oktaedrets	—	$a_8 = OI_8$	—	—	R_{45}	—	K_{30}
Iksaedrets	—	$a_{20} = OI_{20}$	—	—	R_{36}	—	K_{18}

Da $\frac{a_{20}}{R} = \frac{\sin 18^\circ}{\sin 36^\circ} = \frac{1}{2 \cos 18^\circ}$ og $\frac{a_6}{R} = \frac{\sin 30^\circ}{\sin 60^\circ} = \frac{1}{2 \cos 30^\circ}$,
 saa bliver $a_6 > a_{20}$; endvidere: da $\frac{a_4}{R} = \frac{\sin 45^\circ}{\sin 60^\circ}$ og $\frac{a_8}{R} = \frac{\sin 30^\circ}{\sin 45^\circ}$,
 saa vil $\frac{a_4}{a_8} = \frac{2}{\sqrt{3}}$, altsaa

$$a_4 > a_8 > a_6 > a_{20} > a_{12}. \quad [16]$$

30. En Beregning viser, at Cirklen om M_{12} gaar igennem I_8 , men ikke igennem I_6 .

31. Til Sammenligning mellem de 5 Polyedres Topplansvinkler faar man (paa lignende Maade som ved Sammenligningen mellem Kanterne) ved Tabel I, naar $2R$ tages som Enhed (se Fig. 2 og 4):

$\sin u_4 = O_t$	bestemmes ved	R_{60}	og	K_{30} ,
$\sin u_8 = O_o$	—	—	—	R_{60} — K_{45} ,
$\sin u_{20} = O_i$	—	—	—	R_{60} — K_{54} ,
$\sin u_6 = O_h$	—	—	—	R_{45} — K_{30} ,
$\sin u_{12} = O_d$	—	—	—	R_{36} — K_{30} .

Heraf faas atter paa lignende Maade som foran
 $\sin u_{20} > \sin u_{12} > \sin u_8 > \sin u_6 > \sin u_4. \quad [17]$

VIII.

Overflade og Rumfang.

32. Idet Antallet af Sideflader, Hjørner og Kanter betegnes henholdsvis f , h og k , har man (25)

$$f = \frac{4m}{2(m+n) - mn}.$$

Betegnes nu en Sideflades Areal ved s , har man
 $s = n \frac{a^2}{4} \cot \frac{\pi}{n}$, altsaa Polyedrets Overflade

$$S = f \cdot s = \frac{a^2 m n \cot \frac{\pi}{n}}{2(m+n) - mn}$$

$$= -4 R^2 \cdot \frac{m n}{2(m+n) - mn} \cdot \frac{\cos\left(\frac{\pi}{m} - \frac{\pi}{n}\right) \cos\left(\frac{\pi}{m} + \frac{\pi}{n}\right)}{\operatorname{tg} \frac{\pi}{n} \cdot \sin^2 \frac{\pi}{m}}. \quad [18]$$

34. Da Polyedrets indskrevne Kugle har Radius r , bliver dets Rumfang $V = \frac{1}{3} r \cdot S =$

$$= \frac{16}{6} R^3 \cdot \frac{m n}{2(m+n) - mn} \cdot \frac{\cos\left(\frac{\pi}{m} - \frac{\pi}{n}\right) \cos\left(\frac{\pi}{m} + \frac{\pi}{n}\right)}{\operatorname{tg}^2 \frac{\pi}{m} \operatorname{tg}^2 \frac{\pi}{n} \sin \frac{2\pi}{m}}. \quad [19]$$

35. For to reciproke Polyedre, indskrevne i samme Kugle, faar man (20)

$$\frac{S}{S_1} = \frac{V}{V_1} = \frac{\sin \frac{2\pi}{m_1}}{\sin \frac{2\pi}{m}},$$

saa at det af de to Polyedre, som har $\frac{2\pi}{m}$ nærmest ved $\frac{\pi}{2}$, har mindst Overflade og Rumfang.

IX.

De enkelte Polyedre*).

36. Alle de regulære Polyedre kunne i Følge det foregaaende fremstilles ved (f. Eks. af tyndt Karton) at sammenføje kongruente, regulære n -Kanter i m -sidede Hjørner (efter Talværdierne i Tab. I).

Topplansvinklerne blive da af sig selv lige store.

---

*) Ved Afbildningen af de enkelte Polyedre ere disse (med deres omskrevne Kugler) projicerede paa en Plan, paa hvilken de hvile. Kun Hexaedret indtager en anden Stilling (med en Hjørnecakse $\perp$ Planen).

37. Ved Oktaedret og Ikosaedret bestemmes let Vinklen mellem to Kanter, der „ligge i Pyramide“ sammen (α : ere Sidekanter eller Kanter i Grundfladen i en Hjørnepyramide), og derved mellem to hvilke som helst Kanter, idet det erindres, at Kanterne ere parvis parallelle.

Noget lignende gælder Vinklerne mellem Sidefladerne.

Ved de i det følgende omtalte Indskrivninger af et Polyeder i et andet ville vi stille den almindelige Fordring, at de to Polyedre skulle have Centrum og et vist System af Akser fælles. Ved Angivelse af Liniers og Planers Vinkler skelnes i det følgende i Almindelighed ikke mellem Vinkler og disses Supplementer.

Tetraedret. (Fig. 5.)

38. Tetraedret har 4 Fladeakser, der alle danne Vinklen $2u$ (13) med hinanden, og som tillige ere Hjørneakser, og 3 (paa hinanden vinkelrette) Kantakser.

En vilkaarlig Kant ses let at staa vinkelret paa een af de andre og at danne Vinkler paa 60° med alle de øvrige. („Højden“ er lig $R \div r$).

Hexaedret. (Fig. 6.)

(Kubus, Tærning).

39. Hexaedret har 3 (paa hinanden vinkelrette) Fladeakser, 4 Hjørneakser og 6 Kantakser (parvis vinkelrette paa Fladeakserne).

En vilkaarlig Kant er parallel med 3 af de andre og staar vinkelret paa alle de øvrige.

En vilkaarlig Sideflade er parallel med een af de andre og vinkelret paa alle de øvrige

40. Trækker man fra en Hjørnespids Diagonaler i Hjørnets Sideflader og forbinder Diagonalernes andre Endepunkter med hinanden, bestemme de 6 Linier et

regulært Tetraæder, indskrevet i Hexaædret med hver Hjørnespids i en Hjørnespids og med hver Kant i en Sideflade. De to Polyedre have samme omskrevne Kugle.

Man ser heraf, at Tetraædrets og Hexaædrets Hjørneakser danne lige store Vinkler med hinanden. Der kan paa denne Maade indskrives to Tetraædre i et Hexaæder (sml. 44), idet Tetraædrets tre Kantakser samtidig falde paa Hexaædrets Fladeakser.

41. Hexaædret er indskrevet i det reci-proke Tetraæder med 4 Hjørnespidser i hver sin af Tetraædrets Flader (i Centrum); det er altsaa indskrevet i Tetraædrets indskrevne Kugle, hvis Skæring med de 4 Hjørneakser bestemmer Hexaædrets 4 andre Hjørnespidser. Der kan paa denne Maade kun indkrives eet Hexaæder i Tetraædret.

Oktaædret. (Fig. 7.)

42. Oktaædret har 4 Fladeakser, 3 (paa hinanden vinkelrette) Hjørneakser og 6 Kantakser (parvis vinkelrette paa Hjørneakserne).

En vilkaarlig Kant er parallel med een af de andre, vinkelret paa de to, der forbinde disses Endepunkter, og danner Vinkler paa 60° med alle de øvrige.

En vilkaarlig Flade er parallel med een af de andre og danner Vinklen 2α med alle de øvrige.

Oktaædret kan paa tre Maader deles i to regulære, firsidede Pyramider, med fælles, kvadratisk Grundflade.

43. Da Tetraædrets Hjørneakser danne samme Vinkler som Oktaædrets Fladeakser (40), kan Tetraædret indskrives i Oktaædret med hver Hjørnespids i en Sideflades Centrum og er da indskrevet i Oktaædrets indskrevne Kugle. Tetraædrets Fladeakser falde ogsaa paa Oktaædrets Fladeakser. Heraf følger, at Tetraædrets Flader danne samme Vinkler som Oktaædrets.

Der kan paa denne Maade indskrives endnu et Tetraeder i Oktaedret.

44. Oktaedret kan indskrives i Tetraedret med sine Hjørneakser paa dettes Kantakser, altsaa med en Hjørnespids i hver af dettes Kantmidtpunkter og følgelig med en Flade i hver af dettes Flader. De to Polyedre have samme indskrevne Kugle.

Der kan kun indskrives eet Oktaeder paa denne Maade.

Drejes Tetraedret en Fjerdedel Omdrejning om en Kantakse, faar man Oktaedret som fælles Rumfang for de to Tetraedre.

Ikosaedret. (Fig. 8.)

45. Ikosaedret har 10 Fladeakser (1 af disse danner Vinklen $2u$ med 3 af de andre og en Vinkel q (se Noten) med de 6 øvrige*), 6 Hjørneakser, der alle danne Vinklen $2x$ (15) med hinanden, samt 15 Kantakser, der 3 og 3 staa vinkelret paa hinanden.

46. En vilkaarlig Kant er parallel med een af de andre. Betragter man een af de femsidede Pyramider, hvori den givne Kant er Sidekant, danner den Vinklerne 60° og 72° med 2 og 2 af de andre Sidekanter. Den staar vinkelret paa een af Kanterne i Grundfladen og danner Vinklerne 36° og 60° med 2 og 2 af de andre 4. Den givne Kant findes da at danne Vinkler paa: 0° med 1, 36° med 8, 60° med 8, 72° med 8 og 90° med 4 af de andre.

---

*) 3 af disse og den givne gaa gennem Centrerne af de tre paa Fig. 8 skraverede Trekanter samt af den punkt-skraverede Trekant og ses let (ved Drejning) alle at danne samme Vinkel (q) med hinanden. q er da Tetraedrets Topplansvinkel. Det samme gælder ved Kombination af den punkt-skraverede Trekant med de tres Nabo-flader.

47. En vilkaarlig Sideflade er parallel med een af de andre; 6 af de andre have en Kant fælles med een af disse to og danne altsaa Vinklen 2α med den givne. De tilbageværende 12 Flader have (een og) kun een Vinkelspids fælles med een af de to første og ses let at danne Vinklen α med disse.

48. 4 Fladeakser, som alle danne Vinklen α med hinanden, kunne gøres til Hjørneakser i et Tetraæder, som altsaa kan indskrives i Ikosaædret med en Hjørnespids i hvert af de 4 Fladers Centrere. Tetraædrets Kantakser ses let at falde paa 3 af Ikosaædrets Kantakser (drej $\frac{1}{2}$ Omdr. om een af disse, som ligger imellem 2 af de 4 Flader). Der kan paa denne Maade indskrives 10 Tetraædre i Ikosaædret (drej dette 4 Gange $\frac{1}{5}$ Omdr. om en Hjørneakse.)

49. Ikosaædret er indskrevet i det reci-proke Tetraæder med Flade i Flade og samme indskrevne Kugle, og bliver altsaa det fælles Rumfang for 10 Tetraædre, bestemte som foran*), hvilke ogsaa 5 og 5 have Ikosaædret til fælles Rumfang.

50. Hexaædret kan indskrives i Ikosaædret med sine Hjørneakser paa de samme 4 Fladeakser og er da indskrevet i Ikosaædrets indskrevne Kugle med sine Hjørner i 8 Fladecentrere og med sine Fladeakser paa 3 af Ikosaædrets Kantakser.

Det kan paa denne Maade indskrives i 5 Stillinger (drej Ikosaædret 4 Gange $\frac{1}{5}$ Omdrejning om en Hjørneakse).

51. Ikosaædret kan indskrives i Hexa-

---

*) De fire Flader i Ikosaædret faa Centrum fælles med Tetraædrets Flader, og Siderne skære hinanden under en Vinkel v (bestemt ved $\operatorname{tg}(30^\circ + v) = \frac{1}{3}[\sqrt{15} + 2\sqrt{3}]$) paa $37^\circ 45' 40''$. Efter som denne Vinkel lægges til den ene eller den anden Side, vil Ikosaædret skifte Stilling og altsaa have 2 saadanne.

edret med 3 Kantakser paa dettes Fladeakser; det faar da en Kant i hver af Hexadrets Flader og (50) 4 Fladeakser paa Hexaedrets Hjørneakser. Ikosaedret kan indskrives i to forskellige Stillinger.

52. Oktaedret kan indskrives i Ikosaedret med sine Hjørneakser paa 3 af Ikosaedrets Kantakser, altsaa med sine Hjørnespidser hver i sit Kantmidtpunkt; det faar da (50) sine Fladeakser paa de oftnævnte 4 Fladeakser i Ikosaedret og kan indskrives i 5 forskellige Stillinger.

53. Ikosaedret kan indskrives i Oktaedret med 4 Fladeakser paa dettes Fladeakser, altsaa med en Flade i hver af dettes Flader og (49) i to forskjellige Stillinger; det faar 3 Kantakser paa Oktaedrets Hjørneakser.

Betragter man Oktaedret som omskrevet, ser man (ved Drejning om en Hjørneakse i Ikosaedret), at det kan indtage 5 forskellige Stillinger, hvis fælles Rumfang er Ikosaedret.

Dodekaedret. Fig. 9.)

54. Dodekaedret har 6 Fladeakser, der (45) alle danne samme Vinkel med hinanden, 10 Hjørneakser, af hvilke een danner Vinklen $2x_{12}$ med de tre og Vinklen q (45) med de øvrige 6, samt 15 Kantakser, der 3 og 3 staa vinkelret paa hinanden.

55. En vilkaarlig Kant danner Vinkler paa 36° og 72° med 2 og 2 af de øvrige Kanter i samme Sideflade; af de andre 5 Kanter, der udgaa fra denne Sideflades Vinkelspidser, danne 2 Vinkler paa 72° , 2 Vinkler paa 60° og 1 en ret Vinkel med den givne. Af de 10 Kanter, som lukke de 5 til den første Sideflade stødende 5-Kanter, danne 4 Vinkler paa 60° , 4 Vinkler paa 36° og 2 rette Vinkler med den givne Kant.

Altsaa danner en vilkaarlig Kant Vinkler paa:

0° med 1, 36° med 8, 60° med 8, 72° med 8 og 90° med 4 af de øvrige Kanter.

56. En vilkaarlig Sideflade er parallel med een af de andre og danner (54) Vinklen $2u$ med alle de øvrige.

57. Tetraedret kan (48) indskrives i Dodekaedret med Hjørnespidser i Hjørnespidser i 10 forskellige Stillinger og med sine Kantakser paa 3 af Dodekaedrets Kantakser.

58. Dodekaedret kan indskrives i Tetraedret med Hjørnekser paa Fladeakser og med 3 af sine Kantakser paa Tetraedrets Kantakser, altsaa med en Hjørnespids i hvert Fladecentrum; det kan indskrives i to forskellige Stillinger.

59. Hexaedret kan (50) indskrives i Dodekaedret med sine Hjørnekser paa 4 af dettes Hjørnekser og med sine Fladeakser paa 3 af Dodekaedrets Kantakser i 5 forskellige Stillinger.

60. Dodekaedret kan indskrives i Hexaedret med 3 Kantakser paa dettes Fladeakser, altsaa med en Kant i hver af dettes Flader, i 2 Stillinger.

61. Oktaedret kan indskrives i Dodekaedret med sine Hjørnekser paa 3 af dettes Kantakser i 5 forskellige Stillinger. Det faar sine Fladeakser paa 4 af Dodekaedrets Hjørnekser.

62. Dodekaedret kan indskrives i Oktaedret med 4 Hjørnekser paa Oktaedrets Fladeakser og med 3 af sine Kantakser paa Oktaedrets Hjørnekser. Det kan indskrives i to forskellige Stillinger.

63. Det er altsaa paavist, hvorledes ethvert af de regulære Polyedre kan indskrives i et hvilket som helst af de andre under Opfyldelse af de tidligere (37) stillede Fordringer.

64. Foruden de nævnte Indskrivninger kan der, som en Betragtning af Aksesystemerne let vil vise,

ikke foretages andre end saadanne, som følge af Polyedrenes Reciprocitet.

65. Endelig ville vi bemærke, at naar et Polyeder kan indskrives i et andet med et større Antal Akser, hvilket kan ske i 8 Tilfælde (Tetraedret i alle de øvrige, Hexaeder og Oktaeder i Ikosaeder og Dodekaeder), da kan Indskrivningen finde Sted i flere forskellige Stillinger, som til fælles Rumfang atter have et regulært Polyeder, naar et saadant kan indskrives i et enkelt af dem med Flade i Flade. Antallet af Flader i dette sidste Polyeder er lig Antallet af Flader i det indskrevne Gange Antallet af Stillinger (for saa vidt disse ikke (parvis) have Flader fælles — f. Eks. Tetraeder i Ikosaeder — i saa Fald det halve Antal Stillinger), og man faar det samme Polyeder, hvad enten man indskriver i et givet eller i dettes reciproke Polyeder.

66. Saadanne regulære Polyedre (som fælles Rumfang for et vist Antal indskrevne) faas i alle de nævnte 8 Tilfælde, undtagen ved det indskrevne Hexaeder (i Ikos. ell. Dodek.). Da dette kan indskrives i 5 Stillinger, maa disse som fælles Rumfang have et Polyeder (se Fig. 10) med 30 kongruente Sideflader, 12 femsidede og 20 tresidede Hjørner. Sidefladerne ere altsaa Firkanter og maa have de sammenstødende Sider lige store, altsaa være Rhomber (hvis spidse Vinkel, v , ligger mellem 60° og 72° — man finder $v = 62^{\circ} 34' 35''$).

67. Hjørneakserne i dette Polyeder (Rhombetriakontaeder) falde paa Dodekaedrets (Ikos.) Flade- og Hjørneakser, dets Fladeakser paa Dodekaedrets Kantakser, og dets Kantakser halvere Vinklerne mellem Fladeakserne og de nærmest liggende Hjørneakser i Dodekaedret.

En vilkaarlig Kant er parallel med 9 andre og danner Vinklen v (66) med de øvrige 50 Kanter.

En vilkaarlig Sideflade er parallel med een af de andre, staar vinkelret paa 4, danner Vinkler paa 144° med de 4 hosliggende og disses diametralt modsatte, danner en Vinkel $i = 128^\circ 40' 56''$, bestemt ved

$$\cos \frac{i}{2} = \frac{2 \sin 18^\circ \sin 60^\circ \cos 12^\circ \cos 48^\circ}{\cos 36^\circ},$$

med de 4, som kun have een Vinkelspids fælles med den givne, og disses diametralt modsatte samt danner Vinkler paa 108° med de øvrige 8 Sideflader.

Det kan bringes til Dækning ved Drejning om sine Hjørne- og Fladeakser, men ikke om sine Kantakser. Det har en indskreven, men ingen omskreven Kugle — eller, om man vil, to saadanne. Det er ogsaa fælles Rumfang for 6 kongruente, regulære, tisedede Prismer, der til Akser have Dodekaedrets Fladeakser og 2 og 2 have to modstaaende Sideplaner fælles.

De største Diagonaler i Sidefladerne ere Kanter i et Ikosaeder, de mindste i et Dodekaeder, hvilke ere indskrevne i hver sin af det nye Polyeders to „omskrevne“ Kugler og indtage den i (12) nævnte Stilling til hinanden.

68. Et lignende Polyeder (Rhombe-Dodekaeder) bestemmes ved at bringe et Hexaeder og et Oktaeder (med samme „d“) i samme Stilling til hinanden. De to Polyedres Kanter blive da henholdsvis de mindste og største Diagonaler i Rhomboedrets Sideflader.

69. En simpel Betragtning viser, at disse to (og Hexaedret) ere de eneste Rhomboedre, som have regulære Hjørner. De danne en Slags Forbindelsesled mellem de regulære Polyedre og de „halvregulære“, σ : saadanne, der begrænses af regulære Polygoner af forskellig Art.

X.

Formler og Talværdier.

Vi ville endnu til Slutning i nogle Tabeller fremsætte til Sammenligning de specielle Værdier, som de foran anførte Formler give, saa vel i trigonometriske Udtryk som i Talværdier.

Trods den rent formelle Interesse, det kan have, som i det foregaaende, at udlede Formler, der ere gyldige for alle de 5 Polyedre, maa det indrømmes, at det i mange Tilfælde er det hurtigste og bekvemmeste ved Beregning af de her omhandlede Størrelser at holde sig til det foreliggende, konkrete Tilfælde, da navnlig nogle af de udledede Formler ikke egne sig til at huskes. Men flere af disse Formler have den Fordel, — foruden den til Udledning af Mulighedsbetingelsen allerede benyttede — at de direkte føre til Sætninger af Interesse.

Af de i de følgende Tabeller anførte specielle Udtryk kan udledes forskellige Relationer, som have beskæftiget de gamle en Del, navnlig om Forholds Rationalitet eller „Kommensurabilitet i Potens“ (Forholdenes Kvadraters Rationalitet). Som Eksempler herpaa kan (efter Euklid) anføres:

$$\begin{aligned} (2R)^2 &= a_4^2 + a_6^2 \\ &= \frac{3}{2} a_4^2 \\ &= 3 a_6^2 \\ &= 2 a_8^2; \end{aligned}$$

$$\frac{S_{12}}{S_{20}} = \frac{a_6}{a_{20}},$$

o. s. v.

Saadanne Forhold fremgaa let af de følgende Tabeller, lige som en stor Mængde af de anførte Stør-

relser for $R = 1$ eller $a = 1$ udtrykkes ved samme Tal. Et Par Ting skal endnu bemærkes (Tab. VI): at $2d_{12} - 2d_{20} = 1$ og $r_4 + R_4 = 2r_8$. Omsætningen af disse og de foregaaende Relationer i Ord følger omtrent af sig selv. Til Slutning hidsættes Udtrykkene for et Par trigonometriske Funktioner.

Tab. II.	sin	cos	tg
18°	$\frac{1}{4}(\sqrt{5} - 1)$	$\frac{1}{4}\sqrt{10 + 2\sqrt{5}}$	$\sqrt{1 - \frac{2}{5}\sqrt{5}}$
36°	$\frac{1}{4}\sqrt{10 - 2\sqrt{5}}$	$\frac{1}{4}(\sqrt{5} + 1)$	$\sqrt{5 - 2\sqrt{5}}$

idet det tillige kan mærkes, at

$$\sqrt{\cos 24^\circ \sin 6^\circ} = \sin 18^\circ. \quad [20]$$

$R=1.$	Tetraeder.	Oktaeder.	Ikosaeder.	Hexaeder.	Dodekaeder.
$a =$	$\sqrt{2} \sec 30^\circ$	$2 \sin 45^\circ$	$\sec 18^\circ$	$\sec 30^\circ$	$2 \sin 18^\circ \sec 30^\circ$
$r =$	$\operatorname{tg}^2 30^\circ$	$\operatorname{tg} 30^\circ$	$\operatorname{tg} 30^\circ \cot 36^\circ$	$\operatorname{tg} 30^\circ$	$\operatorname{tg} 30^\circ \cot 36^\circ$
$g =$	$\frac{4}{3} \sqrt{\sin 30^\circ}$	$\cos 45^\circ \sec 30^\circ$	$\frac{1}{2} \sec 18^\circ \sec 30^\circ$	$\cos 45^\circ \sec 30^\circ$	$\frac{1}{2} \sec 18^\circ \sec 30^\circ$
$d =$	$\operatorname{tg} 30^\circ$	$\sin 45^\circ$	$\frac{1}{2} \operatorname{cosec} 36^\circ$	$\sin 45^\circ \sec 30^\circ$	$\cos 36^\circ \sec 30^\circ$
$s =$	$4 \sec 30^\circ$	$12 \operatorname{tg} 30^\circ$	$\frac{60 \sin^2 18^\circ}{\operatorname{tg} 60^\circ \sin^2 36^\circ}$	$6 \sec^2 30^\circ$	$\frac{60 \sin^2 18^\circ}{\operatorname{tg} 36^\circ \sin^2 60^\circ}$
$v =$	$\frac{8}{9} \operatorname{tg} 30^\circ$	$\sec^2 30^\circ$	$\frac{40 \sin^2 18^\circ}{3 \operatorname{tg}^2 36^\circ \sin 72^\circ}$	$\sec^3 30^\circ$	$\frac{40 \sin^2 18^\circ}{3 \operatorname{tg}^2 36^\circ \sin 60^\circ}$

$R=1$	Tetraeder.	Oktaeder.	Ikosaeder.	Hexaeder.	Dodekaeder.
$a =$	$\frac{2}{3} \sqrt{6}$	$\sqrt{2}$	$\sqrt{\frac{1}{5} (10 - 2 \sqrt{5})}$	$\frac{2}{3} \sqrt{3}$	$\frac{1}{3} (\sqrt{15} - \sqrt{3})$
$r =$	$\frac{1}{3}$	$\frac{1}{3} \sqrt{3}$	$\sqrt{\frac{1}{15} (5 + 2 \sqrt{5})}$	$\frac{1}{3} \sqrt{3}$	$\sqrt{\frac{1}{15} (5 + 2 \sqrt{5})}$
$g =$	$\frac{2}{3} \sqrt{2}$	$\frac{1}{3} \sqrt{6}$	$\sqrt{\frac{1}{15} (10 - 2 \sqrt{5})}$	$\frac{1}{3} \sqrt{6}$	$\sqrt{\frac{1}{15} (10 - 2 \sqrt{5})}$
$d =$	$\frac{1}{3} \sqrt{3}$	$\frac{1}{2} \sqrt{2}$	$\sqrt{\frac{1}{10} (5 + \sqrt{5})}$	$\frac{1}{3} \sqrt{6}$	$\frac{1}{6} (\sqrt{15} + \sqrt{3})$
$s =$	$\frac{8}{3} \sqrt{3}$	$4 \sqrt{3}$	$10 \sqrt{3} - 2 \sqrt{15}$	8	$\sqrt{40} (5 - \sqrt{5})$
$v =$	$\frac{8}{27} \sqrt{3}$	$\frac{4}{3}$	$\frac{2}{3} \sqrt{10 + 2 \sqrt{5}}$	$\frac{8}{9} \sqrt{3}$	$\frac{2}{9} (5 \sqrt{3} + \sqrt{15})$

Tab. IV.

$R=1.$	Tetraeder.	Oktaeder.	Ikosaeder.	Hexaeder.	Dodekaeder.
$a =$	1,6329931	1,4142136	1,0514622	1,1547005	0,7136442
$r =$	0,3333333	0,5773503	0,7946544	0,5773503	0,7946544
$g =$	0,9428092	0,8164966	0,6070616	0,8164966	0,6070616
$d =$	0,5773503	0,7071068	0,8506508	0,8164966	0,9341724
$s =$	4,6188022	6,9282032	9,5745414	8,0000000	10,5146222
$v =$	0,5132002	1,3333333	2,5361507	1,5396007	2,7851638

Tab. V.

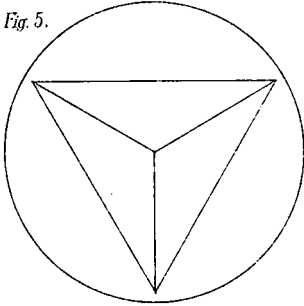
$\mathbf{a} = 1.$	Tetraeder.	Oктаeder.	Ikosaed.	Hexaed.	Dodekaeder.
$\mathbf{R} =$	$\frac{1}{4} \sqrt{6}$	$\frac{1}{2} \sqrt{2}$	$\frac{1}{4} \sqrt{10 + 2\sqrt{5}}$	$\frac{1}{2} \sqrt{3}$	$\frac{1}{4} (\sqrt{15} + \sqrt{3})$
$\mathbf{r} =$	$\frac{1}{12} \sqrt{6}$	$\frac{1}{6} \sqrt{6}$	$\frac{1}{12} (3\sqrt{3} + \sqrt{15})$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{20} \sqrt{250 + 110\sqrt{5}}$
$\mathbf{e} =$	$\frac{1}{3} \sqrt{3}$	$\frac{1}{3} \sqrt{3}$	$\frac{1}{3} \sqrt{3}$	$\frac{1}{2} \sqrt{2}$	$\sqrt{\frac{1}{10} (5 + \sqrt{5})}$
$\mathbf{d} =$	$\frac{1}{4} \sqrt{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{4} (\sqrt{5} + 1)$	$\frac{1}{2} \sqrt{2}$	$\frac{1}{4} (3 + \sqrt{5})$
$\sin \mathbf{u} =$	$\frac{1}{3} \sqrt{3}$	$\frac{1}{3} \sqrt{6}$	$\frac{1}{6} (\sqrt{3} + \sqrt{15})$	$\frac{1}{2} \sqrt{2}$	$\sqrt{\frac{1}{10} (5 + \sqrt{5})}$
$\mathbf{s} =$	$\sqrt{3}$	$2\sqrt{3}$	$5\sqrt{3}$	6	$3\sqrt{25 + 10\sqrt{5}}$
$\mathbf{v} =$	$\frac{1}{12} \sqrt{2}$	$\frac{1}{3} \sqrt{2}$	$\frac{5}{12} (3 + \sqrt{5})$	1	$\frac{1}{4} (15 + 7\sqrt{5})$

$a=l.$	Tetraeder.	Oktaeder.	Ikosaeder.	Hexaeder.	Dodekaeder.
$R =$	0,6123725	0,7071068	0,9510565	0,8660254	1,4012586
$r =$	0,2041241	0,4082483	0,7557613	0,5000000	1,1135164
$g =$	0,5773503	0,5773503	0,5773503	0,7071068	0,8506508
$d =$	0,3535534	0,5000000	0,8090170	0,7071068	1,3090170
$u =$	$35^{\circ} 15' 52''$	$54^{\circ} 44' 8''$	$69^{\circ} 5' 42''$	45°	$58^{\circ} 16' 57''$
$S =$	1,7320508	3,4641016	8,6602540	6,0000000	20,6457243
$V =$	0,1178511	0,4714045	2,1816950	1,0000000	7,6631190

Tab. VII.

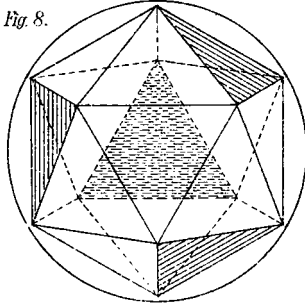
Tetraëder

Fig. 5.

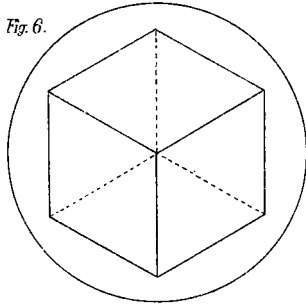
Ikosaëder

Fig. 8.

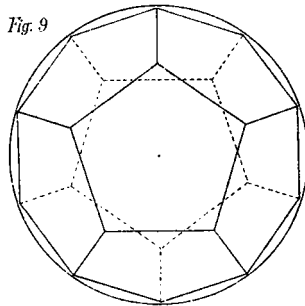
Hexaëder

Fig. 6.

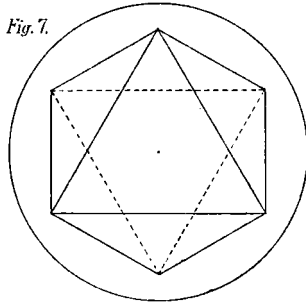
Dodekaëder

Fig. 9.

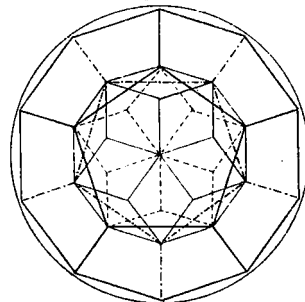

Oktaëder

Fig. 7.

Fig. 10.

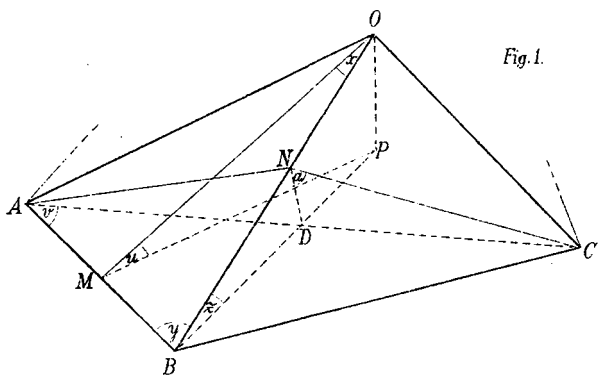

Fig. 1.

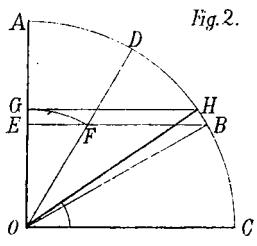

Fig. 2.

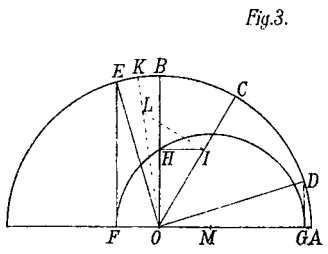

Fig. 3.

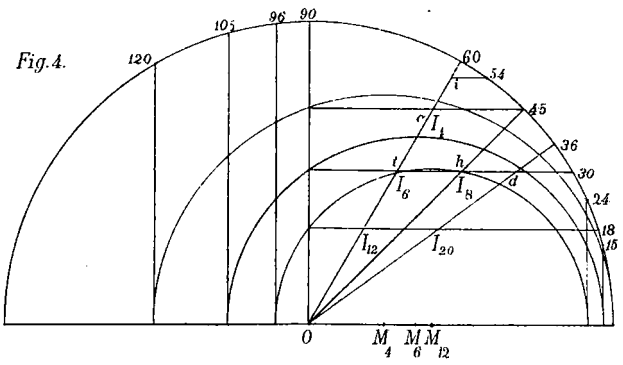

Fig. 4.

Efterretninger

om

Viborg Katedralskole

og

dens Forberedelsesskole

for

Skoleaaret 1894 - 95

ved

Rektor, Dr. A. Helse.

I. Prøver i 1894.

Afgangsprøverne og **Aarsprøverne** afholdtes paa de i forrige Aars Indbydelsesskrift meddelte Tider.

Afgangsprøven for studerende bestode 11 Disciple, 4de Klases Hovedeksamen 10, Almindelig Forberedelseseksamen 6, hvis Karakterer fremgaa af omstaaende Karakterliste. Tillægsprøver i Latin og Græsk bestodes af 4. — I Bedømmelsen deltog Undervisningsinspektionens Formand, Prof. Dr. Gertz, og de øvrige i forrige Aars Indbydelsesskrift nævnte beskikkede Censorer.

Farmaceutisk Latinprøve bestodes den 12. Oktober 1894 af Niels Karl Kristian Ormstrup med mg., den 8. December s. A. af Hans Christian Bang med mg.

En skriftlig Halvaarsprøve med Afgangsklasserne afholdtes i Begyndelsen af Februar 1895.

Fremstilling i Dans fandt paa sædvanlig Maade Sted efter Øvelsernes Slutning i Marts Maaned, Gymnastik- og Sangprøve i Maj Maaned.

Den 30. April fremstilledes Skolens Elever for Gymnastikinspektøren.

Afgangseksamen for studerende

Nr.	Sproglig-historisk.	Faderens Navn, Stilling, Opholdssted.	Dansk Stil		Dansk og Oldnordisk.	Fransk.
			fri.	bnd.		
1	K. Victor B. Rasmussen, f. $\frac{15}{3}$ 1877, opt. 1888 i I.	Direktør R, Krdtf. i Viborg.	g	mg ÷	mg+	mg
2	Frederik Frederiksen, f. $\frac{16}{2}$ 1874, opt. 1888 i I.	Husmd P. Fr., Viborg Mark.	mg ÷	mg+	ug ÷	ug ÷
3	J. Gaston A. E. R. V. C. Thierry, f. $\frac{17}{9}$ 1876, opt. 1887 i I.	Distriktslæge T., Anholt.	mg ÷	mg	g+	mg
4	Mads Samuel Jørgensen, f. $\frac{20}{7}$ 1875, opt. 1891 i V.	Husmand J., Sandet.	mg	mg ÷	g+	mg ÷
5	Jacob S. Jensen, f. $\frac{28}{7}$ 1874, opt. 1889 i II.	Gaardejer Chr J., Vejrum.	g+	mg ÷	mg	mg ÷
6	Christen B. Jepsen, f. $\frac{8}{10}$ 1874, opt. 1890 i V.	Købmand J., Sejerslev.	g+	g+	mg ÷	g
7	Terkel Terkelsen, f. $\frac{22}{3}$ 1872, opt. 1891 i V.	Smedemester T., Kloster.	mg+	ug ÷	ug ÷	g
8	R. J. K. Møller, f. $\frac{25}{7}$ 1875, opt. 1888 i II.	Proprietær M., Grinderslev Kl.	g ÷	g+	mg	g+
9	J. Holger Rasmussen, f. $\frac{3}{2}$ 1876, opt. 1887 i I.	Broder til Nr. 1.	tg+	g	mg	g
Matematisk- naturvidenskabelig.						
10	J. Lauritz A. A. Juul, f. $\frac{8}{1}$ 1875, opt. 1887 i I.	Møllejer J., Skanderup.	mg ÷	mg ÷	g+	mg ÷
11	A. Olaf S. Kristensen, f. $\frac{2}{1}$ 1875, opt. 1891 i V.	Litterat E. Tang Kr., Hadsten.	mg ÷	mg	g	mg ÷

Til Første Karakter med Udmærkelse fordres mindst 105 Points,

i Juni og Juli Maaneder 1894.

Engelsk.	Tysk.	Historie.	Latin			Griæsk.	Naturlære.		Points.	Hoved-karakter.
			skr.	læst.	ikke læst.					
„	ug ÷	ug ÷	mg ÷	mg ÷	ug ÷	mg ÷	ug ÷		100 $\frac{1}{2}$	1. Karakt.
mg ÷	„	ug ÷	mg	mg ÷	ug ÷	mg ÷	g ÷		100	1. Karakt.
mg ÷	„	mg ÷	g	mg ÷	mg ÷	g ÷	ug ÷		92	1. Karakt.
mg ÷	„	mg	g ÷	g	mg ÷	g ÷	mg ÷		86	1. Karakt.
mg	„	mg ÷	g ÷	g ÷	g ÷	g ÷	g ÷		79	2. Karakt.
mg ÷	„	ug ÷	tg ÷	g ÷	g ÷	g ÷	mg ÷		75	2. Karakt.
mg ÷	„	tg	g ÷	g ÷	g ÷	g ÷	mg		71	2. Karakt.
„	ug	mg ÷	md ÷	tg ÷	mg ÷	tg ÷	mg ÷		66	2. Karakt.
tg	„	mg ÷	tg ÷	g ÷	tg ÷	g ÷	mg ÷		63	2. Karakt.
			Aritmetik		Geometri		Naturlære			
			skr.	m.	skr.	m.	mek.	kem.		
mg	„	g ÷	mg	mg	mg ÷	g ÷	ug	mg	90	1. Karakt.
mg	„	tg ÷	mg ÷	mg ÷	g ÷	mg ÷	g ÷	g ÷	78	2. Karakt.

til Første K. 84 P., til Anden K. 63 P., til Tredie K. 42 P.

IV. Klassen

Nr.	Navn.	Født.	Faderens Navn, Stilling og Opholdssted.	Opt.		Dansk Stil.
				Aar.	Kl.	
1	Helsted, Thomas J.	14/6 77.	Skomagern. H., Viborg.	90	i I.	mg
2	Johansen, P. Kr.	12/11 78.	Avlsbruger J., Viborg.	90	i I.	mg ÷
3	Thrane, Fr. Chr. E.	8/1 78.	Herredsfoged T., Viborg.	90	i I.	ug ÷
4	Bjerre, Bertel.	26/10 75.	Skolelærer B., Lomborg.	91	i II.	g
5	Andersen, Kristen.	26/10 77.	Maskinmest. A., Mønsted.	90	i I.	g+
6	Zeuthen, Vilh. B.	17/1 78.	Stiftsprovst Z., Viborg.	89	i I.	mg ÷
7	Andersen, Knud.	2/6 77.	Malerm. A., Viborg.	89	i I.	mg
8	Kirkegaard, Povl M.	12/3 78.	Skoleinspekt. K., Viborg.	89	i I.	mg+
9	Petersen, Villiam, Th.	11/11 76.	Købmand P., Hinge.	89	i I.	g
10	Gregersen, A. T. Vald.	17/10 76.	Stabssergent G., Viborg.	88	i I.	g+
Tillægsprøver:						
1	Petersen, Jens.	19/11 76.	Vaadbinder P., Lundø.	"	"	"
2	Reumert, Georg L.	20/7 76.	Stationsforst. R., Rødkær.	"	"	"
3	Toft, Peder E.	20/2 77.	Købmand T., Thisted.	"	"	"
4	Wille, Theod. A. S.	13/8 77.	Propr. W., Lindtorp.	"	"	"
5	Kristensen, Kristian.	8/9 77.	Værtshush. Chr., Nykøb.	"	"	"

Fjerde Klassen Hovedeksamen bestaas med 33 Points og giver da alm. indstille sig til Afgangseksamen. Tillægsprøverne bestaas (endnu) med g÷.

Almindelig Forbe

Nr.	Navn.	Født.	Faderens Navn, Stilling, Opholdssted.	Opt.		Dansk :	
				Aar.	Kl.	mdtl.	skr.
1	Lund, Rich., V. R.	8/7 77.	Stabsserg. J., Viborg.	89	i I.	ug ÷	mg
2	Daa, Axel Henrik	23/12 77.	Købmand D., Viborg.	90	i I.	g+	mg
3	Dragheim, Jac., B.	27/10 76.	Barber D., Viborg.	89	i I.	mg	mg ÷
4	Dohlmann, Ingolf H.	21/3 78.	Afd. Hdlsgartn., Kbhvn.	93	i IV.	g	mg
5	Christensen, Chr. P. Olof.	1/8 77.	Baneform. C., Ulstrup.	91	i I.	mg+	mg
6	Würtzen, Karl W. C. A. L.	13/10 76.	Stationsf. W, Ulstrup.	89	i I.	g	g+

Almindelig Forberedelseseksamen bestaas (endnu) med 45 (48) Points

Hovedeksamen 1894.

Tysk.	Fransk.	Latin.	Historie.	Geogr.	Naturhist.	Aritmetik.	Geometri.	Græsk.	Naturl.	Points	
										i alt.	Afsl. Fag.
mg	mg+	mg+	mg÷	mg+	ug÷	mg	ug÷	mg	"	78	37
mg+	mg	mg+	ug	ug÷	g	mg	ug÷	mg	"	77 ² / ₃	34 ² / ₃
ug÷	ug÷	mg	mg	g+	ug÷	g+	mg	mg	"	77	33 ² / ₃
mg	mg	mg÷	mg	mg	mg	mg	mg+	g	"	72	35 ¹ / ₃
mg÷	g+	mg	g+	mg÷	mg÷	ug÷	ug	tg+	"	68	34 ² / ₃
g+	g+	g+	g	mg	mg	mg÷	mg	g+	"	67	33
mg	mg	g+	mg+	g	mg	tg+	mg÷	mg	"	66 ¹ / ₃	27 ² / ₃
ug÷	ug÷	mg	g	g+	mg+	tg	g	g	"	65 ² / ₃	26 ² / ₃
mg÷	tg	g+	g+	g÷	g+	mg÷	mg÷	"	mg+	58 ² / ₃	27
mg+	tg+	tg+	g+	g+	g÷	tg÷	g+	g	"	44	20 ² / ₃
"	"	mg÷	"	"	"	"	"	g+	"		
"	"	tg	"	"	"	"	"	"	"		
"	"	g÷	"	"	"	"	"	g	"		
"	"	mg	"	"	"	"	"	"	"		
"	"	mg÷	"	"	"	"	"	mg÷	"		

Forberedelseksamens Rettigheder; 15 Points i de afsl. Fag giver Ret til at

redelseksamen 1894.

Engelsk.	Tysk.	Fransk.	Historie.	Geogr.	Naturhist.	Naturl.	Geometri.	Regning.	Aritmetik.	Ord. i skr. Arb.	Points.
mg	ug	g	mg÷	mg	mg÷	mg+	ug÷	ug÷	ug	mg+	114
mg	mg+	"	ug	mg+	ug	ug	mg÷	ug÷	mg	mg	106
mg÷	mg	"	g	mg÷	mg+	mg+	mg	mg+	mg+	mg	101
mg	mg+	"	mg	g	ug÷	ug÷	mg÷	tg	tg+	mg	89 ¹ / ₃
g+	ug÷	"	ug	g	tg+	tg	mg÷	ug÷	g	mg	87 ¹ / ₃
g+	g	g	tg	tg	mg÷	mdl+	tg+	ug	mg+	g+	70

med 2 (3) fremmede Sprog; til Udmærkelse kræves 112¹/₃ (120) Points.

Til de skriftlige Afgangsprøver modtoges fra Ministeriet følgende Opgaver:

A. Til Afgangsprøven for studerende.

Dansk Stil (fri Opgave): Om Foreningers Betydning for Enkeltmand og for Samfundet.

Dansk Stil (bunden Opgave): Om Luftballoner og Luftsejlsads.

Oversættelse fra Latin:

Anno p. u. c. DCCXI quum novi consules C. Pansa et A. Hirtius Kalendis Ianuariis senatum de omni rei publicæ statu consularent, necesse erat mentionem fieri etiam de M. Antonio, qui eo ipso tempore D. Brutum Mutinæ inclusum obsidebat. Tum Q. Fufius Calenus, primus sententiam rogatus, legatos ad Antonium de pace mittendos censuit; sed M. Cicero, ab ejus sententia vehementer dissentiens, nullos legatos mitti, acta M. Antonii rescindi, præmia C. Cæsari Octaviano ceterisque, qui contra eum rem publicam defendissent, decerni placere sibi dixit. Ex ejus oratione hæc excerptimus.

„Venio ad C. Cæsarem, patres conscripti, qui nisi fuisset, quis nostrum esse potuisset? Advolabat ad urbem a Brundisio homo impotentissimus, ardens odio, animo hostili in omnes bonos, cum exercitu, Antonius. Quid hujus audaciæ et sceleri poterat opponi? Nondum ullos duces habebamus, non copias; dandæ cervices erant crudelitati nefariæ; fugam quærebamus omnes, quæ ipsa exitum non habebat.“ (Quis tum nobis, quis populo Romano obtulit hunc divinum adolescentem deus, qui, quum omnia ad perniciem nostram pestifero illi civi paterent, subito præter spem omnium exortus prius confecit exercitum, quem furori M. Antonii opponeret, quam quisquam hoc eum cogitare suspicaretur? Magni honores habiti sunt Cr. Pompejo, quum esset adolescens, et quidem jure; subvenit enim rei publicæ; sed et ipse ætate multo robustior, et militum ducem quærentium studium paratius, et ipsum belli genus aliud erat. Non enim omnibus Sullæ causa grata erat: declarat multitudo proscriptorum, tot municipiorum maximæ calamitates. Cæsar autem multis annis minor veteranos, cupientes jam requiescere, armavit; eam complexus est causam, quæ esset senatui, quæ populo, quæ cunctæ Italiæ, quæ dis hominibusque gratissima. Et Pompejus ad Sullæ maximum imperium victoremque

exercitum accessit; Cæsar se ad neminem adjunxit, ipse princeps exercitus faciendi et præsidii comparandi fuit. Pompejus adversariorum partibus agrum Picenum²⁾ habuit inimicum; Cæsar ex Antonii amicis, sed amicioribus libertatis, contra Antonium confecit exercitum. Pompeji opibus Sulla regnavit; Cæsaris præsidio Antonii dominatus oppressus est. Demus igitur imperium Cæsari sine quo res militaris administrari, teneri exercitus, bellum geri non potest; sit pro prætore: qui honos quamquam est magnus illa ætate, tamen ad necessitatem rerum gerendarum, non solum ad dignitatem valet.“

1) exitum non habet: fører ikke til noget Maal. 2) I ager Picenus havde Pompejus store Godser og ypperlige Forbindelser, saa at det faldt ham let dér at faa den Hær samlet. som han tilførte Sulla. Cæsar fik nogle af Antonius's Legioner til at svigte ham og træde i Tjeneste hos sig.

Fransk Stil:

Dronningen begyndte, skriver Greven af La Mark, med at sige til mig, at hnn for to Maaneder siden i Forbindelse med Kongen havde taget den Beslutning at nærme sig til Grev Mirabeau, og at de vare blevne enige om at henvende sig til mig for at opnaa det. Hun gentog for mig, hvad hun havde sagt mig nogle Maaneder i Forvejen, nemlig¹⁾ at hun aldrig havde næret den mindste Tvivl om, at jo min Forbindelse med Grev Mirabeau udelukkende havde til Hensigt²⁾ at være Kongen til Nytte. Hun spurgte mig dernæst i en vis nysgerrig og forlegen Tone, om jeg troede, at Mirabeau slet ikke havde haft Del i Rædslerne den 5. og 6. Oktober. Jeg bevidnede da, at han tildels havde tilbragt disse tvende Dage hos mig, og at vi spiste sammen under fire Øjne, da man meldte Pariserpøbelens Ankomst til Versailles. Jeg tilføjede, at jeg dengang meget havde ønsket, at Kongens Ministre havde kunnet høre de Anskuelser, der bleve udtalte ved denne Samtale under fire Øjne, og især at de maatte have forstaaet at tilegne sig³⁾ dem.

1) nemlig = c'est que. 2) udtr. „havde til eneste Hensigt“, 3) tilegne sig = adopter.

Aritmetik:

1. Ligningen

$$x^5 - 7x^4 + 13x^3 - 17x^2 - 18x + 20 = 0$$

er tilfredstillet af $x = 1 - 2\sqrt{-1}$; find de andre Rødder.

2. Find den største Værdi, som

$$y - 2 + x \sqrt{6} - 3x^2$$

kan faa for reelle Værdier af x .

3. Bevis, at

$$\begin{vmatrix} a & b & c & d \\ b & a & d & c \\ c & d & a & b \\ d & c & b & a \end{vmatrix} = (a + b + c + d) \begin{vmatrix} 1 & b & c & d \\ 1 & a & d & c \\ 1 & d & a & b \\ 1 & c & b & a \end{vmatrix}$$

og opløs derpaa den første Determinant i fire Faktorer af første Grad.

Geometri:

1. Konstruer et Trapez, der skal have samme Areal som et givet Kvadrat, af de to Sider, som ikke ere parallelle, og den Linie, der forbinder de parallelle Siders Midtpunkter.

Hvor mange Løsninger kan Opgaven faa?

2. Fire lige store Kugler røre hverandre saaledes, at enhver af dem rører de tre andre; de ere omskrevne med en Kegleflade, som rører en af dem langs en Cirkel og de tre andre i hver sit Punkt.

Find denne Kegleflades Toppunktsvinkel.

3. Find Ligningen for en Cirkel, som gaar gennem Koordinaternes Begyndelsespunkt (retvinklet System) og rører de to Linier

$$3x + 2y = 0 \text{ og } 3x - 2y = 1.$$

Beregningsopgave:

I en konveks, indskrivelig Firkant $ABCD$ ere

$$AC = 30,408; BD = 27,614; \angle A = 123^\circ 17' 45'';$$

$$\angle AOD = 64^\circ 35' 19'',$$

idet O er Diagonalernes Skæringspunkt. Beregn Firkantens øvrige Vinkler, den omskrevne Cirkels Radius og Siderne.

Projektionstegning:

Først tegnes Billederne af en ret Linie, hvis Spors vandrete Billeder begge ere givne, og hvis Vinkel med den vandrete Billedplan er 45° .

Dernæst tegnes Skæringslinierne mellem Billedpladerne og en Omdrejningscylinderflade, som har den rette Linie til Akse, og hvis Radius har en given Længde.

B. Fjerde Klasses Hovedeksamen og Almindelig Forberedelseseksamen.

Dansk Stil: Beskriv en Sørejse!

Latinsk Stil (stud.):

Da Romerne havde bemægtiget sig Italien, bleve de Na-boer til Carthagenienserne, som allerede længe havde været mægtige paa Sicilien. Det var derfor let at forudse, at disse to saa magtskyge¹⁾ Folk vilde komme i Krig med hinanden²⁾. Og virkelig³⁾ udbrød der snart en Krig, hvortil Aarsagen var denne. Mamertinerne, italiske Lejetropper⁴⁾, havde gjort Krigstjeneste⁵⁾ paa Sicilien. Paa Vejen⁶⁾ hjem bemægtigede de sig Messana og forsøgte at forsvare denne By imod Syracusanerne og Carthaginienserne. De bade derfor Romerne om Hjælp, og hvis de ikke havde opnaaet⁷⁾ den, vilde de næppe have holdt Byen. Men skønt det romerske Senat i Begyndelsen havde haft Betæneligheder⁸⁾, sluttede det dog — frygtende for, at Carthaginienserne ellers⁹⁾ skulde indtage Messana — at Hjælpen skulde bringes, og befalede i Aaret 264 f. Chr. F. Konsulen Appius Claudius at drage til Sicilien for at paaføre Carthaginienserne og Kong Hiero af Syracusæ Krig. Det saa ud til¹⁰⁾, at Carthago havde Fordelen paa sin Side¹¹⁾. Dog var Appius ikke uheldig¹²⁾, og da Hiero ikke længe efter bad Romerne om Fred, indrømmede de ham den med Glæde; thi de plejede, som I vide, at dele deres Modstandere, for at de kunde herske over dem.

1) magtskyge = begærlige efter at herske (dominari).
2) inter se congregi. 3) re vera. 4) milites conducticii Italici. 5) at gøre Krigstjeneste = militare. 6) udtrykkes ved Partic. af redeo. 7) at opnaa = impetrare. 8) at have Betæneligheder = hæsitare. 9) alioquin. 10) udtrykkes ved videri. 11) at have Fordelen paa sin Side = være overlegent (superior). 12) at være uheldig = male rem gerere.

Engelsk Version (Real.):

In his „Tour in Ireland 1776—1779“ Mr. Arthur Young makes among others the following remarks about the people: Dancing is very general among the poor people, almost in every cottage. Dancingmasters travel through the country from cottage to cottage, with a piper¹⁾ or blind fiddler²⁾, and the pay is sixpence a quarter. Weddings³⁾ are always celebrated with

much dancing, and a Sunday rarely passes without a dance. There are very few among them who will not, after a hard day's work, gladly walk seven miles to have a dance. They are said to have many particular customs and habits connected with weddings and marriages. Thus it is a very ancient custom among the poor people in the country, that a number of neighbours fix upon¹⁾ some young woman that ought, as they think, to be married. They also agree upon a young fellow as a proper husband for her. As soon as this point is determined, they send to the fair one's cottage to inform her that on the following Sunday „she is to be horsed“²⁾, that is, carried on the men's backs. She must then provide whisky and cider³⁾ for a treat⁴⁾, as all will pay her a visit. As soon as she is „horsed“, a hurling match⁵⁾ begins, in which the young fellow appointed for her husband has the eyes of all the company fixed upon him. If he comes off conqueror, he is certain to be married to the girl, but if another is victorious, he certainly loses her, for she is to be the prize⁶⁾ of the victor. These trials are not always finished in one Sunday; they take sometimes two or three. The hurling is a sort of cricket, but instead of throwing the ball in order to knock down a wicket⁷⁾, the aim is⁸⁾ to pass it through a bent stick, the ends of which are stuck in the ground.

1) piper, Piber. 2) fiddler, Spillemand. 3) wedding, Bryllup. 4) to fix upon, at udpege. 5) to be horsed overs.: op at ride. 6) cider, Æblemost. 7) treat, Traktement, Gilde. 8) hurling match, Boldspil. 9) prize, Kamppris. 10) wicket, Gærde. 11) the aim is, det gælder.

Aritmetik:

1. Find x og y af Ligningerne

$$x^2 - y^2 = 45$$

$$\text{og } \frac{5}{x + y} - \frac{3}{x - y} = \frac{2}{3}$$

2. Hvor mange Favne Træ indeholdt en Skov for 12 Aar siden, naar den nu indeholder 27300 Favne, og den aarlige Tilvækst er $1\frac{3}{4}$ pro Cent.
3. Paa et Dobbeltspor møde et Iltoget og et Godstog hinanden. En rejsende i Iltoget lægger Mærke til, at Godstoget, der er 200 Fod langt, bruger 4 Sekunder om at køre forbi ham. Hvor mange Fod i Sekundet kører Godstoget, naar

Ittoget kører 30 Fod pr. Sekund? — Hvor mange Sekundor vilde den rejsendø have brugt om at komme forbi Godstogtet, hvis Togene havde kørt i samme Retning?

Geometri:

1. Et Trapez er indskrevet i en Cirkel med Radius r ; den ene af de parallelle Sider afskærer en Bue paa 90° , og de to Sider, der ikke ere parallelle, afskære Buer, som tilsammen ere 90° . Find Trapezets Areal.
2. I en retvinklet Trekant ere Kateterne a og b . Over en af disse som Diameter er der tegnet en Cirkel; find Længderne af de Stykker, hvori Cirklen deler Hypotenusen, udtrykte ved a og b . Eksp. $a = 1,2$, $b = 0,5$.
3. Et Parallelogram er givet. Konstruer en ligebenet Trekant, der har samme Areal som Parallelogrammet, og hvis Toppunktsvinkel er lig med en af Parallelogrammets Vinkler.

Praktisk Regning (Real).

1. En Købmand køber 838 Td. 7 Skp. Korn for 9 Kr. 12 Øre pr. Td. og sender Kornet til Tyskland. Omkostningerne ved Forsendelsen udgøre 589 Kr. 32 Øre, og desuden maa han betale $5\frac{1}{2}$ pro Cent af de nævnte Udgifter i Assurance og Told.

I Tyskland sælges Kornet saaledes, at Købmanden i alt tjener $11\frac{1}{2}$ pro Cent. Naar de 400 Tønder betales med 12 Rm. pr. Td. og Resten med 14 Rm. pr. Td., hvor stort et Svind maa der da have været? — 10 Rm. = 9 Kr.

2. Fire Persener (A, B, C og D) dele en Arv saaledes, at A faar en Trediedel, B en Fjerdedel, C en Ottendedel og D Resten. D sætter sin Part i en Sparekasse, der giver $3\frac{1}{2}$ pro Cent i aarlig Rente, og faar 937 Kr. 86 Øre i Rente (simpel Rente) for 2 Aar 5 Maanedre. Hvor stor var Arven, hvor stor hver af de fire Parter?

II. Fordringerne til Optagelse i Skolen.

Skolen giver studerende Disciple overensstemmende med Lov af 1. April 1871 Undervisning baade i sproglig-historisk og i matematisk-naturvidenskabelig

Retning; Realdisciple forberedes til Almindelig Forberedelseseksamen. Undervisningen i 1. Klasse er beregnet paa fyldte 12. Aar; dog kunne Disciple ogsaa optages med fyldte 11. Aar. Ingen kan fordres optagen i en højere Alder, end at det fuldstændige Skolekursus kan være tilbagelagt med det fyldte 20. Aar. Undtagelser fra disse Regler kunne dog bevilliges af Skolens Rektor.

Fordringerne til Optagelse i 1. Klasse ere efter Anordningerne af 5. August 1871, 16. Juni 1882 og 7. December 1893 (hvorved Fordringerne i **Historie** ere blevne forandrede fra August 96 at regne) følgende:

1. i Modersmaalet dels Oplæsning af et Stykke af en dansk Læsebog eller Forfatter i Forbindelse med Analyse, ved hvilken kræves sikkert Kendskab til det vigtigste af Grammatikken, især til Ordklasserne, Ordenes Bøjning og den enkelte Sætnings Dele, dels saavel en skriftlig, med antagelig Sikkerhed i Retskrivning og Skilletegnes Brug nedskreven Gengivelse af et to Gange forelæst Stykke, som en ikke for let Diktatstil, hvilke to skriftlige Arbejder tillige bedømmes som Prøveskrift;

2. i Tysk det vigtigste af Formlæren og en mundtlig Oversættelse fra Tysk paa Dansk af et læst Pensum paa mindst 100 almindelige Oktavsider;

3. i Fransk det vigtigste af den regelmæssige Formlære og 50 Oktavsider af en Læsebog;

4. i Geografi en Oversigt over hele Geografien efter en kortere Lærebog;

5. i **Historie** en Oversigt over de vigtigste Begivenheder i den almindelige Verdenshistorie og Nordens Historie efter en fragmentarisk Lærebog;

6. i Religion Bibellistorie i kort Begreb og Hovedstykkerne af Luthers lille Katekismus;

7. i Naturhistorie Pattedyr og Fugle efter en knrtfattet Lærepog;

8. i Regning Færdighed i praktisk Regning saa vidt, at alle Regninger med hele og brudne Tal kunne udføres sikkert og bringes til Anvendelse paa simple praktiske Anvendelser, der pleje at henføres under Regula de Tri.

Til Optagelse i 5. Klasse fordres enten, at man har bestaaet 4. Klasses Aarsprøve med mindst 15 Points i de afsluttende Fag (Geografi, Naturhistorie, Tysk, Aritmetik og Geometri for den spr.-hist. Retnings Vedkommende, Geografi, Naturhistorie, Tysk og Latin, mundtlig og skriftlig, for den mat.-naturv. Retnings Vedkommende), eller den ved Bktg. af 25. Maj 1889 for Privatister anordnede præliminære Prøve, for den sproglige Retning med 21 Points (Tysk, Naturhistorie, Geografi, Latin, mundtlig og skriftlig, Aritmetik, Geometri og Græsk), for den mat.-naturv. Retning med 15 Points (Tysk, Naturhistorie, Geografi og Latin, der her regnes dobbelt), eller Almindelig Forberedelseseksamen eller Skolelærereksamen med „Meget duelig“, begge supplerede med forskellige Tillægsprøver, hvorom **endnu i Aar** følgende Bestemmelser gælde:

Den, der har bestaaet Almindelig Forberedelseseksamen med en samlet Karakterværdi af mindst 15 Points i to fremmede Sprog (hvoraf det ene skal være Engelsk, der regnes dobbelt), Geografi og Naturhistorie, skal, for at kunne optages i 5. Klasses mat.-naturv. Afdeling, bestaa en Tillægsprøve i Latin, skriftlig og mundtlig, med mindst godt $\div$ som samlet Karakter. — Den, der ved Almindelig Forberedelseseksamen har opnaaet mindst 21 Points som samlet Værdi i to fremmede Sprog, Geografi, Naturhistorie, Geometri og Aritmetik, kan ved en Tillægsprøve i Latin og Græsk med mindst $g \div$ i hvert Fag faa Adgang til

5. Klasses sproglig-hist. Afdeling. — I begge Tilfælde fordres der dog tillige en Optagelsesprøve i de ikke afsluttede Fag (Dansk Stil, Historie og Fransk for den spr.-hist. Retning, samme Fag samt Aritmetik, Geometri og Naturlære for den mat.-naturv. Retnings Vedkommende.)

Til Optagelse for deres Vedkommende, der have bestaaet Skolelærereksamen, fordres desuden en Tillægsprøve i to fremmede Sprog, hvorved de have faaet samme Rettigheder som ved Alm. Forberedelseseksamen.

Tillægsprøven i Latin kan for den mat.-naturv. Retnings Vedkommende udsættes et Aar; men Tilladelsen hertil indrømmes af Ministeriet i Regelen kun ved en Almindelig Forberedelseseksamen med et særdeles godt Resultat. For den sproglig-hist. Retnings Vedkommende indrømmes en Udsættelse af Tillægsprøve i Latin og Græsk ikke, med mindre man forpligter sig til at blive 2 Aar i 5. Klasse.

Med Hensyn til de **skærpede Bestemmelser**, der træde i Kraft ved Optagelsen i 1896, henvises til den paa et andet Sted i Indbydelsesskriftet meddelte kgl. Anordning af 1. Marts 1895, navnlig §§ 8 og 9, samt til den dertil knyttede min. Bekendtgørelse af 12. s. M.

Indmeldelser til Eksaminerne maa indgives til Rektor **inden 15. April.**

III. Disciplene.

Ved Afslutningen af forrige Skoleaars Indbydelsesskrift var Antallet af Skolens Disciple 109. Af disse dimitteredes i Juli de tidligere nævnte 11 studerende og 6 Realdisciple. Inden 19. August udgik 10, nemlig N. Søby Petersen af VI, Ville Christensen,

Peder Pedersen og G. L. Reumert af V, Peder Chr. Madsen og Morten Viggo Møller af II stud., Otto Schierbeck af I stud., Chr. S. Bruun, Axel Hogrebe og Julius Petersen af I Realkl. Afgangen var saaledes i alt 27; Tilgangen af nye Disciple var 21.

Skoleaaret begyndte saaledes med 103 Disciple. I Løbet af Skoleaaret udmeldtes 6 Disciple, nemlig Villh. Vater af IV Realkl., H. Chr. Hansen, Søren Mikkelsen og Ove Giersing af III stud., Fr. Emil Würtzen af III Realkl., Søren Heiberg af I stud.

Katedralskolen har saaledes for Tiden 97 Disciple, hvoraf 18 ere Realister, 13 studerende af mat.-naturvidenskabelig Retning, 50 af spr. Retning, 16 stud. i I og II Kl. — I nedenstaaende Fortegnelse ere Disciplene ordnede efter Bogstavrækken; ved de nyoptagne er Fødselsdag og Fødselsaar tilsat.

VI.

m.	1. Andersen, And. Jørgensen (afd. Lærer A., Silstrup).
spr.	2. Angelo, William Rørbye (Redaktør A., Viborg).
—	3. Christensen, Jens Chr. (Assistent Chr., Viborg).
—	4. Henrichsen, Johan Walsøe (Købm. H., Skive).
—	5. Iversen, Jens (Vejentreprenør I., Lemvig).
—	6. Kristensen, Kr. Marius (Skolelærer C., Redsted, Mors).
—	7. Meldal, Alfred Lauritz (Kantor M., Viborg).
—	8. Paludan, Fr. Aug. (Sognepræst P., Søndbjerg, Thy).
—	9. Pedersen, Jens Peder (Gaardejer P., Lomborg).
—	10. Povlsen, Niels Møller (Gaardejer P., Falsig).
—	11. Thiele, Just Emil (Borgmester T., Skive).
—	12. Zangenberg, Julius Georg (Amtsfuldm. Z., Thisted).

Alle disse indstille sig til Afgangseksamen.

V.

spr.	1. Andersen, Knud, (Malermester A., Viborg).
—	2. Andersen, Kristen (Maskinmester A., Mønsted).
—	3. Bjerre, Bertel (Skolelærer B., Lomborg).
—	4. Christensen, Niels (Købm. Jul. C., Viborg).
—	5. Gregersen, Valdemar (Stabssergent G., Viborg).

- (spr.) 6. Helsted, Thomas (Skomagermester H., Viborg).
 — 7. Jensen, Jens Mikkelsen, f. 19/1 79 (Gaardejer J. V. J., Ejerslev, Mors).
 — 8. Johansen, Peter (Avlsbruger J., Viborg).
 — 9. Kirkegaard, Povl M. (Skoleinspektør K., Viborg).
 — 10. Kristensen, Kristian (Værtshusholder Chr., Nykøbing, Mors).
 — 11. Nielsen, Kr. Vilh., f. 9. Maj 73 (Smcd N., Skals).
 — 12. Pade, Peder M. (afd. Sagfører P., Hjørring).
 — 13. Petersen, Jens (Vaadbinder P., Lundø).
 — 14. Thrane, Chr. (Herredsfoged T., Viborg).
 — 15. Toft, Peter Evan (Købmand T., Thisted).
 — 16. Tonsgaard, Karmark Vilh., f. 29. August 77 (Husm. T., Sennels, Thy).
 — 17. Østergaard, Martinus Madsen, f. 2. Januar 77 (Gaardejer M., Gudom).
 m. 18. Haubroc, Werner Chr. Lassen, f. 10. Februar 78 (Fabrikant H., Aalborg).
 — 19. Petersen, William Theod. (Købm. P., Hinge).
 — 20. Wille, Theod. Aug. S., f. 13. August 77 (Prop. W., Lundtorp).
 — 21. Zeuthen, Vilh. Bagger (Stiftsprovst Z., Viborg).

IV.

- spr. 1. Aalkjær, Viggo (Bager Aalkjær, Viborg).
 — 2. Andersen, Anders (Gaardejer A., Torning).
 — 3. Bang, Andreas (Amtsforvalter B., Viborg).
 — 4. Christensen, Benjamin (Købmand H. C., Viborg).
 — 5. Christensen, Frode (pens. Skolelærer C., Viborg).
 — 6. Faber, Johannes H. (Bogholder F., Viborg).
 — 7. Gade, Karl T. M. (afd. Gaardejer G., Skinnerup, Thy).
 — 8. Kielgast, Svend (Købmand K., Skive).
 — 9. Nielsen, Otto H. C. Laub (Forstander. N., Viborg Arbejdsanstalt).
 — 10. Reumert, Carl S. (Stationsforst. R., Rødkærsbro).
 — 11. Smitt, Eyvind (Seminarlærer S., Ranum).
 m. 12. Christensen, Einar (Boghandler C., Viborg).
 — 13. Krogh, Nicolai (Tobaksfabrikant K., Viborg).

IV.

- Real. 1. Andersen, Anton (Forp. A., Vester Tjele). 3 Spr.
 — 2. Andersen, Chr. Lotrup (Købmand A., Heiring). 2 Spr.
 Nr. 1 indstiller sig paa Grund af længere Tids Sygdom ikke til Alm. Forberedelseseksamen i Aar.

III*).

- spr.** 1. Angelo, Holger Rørbye (Redaktør A., Viborg).
 — 2. Andersen, Johannes (Distriktslæge Andersen, Viborg).
 — 3. Andersen, Valdemar (afd. Propr. A., Koldbygaard).
 — 4. Bjerregaard, Søren S. (Købmand B., Simested).
 — 5. Buemann, Hans Obbekjær (Købmand B., Skive).
 — 6. Dahlberg, Axel (Landinspektør D., Viborg).
 — 7. Henrichsen, Aage (Købmand H., Skive).
 — 8. Holm, Alb. Thorv. (Kirkebetjent H., Viborg).
 — 9. Møller, Viggo R. (Gaardejer M., Herkegaard).
 — 10. Pedersen (Vissing), Chr. (Propr. P. V., Nørgaard).
 — 11. Paludan, Otto Edv. (afd. Arkitekt P., Viborg).
m. 12. Beyer, Andreas Fr. (Forvalter B., Viborg Sindsøyg-
 anstalt).
 — 13. Fog, Steen L. Bille (Urmager F., Viborg).
 — 14. Giersing, Einar Aggersborg (Adjunkt G., Viborg).
 — 15. Hammer, Niels Munk Jensen, f. 18. April 78 (Gaard-
 ejer N. P. Jensen, Skyum, Thy).
 — 16. Philipsen, Aage O. (Fabrikant Eskild Ph., Viborg).
 — 17. Sørensen, Marinus (Proprietær S., Skivehus).
Real. 18. Heilmann, Christen Faber, f. 24. Aug. 79 (Skovrider,
 Jagtjunker H., Feldborg).
 — 19. Jespersen, Ole Authon (Murmester J., Viborg).
 — 20. Ramsgaard, Thøger (Overlærer R., Viborg).

II.

- stud.** 1. Beyer, Chr. Th. Axel (Broder til Nr. 12 i III).
 — 2. Dederding, Kai Fr. (Kaptajn D., Viborg).
 — 3. Hallager, Eigil (Overlæge Dr. H., Viborg).
 — 4. Hansen, Mouritz (Overretsassessor H., Viborg).
 — 5. Heiberg, Vilhelm (Stiftsfysikus Dr. H., Viborg).
 — 6. Krogh, Andr. (Broder til Nr. 13 i IV).
 — 7. Nielsen, Sigvald Vestergaard (Lærer N., Vorde).
 — 8. Petersen, Peter Ulrik (Møllebestyrer P., Vindt Mølle).
 — 9. Sørensen, Jens (Gaardejer N. S., Knudby).
 — 10. Ørum, Christian (Herredsfuldægtig Ø., Viborg).
 — 11. Yde, Karl Kristian, f. 18. Januar 80 (Gaardmand
 J. K. Kristensen, Skyum, Thy).

---

*) Tredie Klasse, der oprindeligt bestod af 24 Disciple, har i Aarets Løb i alle Fag (undtagen i Græsk og Naturlære) været delt i to sideordnede Afdelinger, III a og III b.

- Real.** 12. Christensen, C. Chr. Vildner (Handelsagent C., Viborg). 3 Spr.
 — 13. Hagu-Meincke, Fr. Aug. (Dr. med. H., Viborg). 2 Spr.
 — 14. Lund, Axel Baldur (Stabssergent L., Viborg). 3 Spr.
 — 15. Madsen, H. Chr. (Gaardbestyrer M., Vesterris.) 3 Spr.
 — 16. Paludan, Aag'e Hjalmar (Broder til Nr. 11 i III). 3 Spr.
 — 17. Ussing, Ludvig (Købmand U., Viborg). 3 Spr.

I.

- stud.** 1. Andersen, Fred. Carl Chr., f. 14. Februar 83 (Br. til Nr. 2 i III).
 — 2. Giersing, Alf Erland, f. 24. December 82 (Br. til Nr. 14 i III).
 — 3. Jespersen, Chr. Vill., f. 19. Juni 82 (Arkivar J., Viborg).
 — 4. Klagenberg, Jacob V. E. Prom, f. 5. December 82 (Fuldmægtig K., Viborg).
 — 5. Møller, Johannes Nic., f. 3. September 82 (Fabrikant L. N. M., Viborg).
Real. 6. Christensen, Rolf, f. 9. Februar 81 (Branddirektør, Kaptajn C., Viborg).
 — 7. Fischer, Holger Friis (afd. Købmand F., Viborg).
 — 8. Larsen, Torkild, f. 13. September 81 (Urmager L.).
 — 9. Petersen, Carl Fr., f. 2. Januar 82 (Br. til Nr. 8 i II).
 — 10. Petersen, Lauritz, f. 12. Februar 80 (Avlsbruger Gregers P., Viborg).
 — 11. Petersen, Thorvald, f. 21. Oktober 81 (Købmand P., Rødkærsbro).
 — 12. Romlund, Georg Emil, f. 10. Oktober 80 (Handelsagent R., Viborg).

Disciplenes Forhold udenfor Skolen.

Overensstemmende med den i forrige Skoleaars Indbydelsesskrift S. 62 aftrykte min. Skrv. af 5. Maj 1893 henledes Forældres og Værgers Opmærksomhed paa Ønskeligheden af, at Disciplene altid anbringes i fast Pension, hvor der kan føres tilbørligt Opsyn med dem.

Ligeledes henledes Okmærksomheden paa de ogsaa i de senere Aar indskærpede Bestemmelser i Plakat af

28. November 1828 og i min. Skriv. af 7. Februar 1851 ifølge hvilke Skolen, overensstemmende med Skoleloven af 1809, er forpligtet til at forbyde sine Disciple at besøge Værtshuse eller lignende Steder paa egen Haand, ligesom det ved nævnte Plakat er forbudt enhver, der driver Næring som Værtshusholder, Kromand, Billardholder, Konditor, Restauratør eller Gæstgiver, at tillade nogen Discipel af de lærde Skoler at sidde i deres Huse for at drikke eller der at forsamle sig eller have noget Slags Spil, af hvad Navn nævnes kan.

IV. Skolepenge. Understøttelsesmidler.

Skolepengene i V og VI Klasse er 144 Kr. aarlig, i de øvrige Klasser 120 Kr., for 2. Broder henholdsvis 115 Kr. 20 Ø eller 96 Kr., for 3. Broder 86 Kr. 40 Ø. eller 72 Kr. De forfalde til Betaling fjerdingaarsvis, og i Løbet af Kvartalets 1. Maaned; derefter er Regnskabsføreren berettiget til uden Forvarsel at lade dem indkræve ved Rettens Hjælp; ere de ikke med paaløbne Udgifter betalte inden Fjerdingaarets Udgang, formenes Disciplen Adgang til Skolen, indtil fuld Betaling er erlagt. — For Juli Kvartal opkræves Skolepengene i 2 Halvparter af Hensyn til det nye Skoleaar (15. August); Dimittender og Disciple, der udtræde efter Aarsprøven før 19. August, betale kun for Juli Maaned. — For hver Discipel betales 10 Kr. i Indskrivningspenge. — For et Vidnesbyrd betales 20 Kr.; de nærmere Regler fremgaa af min. Cirk. af 1. Marts 1890 (meddelt i Progr. 1890), jfr. min. Skriv. af 29. Marts 1892 (Progr. 1892 S. 111).

De **Understøttelsesmidler**, der kunne søges af Skolens Disciple, ere følgende:

I. De Beneficier, hvortil Ministeriet udnævner efter Rektors Indstilling, dels fri Skolegang, dels Stipendier. Indtil $\frac{1}{6}$ af alle Skolens Disciple (deriblandt ikke regnet Lærernes Sønner som ekstraordinære Gratister) kunne opnaa Friplads; en hel Friplads kan deles i 2 halve. Som Stipendier uddeles Renterne (omtrent 1270 Kr.) af Stipendiefondens Grundkapital til studerende Disciple i Portioner paa 100, 70 og 40 Kr., enten til at oplægges indtil Afgangseksamen, hvorpaa $\frac{1}{3}$ af Oplaget udbetales af Skolen, de to Tredjedele af Universitetskvæsturen i paafølgende Dec. og Juni Termin, eller som Hjælp til Skolepenge.

Ansøgninger om disse Stipendier, hvortil trykte Skemaer udleveres af Rektor, maa indleveres helst straks den 19. August, i hvert Fald inden d. 1. September. De, der allerede have opnaaet et Beneficium for deres Sønner, behøve i Regelen ikke at søge paa ny. Der kræves et Aars Skolegang, samt foruden Trang tilfredsstillende Flid og Fremgang i Skoleaarets Løb.

Ved min. Skrivelse af 13. September 1894 fordeltes Beneficierne for 1894—95 saaledes:

1. Fri Undervisning og højeste Stipendium, 100 Kr., at oplægge: Marius Kristensen, J. C. Christensen.
2. Fri Undervisning og laveste Stipendium, 70 Kr., at oplægge: P. Johansen.
3. Fri Undervisning og laveste Stipendium, 40 Kr., at oplægge: J. P. Helsted.
4. Fri Undervisning: A. J. Andersen, A. L. Meldal, J. P. Petersen, Kr. Andersen, P. M. Kirkegaard, N. Christensen, P. M. Pade, J. H. Faber, Frode V. F. Christensen, Aage O. Philipsen, S. V. Nielsen (fra 19. August at regne), H. Chr. J. J. Madsen (ligeledes); Brødrene O. M. Giersing, E. A. Gier-

- sing og A. E. Giersing samt Th. Ramsgaard som Lærersønner.
5. Halv Friplads: Chr. Lottrup Andersen og Aage H. Paludan.
  6. Højeste Stipendium, 100 Kr., som Hjælp til Skolepenge: N. M. Poulsen.
  7. Mellemste Stipendium, 70 Kr., som Hjælp til Skolepenge: J. G. Zangenberg, J. Iversen, B. Bierre, A. Andersen, A. Th. Holm, S. Chr. Mikkelsen.
  8. Laveste Stipendium, 40 Kr., som Hjælp til Skolepenge: Kn. Andersen, Vald. Gregersen, K. Kristensen, J. Petersen, K. T. M. Gade, C. S. Reumert, Otto H. C. Laub Nielsen, H. Chr. Hansen, Viggo R. Møller, St. B. L. Fog og Otto E. Paludan.

II. Paa Finansloven er dernæst bevilget **12 ekstraordinære Fripladser** for samtlige Landets offentlige lærde Skoler under eet til „Disciple, hvis Evner gøre det ønskeligt, at de erholde Adgang til en højere Uddannelse, men hvis Forældres Formuestilstand ellers vilde udelukke dem derfra“. Disse tillægges nye Disciple straks det første Aar og regnes fra 19. August, medens Beneficiaaaret ellers regnes fra 1. Oktober. Ansøgninger herom indleveres samtidig med Ansøgninger om ordinære Beneficier. Ved min. Skr. af 3. Oktober 1894 tildeltes en saadan Plads Georg Emil Romlund,

III. Endelig anvendes aarlig efter Bevilling paa Finansloven af **Kommunitetets Midler** en Sum til Understøttelse „for saadanne, der først i en fremrykket Alder have bestemt sig for Studeringer, og som ved en Forberedelses- eller Fagexamen have givet sikkert Haab om god Fremgang“. Ansøgninger herom indgives direkte til Ministeriet efter forudgaaende Bekendtgørelse i Bladene. De gives sjældnere til Disciple i Statsskoler. Dog har A. J. Andersen af VI modtaget 100 Kr. for Halvaaret 1. Oktober 94 — 31. Marts 95 og fra 1. April 25 Kr. maanedlig, Discipel B. Bjerre i V Kl. en Understøttelse af 50 Kr.

IV. Af **Nissens Legat** for studerende Disciple,

hvilket i December Maaned bortgives af Skolens Lærerkollegium, uddeles de 4 Femtedele (810 Kr. 60 Ø.) til uformuende Disciple, som vise god Opførsel, en Femtedel (202 Kr. 65 Ø) som Vidnesbyrd om Paa-skønnelse af Flid og god Opførsel og som Opmuntring til fremtidig Anstrængelse. Denne Anerkendelse kan ogsaa udtalies til de Disciple, der have opnaaet Trangslaget. Halvdelen af Portionerne udbetales, Halvdelen oplægges til Udbetaling efter fuldendt Afgangseksamen. Ansøgninger indgives ikke. Fordelingen har været følgende:

1. For Trang: Kr. Marius Kristensen 50 Kr. 60 Ø.; A. J. Andersen, J. P. Petersen, J. Chr. Christensen, alle af VI Kl., hver 50 Kr.; G. Zangenberg og Jens Iversen (begge af VI) samt N. Christensen (V) hver 40 Kr.; Th. Helsted, P. Johansen, B. Bjerre, Kr. Andersen, P. M. Kirkegaard, Jens Petersen, Kristian Kristensen, Chr. Vilh. Nielsen, alle af V Kl., hver 30 Kr.; Joh. Faber, Frode Christensen, Anders Andersen, Albert Holm, Søren Mikkelsen, Aage Philipsen, St. B. Fog, Otto Paludan, Sigvald Nielsen og Chr. Jespersen, hver 25 Kr.
2. Opmuntring til fortsat Flid: N. M. Povlsen (VI) 27 Kr. 65 Ø; de øvrige hver 25 Kr., nemlig: A. Meldal (VI), William Angelo (VI), Chr. Trane (V), Andr. Bang (IV), H. Chr. Hansen (III), P. Ulrik Petersen (II) og Jens Sørensen (II).
3. Anerkendelse af Flid udtaltes for følgende Disciple paa Trangssiden: Kr. Marius Kristensen, A. J. Andersen, Jens P. Petersen og Jens Chr. Christensen, alle af VI Kl., Th. Helsted, P. Johansen, Kristian Kristensen og Jens

Petersen, alle af V Kl., Joh. Faber og Frode Christensen af IV Kl., samt Sigv. V. Nielsen af II Kl.

V. Det grevelige **Moltkeske Legat** for Sønner af kgl. Embedsmænd (2 Portioner paa 80 Kr. hver med halvaarlig Udbetaling) bortgives af Lensgrev Moltke til Bregentved; for Tiden nydes det af F. A. Paludan (VI) og P. M. Kirkegaard (V).

VI. **Læge Frederik Fogs Legat** (100 Kr. aarlig i højst 3 Aar med halvaarlig Udbetaling) for „to flittige begavede og uformuende Disciple til Hjælp til deres Underholdning i Skoletiden, ligemeget enten de ere i nogen af Skolens studerende eller Realafdelinger“, bortgives før hver Termin af Lærerkollegiet. Det nydes for Tiden af Anton Andersen (IV Realkl.) og A. L. Meldal i V Kl.

VII. Det **Stampeske Legat**, 2 Portioner, hver paa 400 Kr. aarlig, til Understøttelse for studerende, først under deres Skolegang i Viborg, dog ikke ud over 9 Aar, dernæst under Forberedelse til en Embedseksamen ved Universitetet, dog ikke udover 6 Aar, bortgives først (af Lærerkollegiet og en Præst fra Middelsom Herred), naar Kapitalen udgør 24,000 Kr. Den 31. Marts 1894 ejede Legatet 21,832 Kr. 64 Ø., den 31. Marts d. A. 22,583 Kr. 9 Ø. Fortrinsret have Testators og Hustrus Slægtninge, dernæst Sønner af Købstadborgere, Landsbypræster og Landsbyskolelærere eller Landsbydegne. — Fundatsen findes aftrykt i Program 1892 S. 72 fl. — Legatet vil, hvis ikke uforudsete Hindringer indtræde, første Gang bortgives i Maj 1897.

VIII. De **Jessenske Legater** for Slægtninge af Rektor Jensen og Hustru f. Ostenfeld, der have Fortrinsret, dernæst for duelige og fattige Studerende i Viborg Skole fra den Tid, de kom i 5. Lektie (s: V Kl.), indtil „deres Triennium“ ved Universitetet er udløbet, nydes for Øjeblikket, „det større“ (38 Kr. 17 Ø.) af Studenterne Julius Grundtvig Ostenfeld og Jens Splid Møller (for sidste Gang), og „det mindre“ (18 Kr. 6 Ø.) af Discipel Alfred Lauritz Meldal og Student Fr. Friis Berg, begge her fra Skolen. Bortgives af Stiftets Biskop og Stiftsprovst.

IX. Det **Mallingske Legat** (omtr. 164 Kr.), der af Konsistorium ved Københavns Universitet hvert Aar tildeles „den mest værdige og trængende“ af de af Skolens Dimittender, som foruden at have nydt Skolebeneficium i det mindste have opnaaet

2. Karakter og have ladet sig indskribere ved Universitetet, er i Aaret 1893 af Konsistoriet tildelt Student Gaston Thierry.

X. Det **Juelske Legat**, 2 Portioner, hver paa 75 Kr. 16 Ø. i et Tidsrum af højst 5 Aar, for studerende fra Viborg og Aalborg Skoler, er i Aaret 1893 udbetalt til 2 Studerende, nemlig V. Hoff (5. Gang) her fra Skolen og til Jacob Chr. Gotfr. Holdt fra Aalborg Skole. Ansøgninger herom maa i Tide indgives til Legatets Patron, Baron Juul-Rysensten til Mundelstrupgaard, for at man kan faa en Plads paa Ansøgerlisten.

XI. Renterne af **Nissens Legats** Oplagskapital, og de hjemfaldne Oplagspenge, ere i Dec. f. A. givne til Studenterne Frode Kisum og Julius Knor (hver 50 Kr.) samt til Mads Samuel Jørgensen (43 Kr. 47 Ø.) Ansøgninger herom tilsendes Rektor inden 1. December.

V. Lærerne. Aarets Arbejde.

Med Lærerkollegiet ere ingen Forandringer foregaaede i Aarets Løb. Under 28. Juli blev Rektor Heise allernaadigst udnævnt til Ridder af Dannebrog.

Arbejdet har i Aarets Løb været saaledes fordelt mellem Lærerne:

Rektor Dr. Heise Historie i VI, V, IV st., Dansk i VI og V, Oldkendskab i VI m, 15 Timer.

Overlærer Dr. Bang Latin i VI og III b, Græsk i V og IV, Fransk i VI. V og IV, 34 T.

Overlærer Ramsgaard Tysk med alle Klasser, Latin i IV, 24 T.

Overlærer Petersen Naturlære i VI spr., V spr., VI m, V m, IV m og III m og Real., Matematik i III a, Gymnastik i VI, V, og IV, 36 T. Desuden Overledelsen ved Skydning.

Adjunkt Møller Matematik i V m og I, Skrivning og Tegning i IV—1, 25 T.

Adjunkt Giersing Engelsk i alle Klasser, Oldnordisk

Timefordelingen i Skoleaaret 1894—95.

Fagene.	Katedralskolen.										Forberedelsesskolen.							
	VI.		V.		IV.		III.		II.		Ugentlige Lærertimer i alt.	Kl. b	Kl. a	I alt Lærer- timer.				
	spr. mat.	spr. mat.	spr.	mat. Rl.	spr.	mat. Rl.	stud. Rl.	stud. Rl.										
Dansk	3	(3)	2	(2)	(2)	3	(3)	2	3	(3)	(2)	3	3	(3)	19	(4)	7	7
Oldnordisk	1	(1)	2	(2)	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	3	"	"	"
Latin	8	"	8	"	8	(8)	"	7	7	"	7	"	6	"	51	"	"	"
Græsk	6	"	6	"	5	"	"	5	3	"	"	"	"	"	22	"	"	"
Oldkendskab	"	2	"	2	"	"	"	2	2	(2)	2	(2)	2	(2)	4	"	"	"
Tysk	2	(2)	2	(2)	(2)	(2)	3	2	2	(2)	2	(2)	2	(2)	15	4	(4)	4
Engelsk	"	"	"	"	"	"	4	"	"	4	"	4	"	4	20	"	"	"
Fransk	3	(3)	3	(3)	2	(2)	(2)	3	3	(3)	3	(3)	4	(4)	21	4	"	4
Religion	1	(1)	1	(1)	1	(1)	(1)	1	(1)	2	2	(2)	2	(2)	10	2	(2)	2
Historie	3	(3)	3	(3)	2	(2)	3	2	(2)	3	3	(3)	2	(2)	21	2	2	4
Geografi	"	"	"	"	1	(1)	(1)	2	2	(2)	2	(2)	2	(2)	9	2	2	4
Naturhistorie	"	"	"	"	2	(2)	(2)	1	1	(1)	2	(2)	2	(2)	8	2	(1)	2
Matem. og Regn.	"	9	"	11	(5)	7	(7)	5	7	(6)	6	(6)	5	(5)	50	5	(5)	5
Naturlære	3	6	3	4	"	2	(2)	"	2	(2)	"	"	"	"	20	"	"	"
Skrivning	"	"	"	"	"	"	1	"	"	(1)	1	(1)	2	(2)	4	4	(4)	4
Tegning	"	"	"	"	"	"	1	"	"	(1)	"	2	"	2	5	1	(1)	1
Klassetimer	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	282	30	28	37
Sang		2				2			2			2		2	6*)			2
Gymnastik	4	1	4		4			4			4	(4)		4	21	4		4
Sløjd															10			
I alt ugentlige Timer:	37	37	37	37	36		36	36	36	36	36	36	36	36	319	36	34	43

*) Heraf en Time Sammensang med alle Klasser.

- i VI og V, Latin i III a, samt Sløjdundervisning med de tre ældste Hold. ialt 38 T.
- Adjunkt Thorsen Latin i II st., Græsk i III spr., Dansk i IV, III b, II R., I st. og I R, Historie i I, 24 T.
- Adjunkt Olsen Olkendskab i V m, Historie i IV R, III a og b, II, I R, Latin i V og I st., Græsk i VI, Tilsyn med Eftersiddere, ialt 32 T.
- Adjunkt Mortensen Naturhistorie og Geografi i IV—I, Dansk i III a, II, Sang med alle Klasser, Sløjd med yngste Hold, 27 T.
- Adjunkt Sejersén Religion med alle Klasser, Fransk i III—I, Historie i II, 26 T.
- Adjunkt Lomholt Matematik i VI m, IV, III b og II, Naturlære i IV, 31 T. Desuden Ledelse af Røvelserne.
- Timelærer, Premierløjtnant Beck, Gymnastik i III—I, 8 T.
- Oversergent Brygmann, Assistent ved Gymnastikundervisningen, 21 T. Desuden Assistent ved Riffelskydning og Dans.
- Oversergent Werner, Assistent ved Gymnastikundervisningen, 21 T.
- Sergent Jensen, Assistent ved Hugning og Fægtning med VI og V, 2 T. (fra 1. Oktober til 30. April).
- Intendant Lillie har ledet Danseundervisningen i Vinterhalvaaret (5 ugentl. T.).
- Omstaaende Tabel (S. 59) viser, hvorledes Undervisningstimerne have været fordelte mellem de forskellige Klasser.

I Aarets Løb ere følgende Pensa gennemgaaede:

Dansk.

I st. og I Realkl. (Adjunkt *Thorsén*, 3 Timer).
Som Læsebog er benyttet Lefoliis „Fortællinger og

Sagaer“, 2. Saml. Mikkelsens Sproglære for Forberedelsesskoler. Efter Lefoliis „Fortællende Digte for yngre Børn“ ere nogle Digte lærte udenad. Disciplene have læst og til Dels genfortalt Stykker af Lefoliis „Fra Gudelivet og Gudetroen i Nordens Hedenold“. Hver Uge en Stil, i Reglen Genfortælling, enkelte Gange Diktat, hidtil 34 Stile.

II Kl. (Adj. *Mortensen*, 2 T., Adj. *Thorsen* desuden 1 T. med Realisterne). Disciplene ere øvede i Oplæsning og Genfortælling efter Lefoliis „Fra Gudelivet og Gudetroen i Nordens Hedenold“, samt i at fremsige lettere Digte, hentede fra Lefoliis Digtsamling for ældre Børn, smukt og forstandigt. Der er skrevet omtr. 30 Stile, hovedsagelig Genfortællinger.

Den ugentlige Time med Realisterne er brugt til Oplæsning og Analyse; hertil er benyttet Lefoliis Gudesagn, Borchsenius' og Winkel Horns Læsebog II og Mikkelsens Sproglære for Realklasser.

III stud. a (Adj. *Mortensen*, 2 T.). Disciplene ere øvede i Oplæsning, og Digte af Lefoliis Samling for ældre Børn ere lærte og fremsagte. Nogle større og mindre Ting af danske Forfattere (f. Eks. Blicher, Hostrup, Holberg) ere oplæste for Klassen, og der er skrevet omtr. 30 Stile.

III stud. b og Realisterne (Adj. *Thorsen*, 2 T.; desuden 1 T. med den mat.-naturv. Afdeling og med Realisterne). 1 Stil ugentlig, hidtil 30. Nogle Digte ere lærte udenad efter Lefoliis „Fortællende Digte for ældre Børn“, Sechers græske Mytologi til Dels gennemgaaet (med Forevisning af Billeder). Mikkelsens Sproglære. Til Oplæsning er benyttet Borchsenius' og Winkel Horns Læsebog I, desuden læst Heibergs Elverhøj og mindre Ting af forskellige Forfattere.

IV. Kl. (Adj. *Thorsen*, 2 T., desuden 1 T. med Realisterne). Hidtil læst: Chr. Winther „En Aften-

scene“; Blicher „Brudstykker af en Landsbydegns Dagbog“; Holberg „Jeppe paa Bjerget“, „Diderik Menschenskræk“ og „Jacob von Tyboe“; Fru Gyllemburg „En Hverdagshistorie“; Poul Møller „Statistisk Skildring af Lægdsgaarden i Ølsebymagle“ og „En dansk Students Eventyr“; Oehlenschläger „Erik og Abel“; Goldschmidt „Tømmerpladsen“; Hertz „Svend Dyrings Hus“; Hauch „Søstrene paa Kinnekullen“; Heiberg „Elverhøj“. To Stile hver Maaned. Realklassens særlige Time er væsentlig benyttet til Oplæsning og Analyse,

Til Alm. Forberedelseseksamen opgives: Holbergs Jeppe paa Bjerget og Diderik Menschenskræk, Oehlenschlägers Erik og Abel, Fru Gyllembourgs En Hverdagshistorie, Blichers Brudstykker af en Landsbydegns Dagbog, Poul Møllers En dansk Students Eventyr, Hauchs Søstrene paa Kinnekullen, Heibergs Nej, Hertz' Svend Dyrings Hus, Hostrups Eventyr paa Fodrejsen og Goldschmidts Tømmerpladsen. Desuden Sig. Müllers Læsestykker Side 262—88, 302—5, 310—11.

V Kl. (Rektor *Heise*, 2 T.). Literaturhistorie med Rønnings Bog til Grundlag til Side 48 (Evald). Læst forskellige Eddadigte, Folkeviser etc., Prøver af Rimkrøniken, Hans Tavsens, Povl Helgesen o. s. v. *Holberg*: Den politiske Kandestøber, Jeppe paa Bjerget, Henrik og Pernille; Brudstykker af Niels Klim, nogle Epistler. — *Oehlenschläger*: Hakon Jarl. I Reglen 1 ugentlig Stil, hidtil 18.

VI. Kl. (Rektor *Heise*, 3 T.). Den danske Litteraturs Historie er gennemgaaet med Rønnings Bog til Grundlag; den baggesensk-oehlenschlägerske Tid er behandlet med noget større Udførlighed. — I V Kl læstes ifjor forskellige Digte af den ældre Edda, en Del Folkeviser, Stykker af Reformationstidens Litteratur (af „Peder Smed“, Povl Helgesen osv.); af *Holberg*: Erasmus

Montanus og Den politiske Kandestøber, Stykker af Niels Klim, nogle Epistler o. s. v. — I VI Kl. er i Aar læst: *Ewald*: Fiskerne, Stykker af hans Levned, af Balders Død o. s. v. — *P. A. Heiberg*: Virtuosen Nr. 1 (Brudstykke), Prøve af „Sproggranskning“. — *Baggesen*: Kalundborgs Krønike; Brudstykker af Labyrinten; Nureddin til Aladdin. — *Oehlenschläger*: Guldhornene, Digtet Hakon Jarl, St. Hans Aftenspil, Aladdin, Tragedien Hakon Jarl. — *Grundtvig*: Harald Blaataand og Palnatoke. — *Povl Møller*: En Students Eventyr; Lægdsgaarden m. m. — *J. L. Heiberg*: Kong Salomon og Jørgen Hattemager; En Sjæl efter Døden, m. m. — *Hertz*: Kong Renés Datter m. m. — *Hauch*: Brudstykke af „Tiber“. — *Paludan-Müller*: Benedikt af Nursia m. m. — En ugentlig Stil, i alt 15.

Oldnordisk. (Adj. *Giersing*).

V (2 T.). Wimmers Læsebog S. 1—14, 53—60 og 74—107. Sammes Grammatik læst og repeteret.

VI (1 T.). Wimmers Læsebog S. 1—14; 16—26; 74—107. Wimmers Grammatik.

Til Afgangseksamen opgives: Wimmers Læsebog S. 1—14, 16—36, 41—107, 114—21, ialt 101 Sider (med Forbigaaelse af Versene i Gunløgs Saga). Heraf opgives til Overhøring: Wimmers Læsebog S. 1—14, 16—26, 74—107, i alt 52 Sider.

Privatisterne Bjørndal og Christensen opgave: Wimmers Læsebog S. 1—107 (med Forbigaaelse af Versene i Gunløg Ormetunges Saga).

Latin.

I st. (Adj. *Olsen*, 6 T.). Mikkelsens Læsebog S. 1—25. Bøjningslæren efter Madvig. De danske Stykker i Læsebogen ere oversatte mundtligt og skriftligt;

i de sidste Maaneder er der desuden dikteret korte Sætninger til Oversættelse.

II st. (Adj. *Thorsen*, 7 T.). Listovs Udvalg af Cornelius Nepos. Af Madvigs Grammatik de regelmæssige Verber og Syntaksens første Afsnit; repeteret Formlæren. 2 Stile ugentlig, hidtil 58. Af og til mundtlig Stil.

III st. a (Adj. *Giersing*, 7 T.). Cæsars Gallerkrig I, Kap. 30 til Slutningen. Cicero mod Catilina II. Madvigs Sproglære. Mundtlig Stil. 2 Stile ugentlig, 1 hjemme og 1 paa Skolen.

III st. b (Overl. Dr. *Bang*, 7 T.). Cæsar de bello Gall. IV (undtagen Kap. 17, 3—8); Ciceros 2. Tale mod Catilina. Madvigs Sproglære. Efter Iverssens Stiløvelser 85 Stile, dels hjemme, dels paa Skolen.

IV st. (Overlærer *Rumsgaard*, 8 T.). *Cæsars* Gallerkrig, I, 43—Slutn., II, III og IV, 1—16; *Cicero* in Catilinam II, III, IV og pro Deiotaro; *Ovid*: Verdensaldrene, Deucalion, Ocyrhoe, Battus, Europa, Cadmus, Cadmus' Forvandling, Actæon samt Pyramus og Thisbe. Madvigs Sproglære. Efter Iverssens Stiløvelser og Rasmussens Samling af Eksamenstile er der dels hjemme, dels paa Skolen skrevet 105 Stile.

Til Overhøring opgives: *Cæsars* Gallerkrig II og III, 1—12; *Cicero* in Catilinam II, III og IV, 1—5; *Ovid*: Deucalion, Battus, Europa, Cadmus, Cadmus' Forvandling samt Pyramus og Thisbe.

Privatisterne Jens Mikkelsen Jensen, Frk. Jespersen, P. Pedersen, Tonsgaard og Østergaard opgave: *Cæsar* de bello Gallico III, IV (undtagen Kap. 17, 3—8), V, 1—7. — *Cicero*: De 4 katilinariske Taler; af *Ovids* Forvandlinger efter Blochs Udvalg: Verdensaldrene, Deucalion, Ocyrhoe, Battus, Europa, Cadmus, Actæon, Cadmus's Forvandling, Pyramus og Thisbe (827 V.).

Privatist Bertel Marius Jensen: *Cæsar* II og V; *Cicero* pro lege Manilia; mod Catilina I, III og IV, Kap. 1—3 (52 Kap.). — *Ovid*: Battus, Cadmus, Actæon, Pyramus og Thisbe, Perseus (803 V.).

V spr. (Adj. *Olsen*, 8 T.). Cicero: *accusatio in Verrem* V, kap. 1—5; Livius II; Vergils *Aeneis* II; Horats's Breve.

Uden Forberedelse: Cæsar *de bello Gall.* VII. Livius V, 1—4, 7—12; Flemmer, *Sølvalderens Forfattere* S. 1—38. Hver Uge en skriftlig Oversættelse efter Henrichsens Opgaver til Oversættelse fra Latin paa Dansk. Enkelte Regler af Formlæren og Hovedregler af Syntaksen efter Madvigs Sproglære.

VI spr. (Overl. Dr. *Bang*, 8 T.). Ciceros Tale for P. Sulla; Ciceros *Disputationes Tusculanæ* I, 1—4, 22—49; Livius XXVII, 1—16; Tacitus's *Annales* XIV, 1—39; Vergils *Aeneis* VIII; Horats's Breve I, 4, 12, 13, 19, 20; II, 1, 2, 3, 1—201, 251—476; af Madvigs *carmina selecta* Catullus (undtagen 10), Tibullus 1 og 3, Propertius 9, 10, 11, Ovidius 1, 2, 6, 7, 9, 10, 11, Lucanus 1, Martialis. En skriftlig Oversættelse hver Uge efter Thoresens Samling af Eksamensversioner. Rafns *Literaturhistorie*. Repeteret det vigtigste af Thomsens Antikviteter.

Dimittenderne have desuden i forrige Skoleaar læst: Ciceros *accusatio in Verr.* IV, capp. 1—51; Livius XXVI; Vergils *Aeneis* VII; Horats's *carmin.* I, 2, 4, 7, 9, 10, 11, 14, 15, 17, 18, 21, 22, 24, 27, 28, 29, 34, 37, 38, II, 1, 7, 13, 16, 18, 19, III, 3, 4, 5, IV, 1, 5, 6, 7, 8, 11, 12, samt *carmen seculare*.

Heraf opgives til Overhøring: Cic. *Verr.* IV, capp. 27—51, *pro Sulla* capp. 1—15; *Tusc. disp.* I, capp. 30—49; Livius XXVI, 1—36; Taciti *ann.* XIV, 1—13; Vergils *Aeneis* VII; alt, hvad der er læst af Horats's *carmina*, Catullus og Martialis; Horats's Breve II, 1 og 2; Tibullus 1 og 3; Propertius 9; Ovidius 1 og 9; Lucanus I, 183—295.

Kursorisk er læst: Livius XXVII, 17—51, Henrichsens Opgaver til Oversættelse fra Latin paa Dansk, *Particula* V, 5—10, 12—18, VI, 1—10, 12—18.

Privatist Bjørndal opgiver: *Cæsar de bello Gall.* I og II; *Cicero*, pro Roscio Amerino, *Virgils Æneide* I (4. Klasses Pensum). Desuden: *Ciceros's* I og II filipp. Tale; de officiis I, 1—20; II og III. *Livius* I, 1—32; *Taciti Annales* I, 1—32, III, 1—19. *Virgils Æneide* II og III.; *Horats*: Epistlerne med *Ars poetica*, Oderne I og II. (Kursorisk læst: *Cæsar* III—VII; *Livius* II—VI; *Ciceros* 4 katilinariske Taler og pro Milone).

Privatist, Lærer Christensen: *Cicero* pro lege Manilia; pro Sulla; pro Ligario; pro Deiotaro; pro Arch. poeta; af Tusculanerne ved Weissenfels I og II. *Livius* XXV; *Taciti Annales* I; *Virgils Æneide* I og II; *Horats*: Epistlerne med *Ars poetica*; Oderne I og II.

Græsk.

III spr. (Adj. *Thorsen*, 5 T.). Bergs Forskole (mange af Eksemplerne dog forbigaaede). Det vigtigste af Bergs Formlære (Levys Udgave). Af Levys og Velschows Læsebog Stykkerne 1, 5, 7, 13, 14, 16, 23, 25, 27, 29, 31, 34, 39, 40, 44, 47, 50, 51, 53, 61, 64, 65, 67.

IV spr. (Overl. Dr. *Bang*, Levys og Velschows Læsebog S. 46—70, 77—87. Homers *Odyss.* X, XI, 1—137. Sechers *Mytologi*. Bergs Formlære (Levys Udgave).

Privatisterne Jens Mikkelsen Jensen, Pedersen, Tonsgaard og Østergaard opgiver: Xenofons *Anabasis* I, 1 og 2, § 1—4; 4, § 11—19; 5 og 6, 7 og 8; III, 1 og 2 (= Schenkels *Krestomati* I, II, III, VI). Homers *Odyss.* XII.

Privatist Bertel Marius Jensen: Xenofons *Anabasis* II; Homers *Odyss.* I.

V spr. (Overl. Dr. *Bang*, 6 T.). Homers *Odyss.* IV, 1—624, XIX, XX, XXI, XXII. Herodot VII, 44—239. Bergs Formlære (Levys Udgave). Hovedreglerne af Syntaksen efter Hudes Haandbog. Det vigtigste af Christensens *Antikviteter*. Sechers *Mytologi* med Forevisning af Billeder.

VI (Adj. *Olsen*, 6 T.). Petersens *Antologi*: Elegierne af Kallinos, Tyrtæos, Mimnermos, Anakreon,

Xenofanes, Solon 1, Theognis 8, Euripides; Epigrammerne; de meliske Digte af Anakreon, de anakreontiske Digte; Skolierne 5, 7, 9. Platons Apologi; Demosthenes's olyntiske Taler; Thukydid I, 24—31, 44, 89—119, 125—139, 145—146. Christensens Antikviteter. Sechers Litteraturhistorie*).

Dimittenderne opgive desuden: Homers Odysse V—VIII, X—XI; Herodot V, 1—32, 34—38, 49—51, 97, 99—107, 116—126 samt VI Bog.

Privatist Bjørndal: Xenofons Anabasis I; Homers Odysse I. (4 Kl. Pensum). Desuden: Herodot I, 1—200; Xenofons Memorabilia I; Platons Apologi; Demosthenes's olyntiske Taler; af Homers Odysse. II—VIII, IX, 1—151.

Privatist Lærer Christensen: Herodot V, 1—65; VI, 1—136; Demosthenes: de olyntiske Taler, samt Talen mod Kon.; Platons Apologi og Kriton; Homers Odysse. II—IV, VII, VIII, 1—164. X, XI (3503 Vers).

Oldkendskab.

V m. (Adj. *Olsen*, 2 T.). Med Sechers Lærebog til Grundlag og med Benyttelse af Billedværker er den græske Mytologi gennemgaaet. Dernæst er Rich. Christensens græske Statsantikviteter gennemgaaet, samt Sechers Haandbog i den græske Litteraturs Historie benyttet. Endelig er Schwanenlügels Oldtidens Kulturhistorie benyttet. Læst: *Homers Iliade* I—II, XVI—XVII, XXII, *Odysseen* XVII—XXIV (Wilsters Oversættelse); *Herodot* I (Falkenstjernes Overs.) og Stykker af VII og VIII (Kampene ved Thermopylae og Salamis) efter Borchs Oversættelse; *Thukydid* I, Kap. 23—88 efter Arnesens Oversættelse; *Aeschylus*, Perserne (Dorphs Overs.); *Sofokles*, Antigone og Oedipos i Kolonos

*) I dansk Oversættelse er Klassen gjort bekendt med: Iliadens 1. og 22. Sang, Sofokles's Antigone, Euripides's Bakkantinder, Aristofanes's Frøer, Lukians Timon, samt med et Par Taler af Thukydid's 1. Bog.

(Dorphs Overs.); *Euripides*, Bakkantinderne (Wilsters Overs.); *Aristofanes*, Frøerne (P. Petersens Overs.) og Ridderne (Dorphs Overs.)

VI m (Rektor *Heise*, 2 T., efter Jul 1 T.). Sechers og Rafns Litteraturhistorier ere benyttede. Læst: Oder af *Pindar* (Rosings Oversætt.); *Aristofanes*: Frøerne, Skyerne, Acharnerne (Kraghs Overs.); *Platon*: Apologien (Gertz's Overs.), Fædon (C. J. Heises Overs.); *Plutarch*, Alkibiades (Tetens Overs.); *Lukian*: Menippos' Rejse til Himlen, Timon, Prometheus, Gudetinget (Gertz's Oversætt.). — *Plautus*, Miles gloriosus, Aulularia (Forchhammers Overs.); *Terents*, Andria, Stykker af Eunuchen (Whittes Overs.). *Virgils* Æneide I (Meislings Overs.) m. m.

Tysk (Overlærer *Ramsgaard*).

I Kl. (2 T.). Kapers Læsebog for Mellemlklasserne S. 31—47 og S. 61—115; uden Forberedelse S. 1—31 og S. 48—61. Bøjningslæren efter Kaper.

II Kl. (2 T.). Samme Læsebog S. 105—225. Uden Forberedelse er læst af Hauffs Märchen 105 Normalsider (en Normalside har 1300 Bogstaver). Bøjningslæren efter Kaper.

III a og III b. (2 T. hver). Mohrs Læsestykker for 3. og 4. Kl. S. 1—88 og desuden a fra S. 257—291 samt uden Forberedelse S. 88—164, b S. 262—301 og uden Forberedelse S. 88—174. Kapers Sproglære.

IV. (2 T., Realisterne desuden 1 T.). Mohrs Læsestykker for 3. og 4. Kl. S. 174—256 og Knauths Auswahl deutscher Gedichte S. 49—104 og 107—136. Uden Forberedelse er læst *Philip Galen*: Der Pechvogel og *Knauths* Auswahl S. 159—191. Maanedslæsning: *Hauff*, Memoiren des Satan; *Hoffmann*: Das Fräulein v. Scudéri; *Eichendorff*: Aus dem Leben

eines Taugenichts; *Becker*: Das alte Bild; *A. v. der Elbe*: Lüneburgergeschichte; *Max Ring*: Flitterwochen og Die Kleine. Kapers Sproglære. — Særskilt have Realeleverne læst Mohrs Læsestykker for 3. og 4. Kl. S. 1—88 og 262—292 og uden Forberedelse en Del af *Hauff*: Das Bild des Kaisers.

Til Overhøring opgives af Realeleverne: Mohrs Læsestykker for 3. og 4. Kl. S. 1—88 og 262—292.

V (8 Disciple, 2 T.). *Goethe*: Goetz v. Berlichingen; *Schiller*: Die Piccolomini samt Mohrs og Haunstrups Læsestykker S. 1—255 ere læste dels med, dels uden Forberedelse. Maanedslæsning: *Lewin Schücking*, Etwas auf dem Gewissen; *Anzengruber*: Feldrain und Waldweg; *Diethoff*: Unter der harten Hand; *Möllhausen*: Der Leuchthurm am Michigan, die Auswanderin og das Squattermädchen samt *Becker*: Auf Waldwegen. Kapers Sproglære.

VI (6 Disciple, 2 T.). Dels med, dels uden Forberedelse: *Goethe*, Iphigenia; *Schiller*: Die Räuber; *Lessing*: Nathan der Weise; Skouboes Læsestykker og Mohrs Tysk Poesi for de højere Klasser. Maanedslæsning: *Herder*, der Cid; *Immermann*: Der Oberhof; *Lewin Schücking*: Etwas auf dem Gewissen; *Möllhausen*: Der Leuchthurm am Michigan, Die Auswanderin og Das Squattermädchen samt *Diethoff*: Unter der harten Hand. Kapers Sproglære.

Fransk.

I Kl. (Adj. *Sejersen*, 4 T.). Jungs Elementar-bog S. 111—124, Pios Læsebog for Begyndere: De franske Stykker 70—87 (Le maître voleur) samt S. 61—75; 77—92. Bøjningslæren efter samme Bog indtil de uregelmæssige Verber, af hvilke kun nogle enkelte hyppigt forekommende ere lærte. Gloser efter Pios Ordsamling.

II Kl. (Adj. *Sejersen*, 3 T.). Jungs Læsebog for Begyndere S. 66—111; Sammes Læsebog for Mellemklasser (3. Udg.) S. 1—29. Det vigtigste af Bøjningslæren efter Pio. Efter Michelsens Stiløvelser, 1. Afdeling, er hidtil gennemgaaet, dels mundtlig, dels ved Stil 1 Gang ugentlig, Stykkerne 1—31. Hidtil 31 Stile. Gloser efter Pios Ordsamling. Realisterne fri for skriftlig Stil.

III Kl. a og b. (Adj. *Sejersen*, 3 T. hver). Pios Læsebog for Mellemklasser (5. Udg.) S. 90—99; 163—200; Jungs Læsebog for Mellemkl. (3. Udg.) S. 59—91. Efter Michelsens Stiløvelser, 1. Afdeling, er hidtil gennemgaaet, dels mundtlig, dels ved Stil 1 Gang ugentlig, Stykkerne 34—62. Hidtil 29 Stile. Gloser efter Pios Ordsamling. Realisterne fri for skriftlig Stil.

IV Kl. (Overl. Dr. Bang, 2 T.). Jungs Læsebog (2. Udg.) S. 129—195; Baruël, lectures historiques I, S. 9—24 øverst. Uden Forberedelse: Jungs Læsebog S. 195—205, Baruël lect. I, S. 1—9, 28—35. Pios Formlære. De studerende Disciple have skrevet 1 Stil ugentlig, dels efter Michelsens, dels efter Jungs Stiløvelser 1. Afdl. Gloser efter Pios (Baruëls) Ordsamling.

Privatist Østergaard: Pios Læsebog for Begyndere (5. Udg.) S. 41 (Nr. 62) — S. 92 (de franske Stykker), = c. 62 Normalsider. — Jungs Læsebog for Mellemklasser S. 1—134 (c. 188 Normalsider).

V Kl. (Overl. Dr. Bang, 3 T.). Baruël, lectures historiques I, fra S. 28. Nyrop, lectures françaises I, S. 1—58. Som Maanedslæsning: Choix de nouvelles modernes (heraagegeben von Wyshgram) I og II. Pios Sproglære. Stil 3 Gange ugentlig efter Giedes Stiløvelser, hidtil 84 Stile. Gloser efter Pios Ordsamling.

VI Kl. (Overl. Dr. Bang, 3 T.). Nyrop, lectures françaises II, fra S. 25. Coppée, Auswahl von 40 Ge-

dichten. Som Maanedslæsning: *Choix de nouvelles modernes I og II*. Pios Sproglære. Stil 2 Gange ugentlig efter Giedes Stiløvelser, hidtil 64 Stile. Gloser efter Pios Ordsamling.

Engelsk (Adj. *Giersing*).

I Realkl. (4 T.): Brekkes Læseb. f. Beg. S. 1—11; 12—63 (alle Disciple S. 12—21, 1 Discipel tillige S. 21—35 fra Dansk); 75—94.

II Realkl. (4 T.). O. Jespersen: Engl. Læsn. f. Mlkl. S. 85—198, Løkkes Gram. S. 1—41 og de stærke Verber. Brekkes Læseb. for Beg. S. 21—35 (fra Dansk). Ugelæsning: *Sindbad the Sailor* (Velh. & Klas.). 1 Version ugentlig.

III. Realkl. (4 T.). Brekkes Læsebog f. Mlkl. S. 49—66, 151—84, 212—34, 258—81; Boysens Engl. Digte S. 10—34; udenad: 4 af de kortere Digte. Waddys Engl. Samtaleøvelser S. 9—13, 20—22 (fra Dansk); S. 39—86 (fra Engelsk). Ugelæsning: O. Jespersens Engl. Læsn. f. Mlml. S. 85—198 og *Aladdin* S. 1—20 (Velh. & Klas.). Løkkes Gram. S. 41—69. 1 Version ugentlig.

IV Realkl. (4 T.). Brekkes Læsebog f. Mlml. S. 49—67, 99—116, 151—98, 258—81. Boysens Digte: S. 25—56. Maanedslæsning: af *Marryats New Forest* omtr. 75 Sider, *The last of the Mohicans* (Velh. & Klas.). Udenad: *The Deathbed*, *The Cuckoo*, *The Traveller's Return*. Til kursorisk Læsning er benyttet Hansen & Magnussens Engl. Versioner. Waddys Samtaleøvelser S. 31—36 (fra Dansk), 84—152 (fra Engelsk). Rosings Formlære. 1 Version ugentlig.

Til Alm. Forberedelseseksamen opgives til Overhøring: Brekkes Læsebog S. 49—67, 99—116, 151—98, 258—81; Boysens Digte: S. 25—56. Des-

uden opgives (ikke til Overhøring): Brekke S. 1—49, 118—51, 198—211; Boysen S. 1—25.

V Kl. (13 Disc., 2 T.). Hansen og Magnussens Læsebog f. ældre Beg. I, det halve af Stykkerne S. I—XVI; S. 1—15, 42—57; II, S. 1—40. Aladdin (Velh. & Klas.), S. 50—100 (Ugelæsning). O. Jespersens Grammatik.

VI Kl. (6 Disc., T.). Hansen og Magnussens Læsestykker S. 1—72, 108—111. Maanedslæsning: Aladdin (Velh. & Klas.), S. 50 ud og omtr. 100 S. af Rae: Westward by rail; sidstnævnte Bog er ogsaa benyttet til Ekstemporallæsning. O. Jespersens Grammatik

Til Afgangseksamen opgives: Hansen og Magnussens Læsebog for ældre Beg. I, S. 15—41, 58—66; II, S. 50—89; Læsestykker S. 1—72, 108—111.

Religion (Adj. *Sejersen*).

I Kl. (2 T.). Assens' mindre Bibellistorie til 6. Afsnit. Balslevs Katekismus: Synden og de første Trosartikler. Salmer.

II Kl. (2 T.). Sammes Bibelh. fra 6. Afsnit til Jesu Bjergprædiken; Balslevs Katekismus: Den 3. Trosartikel og „Fader vor“. Salmer.

III a og III b (1 T., Realisterne desuden 1 T.). Sammes Bibelh. fra Jesu Bjergprædiken og ud. Daabens og Alterens Sacramente. Realisterne have endvidere læst Luk. Evangel.

IV. Kl. (1 T.). Læst og gennemgaaet Apostlenes Gerninger.

V Kl. (1 T.). Læst og gennemgaaet Joh. Ev. Kap. 1—13.

Jævnlig har Gennemgangen givet Anledning til Samtale.

VI Kl. (1 T.). Som 5. Klasse, dog kun til Kap. 12.

Historie.

I Kl. (Adj. *Thorsen*, 2 T.). Oldtidens Historie efter Blochs Lærebog.

II Kl. (Adj. *Sejersen*, 3 T.). Efter samme Bog (med Forbigaaelse af Nordens Historie) Middelalderen og den nyere Tid til 1789.

III a og III b (Adj. *Olsen*, 2 T., Realisterne desuden 1 T.). Efter samme Bog den almindelige Historie fra den franske Revolution til omtr. 1885, Nordens Historie fra 1523—1864. Realisterne desuden Nordens Historie fra den ældste Tid til 1523.

IV st. (Rektor *Heise*, 2 T.). Efter Blochs Lærebog for Realskoler II Nordens Historie fra 1660 indtil Nutiden samt den almindelige Historie efter 1863. — Efter Thriges Lærebog Oldtidens Historie indtil Rom.

IV Realkl. (Adj. *Olsen*, 3 T.). Genlæst hele Historien efter Blochs Lærebog for Realskoler.

V Kl. (Rektor *Heise*, 3 T.). Oldtidens Historie efter Thrige; Middelalderens Historie efter Blochs Lærebog for Realskoler; Nordens Historie til omtr. 1560 efter Ottosens Lærebog.

VI Kl. (Rektor *Heise*, 3 T., siden Jul 4 T.). Nordens Historie efter Ottosens Lærebog, den almindelige Historie indtil 1789 efter Blochs Lærebog for Realskoler, fra 1789 efter Blochs større Lærebog. Thriges Oldtidens Historie.

Geografi (Adjunkt *Mortensen*).

I Kl. (2 T.). Dahlbergs større Lærebog: Europa, S. 20—59. Disciplene have tegnet de læste Landes Omrids m. m. i store Træk, saavel hjemme som paa Skoletavlen.

II Kl. (2 T.). Dahlbergs større Lærebog: Europa: S. 59—87 og Asien. Korttegning som i I.

III a og III b (2 T. hver). Dahlbergs større

Lærebog: Afrika, Amerika og Australien samt Indledningen (S. 1—18).

IV (1 T.). Genlæst Granzows Lærebog Nr. 2 (med nogle Forbigaaelser).

Naturhistorie (Adjunkt *Mortensen*).

I Kl. (2 T.). *Mortensen*, Botanisk ABC: Læren om Planternes ydre Bygning er gennemgaaet efter Materiale fra Skolens botaniske Have og de af Disciplene medbragte Planter. — *Boas*, Lærebog i Dyrerigets Naturhistorie: koldblodede Hvirveldyr og Insekter.

II Kl. (2 T.). *Strøm*, Kortfattet Plantelære: Helkronede og frikronbladede med dobbelt Bløster (efter levende Planter). *Boas*, Lærebog i Dyrerigets Naturhistorie: Leddyr (med Undtagelse af Insekter), Orme Bløddyr og Straaledyr.

III a og III b (1 T. hver). *Strøm*, Kortfattet Plantelære, saavidt muligt efter levende Planter.

IV Kl. (2 T.). *Lütken*, Lærebog (Nr. 2) i Zoologi (med nogle Forbigaaelser) og *Strøm*, Kortfattet Plantelære.

Matematik og Regning.

I Kl. (Adj. *Møller*, 5 T.). *J. Petersens* Aritmetik og Algebra I S. 3—40. Sammes Geometri S. 3—22. Brøkgregning efter *Meiers* Regnebog II.

II Kl. (Adj. *Lomholt*, 6 T.). Samme Bøger. Aritmetik: S. 42—60. Geometri: S. 32—40. Regning: Bl. Opgaver (§ 10).

III a (Overlærer *Petersen*, 5 T.). *Jul. Petersens* Arithm. I fra S. 77 til uendelig og ubestemt; II forfra til S. 48 Rækker, undtagen S. 19—25, S. 37—41. Sammes Geometri S. 52—67. *Meiers* Regnebog § 10. 3 Opgaver om Ugen.

III b (Adj. *Lomholt*, 5 T., den mat.-naturv. Afdl. og Realisterne desuden 1 T., samt den mat.-naturv. Afd. alene 1 Time). Samme Bøger. Aritmetik: I Del, S. 69 ud; II Del til S. 47 (med nogle Forbigaaelser). Geometri: S. 56—77. Regning: Bl. Opgaver (§ 11 og 12). 3 Hjemmeopgaver om Ugen. I geometrisk Tegning er indøvet en Del blandede Konstruktioner.

IV Kl. (Adj. *Lomholt*, 5 T., IV mat.-naturv. og Realkl. desuden 2 T.). Samme Bøger. Aritmetik: II Del (33—71). Derefter genlæst det hele Pensum. Regning: Bl. Opgaver (§ 12). 3 Hjemmeopgaver om Ugen (efter Lomholts Samling A); Realisterne desuden 1 Eksamensopg. i Regning. — I geometrisk Tegning er indøvet en Del blandede Konstruktioner.

Til Eksamen opgives: Julius Petersens Aritmetik og Algebra I—II (med enkelte Forbigaaelser); sammes Geometri.

V m. (Adj. *Møller*, 11 T.). J. Petersens Aritmetik og Algebra II og III S. 9—96. Sammes Stereometri S. 5—73. Sammes Trigonometri S. 3—58. Seidelins Projektionstegning forfra til S. 38.

VI m. (Adjunkt *Lomholt*, 9 T.). Julius Petersens anal. Plangeometri S. 33 — ud. Sammes Trigonometri: de sfæriske Grundformler. Sammes Stereometri: Keglesnit og Dobbeltforhold. Seidelins Projektionstegning S. 48—61. Derefter genlæst det hele Pensum. — Omtr. 150 Eksamensopg. til Hjemmeløsning.

Til Eksamen opgives: Julius Petersens Lærebøger i elementær og analytisk Plangeometri I (undt. § 9), Aritmetik og Algebra I—III, Trigonometri, Stereometri (synt. Del).

Naturlære.

III m. og r. (Overlærer *Peterseu*, 2 T.). Ellingers Fysik forfra til Varme.

IV m. og r. (Adjunkt *Lomholt*, 2 T.). Ellingers Fysik: Varmelæren — Bogen ud. Genlæst det hele Pensum.

V spr. (Overlærer *Petersen*, 3 T.). Ellingers Fysik til Magnetisme; Jørgensens Astronomi, I Kap.

V m. (Overlærer *Petersen*, 4 T.). Schmidts Eksperimentalfysik I Del.

VI spr. (Overlærer *Petersen*, 3 T.). Ellingers Fysik fra Elektricitet og ud; genlæst den hele; Jørgensens Astronomi læst og genlæst.

VI m. (Overlærer *Petersen*, 6 T., efter Jul 5 T.). Schmidts Eksperimentalfysik II læst. Jørgensens Astronomi læst og genlæst; genlæst Eksperimentalfysik I og II Del.

Tegning (Adjunkt *Møller*, i alt 5 T.).

Konturtegning efter Hetsch's, Petersens og Andersens Fortegninger.

Skrivning (Adjunkt *Møller*, i alt 4 T.).

Den latinske og gotiske Bogstavsrække efter Forskrift paa den store Tavle. Afskrivning efter Bog. Skrivebog med Forskrift har været brugt, hvor det var nødvendigt.

Sang (Adjunkt *Mortensen*).

Disciplene have været delte i 5 Hold, og hvert af disse har haft 1 Time om Ugen; desuden have alle Sangere været samlede en Time hver Lørdag. For Tiden ere 38 af Katedralskolens Disciple syngende; hos 16 er Stemmen i Overgang. Der er i Aarets Løb udført en-, to-, og trestemmige Sange, hentede fra „Danmarks Melodier“, Sannes og Mikkelsens Sangbøger samt Berggrens Koralborg, og nogle Minutter af hver Time (med Undtagelse af Sammensangtimen) ere anvendte til

Gennemgang af Musikteoriens allerførste Begyndelsesgrunde, samt for de ældre Klassers Vedkommende til „Træffeøvelser“.

Sløjd.

Af Katedralskolens Disciple have 38 deltaget i Undervisningen, delte i 4 Hold, de 3 ældste under Adjunkt Giersings, det yngste under Adjunkt Mortensens Ledelse (10 Timer). 1. Hold er blevet øvet i Savning, Snitning og Høvling, 2. Hold desuden i Brugen af Bugthøvl, Smalsav, Stemmejærn, Huljærn og Fil; 3. Hold har endvidere brugt Langhøvl og er blevet øvet i Linning; 4. Hold er blevet øvet i Rundtapning, Korsforbindelser, Indskydning og Sinkning. A. Mikkelsens Modeltegninger ere benyttede. Enkelte Disciple have tillige faaet Øvelse i Drejning.

Gymnastik.

Disciplene have været delte i 5 Hold, hvert med 4 egentlige Timers Undervisning med Undtagelse af V og VI Kl., der tillige have haft en 5 T. til Hugning, 2. Hold (III—I Kl.) under Premierløjtnant *Beck*, de øvrige under Overlærer *Petersen*, begge med Bistand af Oversergenterne *Brygmann* og *Werner*, i Huggetimerne, af hvilke den ene har ligget Søndag Morgen, og hvori Deltagelsen har været frivillig, tillige af Sergent *Jensen*.

Svømningen begyndte ifjor i Begyndelsen af Juni og varede indtil midt i September. Ligesom tidligere have Assistenterne tillige været tilstede en Time hver Eftermiddag til Hjælp for de Disciple, som ikke have haft Formiddagsundervisning deri.

Boldspil, dels Kricket, dels Fodbold, drives som sædvanlig Forsommer og Efteraar, dels i de sædvanlige Gymnastiktimer, dels om Eftermiddagen og om Søndagen.

Røvelserne (Adj. *Lomholt*). I Forsommeren 1894 deltog (fra 5. April) 52 Disciple (hvoraf 18 to Gange egentlig),

delte i 10 Hold, hvoraf 5 roede om Morgenen, 5 om Eftermiddagen. Øvelserne sluttedes d. 26. Juni, og der var udført 104 Ture. I Eftersommeren deltog (fra 31. August til 27. Oktober) 7 Disciple fordelt paa 2 Hold. Der udførtes 12 Ture.

I **Danseundervisningen** (Intendant *Lillie* med Bistand af Oversergent *Brygmann*) have 36 Disciple deltaget, delte i 3 Hold efter deres Uddannelsestrin, 2 Hold hvert med 2 og 1 Hold med 1 ugentlig Time i Tiden fra 2. Oktbr. til 31. Marts. Foruden Trinøvelser ere de sædvanlige Selskabsdanc indøvede.

Skydning.

VI og V samt IV r (Overl. *Petersen* med Oversergent *Brygmann* som Assistent). I Eftersommeren faldt 9 Ture, om Foraaret (Maj og følgende Dage) 6 Ture. Der er blevet skudt til en Skive, der danner en aflang Firkant med 3 Grader. Efter de gældende Bestemmelser fik hver Discipel hver Gang 5 Skud med Remingtonbøsse (Centralantændelsespatron).

Udfaldet af Skydeøvelserne i Skoleaaret 1894—95.

6. Kl. 12 Dsepl. 5. — 18 — 4. Rlkl. 2 —	Afstand i Alen.	Tal af			Sum.
		Skud.	Træf- fere.	Points	
6. Klasse . . .	100	125	122	443	565
5. Kl. og 4 Rlkl.	100	289	287	971	1258
6. Klasse. . . .	200	282	273	814	1087
5. Kl. og 4 Rlkl.	200	605	565	1642	2207
6. Klasse . . .	300	223	203	564	767
5. Kl. og 4 Rlkl.	300	426	390	1064	1454
6. Klasse . . .	400	133	123	380	503
5. Kl. og 4 Rlkl.	400	139	127	368	495
6. Klasse. . . .	500	25	24	65	89
5. Kl. og 4 Rlkl.	500	49	45	123	168
6. Klasse . . .	600	35	34	98	132
5. Kl. og 4. Rlkl.	600	23	21	69	90
Sum af		2354	2214	6601	8815; $\frac{8815}{2354} = 3,74;$ 94 pCt.

Udfaldet af Præmieskydningen d. 21. Maj 1895.

Disciplenes Navn og Klasse.	Afstand i Alen.	Skud.					Sum af Af- stande maalt i Tommer.	Sum.	Præmie.
		1	2	3	4	5			
6. Kl. Marius Kristensen . . .	400	2	4	3	2	4	100 ³ / ₄	15	
— Anders Andersen . . .	400	3	4	4	0	4	52	15	
— Alfred Meldal	400	4	3	0	4	2	56	13	
— Frederik Paludan . . .	400	4	3	2	3	3	87 ³ / ₄	15	
— Just Thiele	400	3	4	4	4	2	72 ¹ / ₄	17	
— Johan Henriksen . . .	400	4	3	2	4	2	94 ³ / ₄	15	
5. Kl. Bertel Bjerre	400	2	2	3	3	3	110 ¹ / ₄	13	
— Knud Andersen	400	2	2	2	2	2	164 ¹ / ₂	10	
— Valdemar Gregersen . .	400	3	4	4	4	4	47	19	1. Pr.
— August Ville	400	2	4	4	4	3	76 ³ / ₄	17	
— Chr. V. Nielsen	400	3	3	2	3	4	76 ¹ / ₄	15	
6. Kl. Jens P. Pedersen . . .	300	2	3	2	3	4	83 ¹ / ₂	14	
5. Kl. Kristen Andersen . . .	300	3	2	4	2	4	54 ¹ / ₄	15	
— William Petersen	300	2	3	4	2	3	59 ¹ / ₄	14	
— Peder Toft	300	2	2	4	2	2	97 ¹ / ₄	12	
— Niels Christensen	300	2	2	3	3	4	69	14	
— Peder Pade	300	4	3	0	0	2	38	9	
4. Rkl. Anton Andersen . . .	300	2	2	2	2	2	107 ³ / ₄	10	
— Chr. Lottrup An- dersen	300	4	2	3	4	4	55 ¹ / ₂	17	2. Pr.
6. Kl. Niels Poulsen	200	2	3	3	3	3	73	14	
— Julius Zangenberg	200	4	3	4	2	4	55 ³ / ₄	17	3. Pr.
— William Angelo	200	3	3	4	3	3	46 ³ / ₄	16	
— Jens Iversen	200	2	2	0	2	2	100 ¹ / ₂	8	
— JensChr.Christensen . . .	200	4	3	3	3	3	42 ¹ / ₂	16	
5. Kl. Thomas Helsted	200	3	3	3	3	3	56	15	
— Peter Johansen	200	3	2	2	2	4	78 ¹ / ₂	13	
— Christian Thrane	200	2	2	2	2	2	79 ³ / ₄	10	
— Vilhelm Zeuthen	200	3	3	3	3	2	63 ¹ / ₄	14	
— Poul Kirkegaard	200	2	3	2	2	3	76 ¹ / ₂	12	
— Kristian Kristensen . . .	200	2	3	0	0	2	76	7	
— Jens Pedersen	200	4	4	3	4	0	33 ¹ / ₂	15	
— Verner Haubroe	200	3	3	3	4	3	48 ¹ / ₂	16	

VI. Videnskabelige Samlinger.

Bogsamlingen.

(Sluttet 5. Maj 1895).

De tilføjede Tal henviser til Hovedkatalogernes Afdelinger. Hvor intet Trykkested er anført, er det København. Sendelser fra Ministeriet betegnes med *m*, fra Forfatter eller Forlægger med *f*, andre Gaver med *g*.

Encyklopædi og blandede Skrifter.

1. Salomonsens Konversationsleksikon III, IV, 1—11. 94—95.
2. Videnskabernes Selsk. Skr. 6 R., hist.—filos. Afd. III, 3. *g*.
Vidensk. Selskabs Oversigter. 1893. *g*.
Universitetsjubilæets Samfunds danske Skrifter Nr. 74—80.
3. Danskeren, Tidsskr., XII. Kolding 1893—94. (*sluttet*).
Nordisk Tidsskrift (Lettersted). Stockh. 1894—95
Tilskueren, Maanedskrift, Apr. 1894—Apr. 95.

Historie og Geografi.

16. *Kristiansen, O.*, Prøver af en hist. Læsebog. Krist. 93, Pr. (Andersens Skole).
16. *Oncken*, Allg. Geschichte in Einzeldarstellungen. 134—47.
Oncken: Das Zeitalter der Revolution, des Kaiserreichs u. der Befreiungskriege II (*slutt.*)
Schwanenlängel, H.: Mindre Læreb. i Hist. I—II. 94. *f*.
Starcke, C. N.: Den nyeste Tids Hist. (fra 1789). 94. *f*.
— — — — — Oversigtstabeller f. d. nyeste Hist. 94. *f*.
Thrige og Bloch: Læreb. i Verdenshist. V, 3. Udg. 82.
17. *Dahn*, Urgesch. der germ. u. rom. Völker III (*slutt.*) Se 16.
Droysen, G., Das Zeitalter d. 30 jähr. Krieger. (*forts.*) (16).
18. *Hommel*, Gesch. Assyriens u. Babyloniens. (*forts.*) (16).
18. *Lefmann, S.*, Gesch. des alten Indiens. (*forts.*, 16).
Meyer, Eduard: Gesch. des alten Ægyptens (*slutt.* 16).
20. *Ræder, A.*, Estruskernes Indflydelse paa Romerne. Pr., Oslo lærde Skole. 1893.
24. *Ussing, J. L.*, Den græske Søjlebygningens Udvikling. Un. Pr., Kronpr.'s Sølvbryllup, 1894. *m*.
28. *Prutz*, Statengeschichte des Abendlandes im Mittelalter II. (*slutt.*) (16).
29. *Hoffmeyer, J.*, Geogr. f. Latin- og Realsk. Aarh. 1894. *f*.
30. *Hickmann, A. L.*, Geogr. statist. Taschen-Atlas, Wien 1894.
33. *Østrup, J.*, Skiftende Horisonter, et Ridt gennem Ørkenen og Lilleasien. 1894.

34. *Kempff, Hj.*, Piræuslejonets ruuristninger, Gefle 1894. Pr. *Müller, Sophus*, Vor Oldtid, pop. Fremst. af Danmarks Arkæologi, H. 1—5. (*forts.*).
36. Dansk Magazin, 5. R. III, 2. 1894.
Erslev, Kr., Repertorium diplomaticum regni Danici mediævalis. Fortegnelse o. Danm.'s Breve fra Middelald., med Udtog af de hidtil utrykte. I, 1—2 (1085—1350). 1894—95. *m.*
Kringelbach, G. N., Den civile Centraladministration 1848—93, udg. af Rigsarkivet. 1894. *m.*
 De danske *Provinsarkivers* Bygninger etc., udg. af Rigsarkivet 1894. *m.*
Rørdam, Holger, Hist. Saml. og Studier, især vedr. 17de Aarh. I og II, 1—2. 1890—95.
51. *Rubin, Marcus*, Fred. VI's Tid, fra Kielerfreden til Kongens Død, økonomiske og hist. Studier. 1894.
54. *Møller, H. L.*, Danmarks Fremgang 1864—94. Se 140.
55. Dansk biografisk Lexikon. VIII og IX. (*forts.*).
 Hof- og Statskalenderen for 1895.
Larsen, Axel, Dansk-norske Heltelhistorier, 1648—1700. 94.
Petersen, Henry, Danske adelige Sigiller, H. 4. (*forts.*).
 Personallhistorisk Tidsskrift, 3. R. III—IV, 1. 1894—95. (*forts.*).
Sørensen, Axel, Studenterne fra 1867, biogr. Opl. 94. *g.*
Weilbach, Ph., Nyt dansk Kunstnerleksikon, 1—2. (*forts.*)
56. *Abrahams, Arthur*, Minder fra mine Forældres Hus. 94.
Andersen, Villh., Poul Møller, hans Liv og Skrifter. 94.
Bobé, Louis, Efterl. Papirer fra den reventlovskø Familierekreds (1770—1827), I. 1895.
Bojsen, Forstander paa Bøgildgaard P. P. Schmidts Levnedbeskr., tildels efter hans egne Papirer. Pr. 1894.
 Gehejmekonferensraad Bræstrup's efterl. Papirer fra 1831—41, udg. af *T. Bræstrup*. 1894.
Bøgh, Erik, Erindringer fra mine unge Dage. 1894.
Clausen, Jul., Jens Baggesen, en litt. psykol. Studie. 1895.
Heise, A., Anmeldelse af L. Schmidt, Paulus Heliø (Særtr.). 1895. *f.*
 (*Høyer-Møller, E.*), Livs- og Krigserindringer 1850—64 af en gl. Feltpræst. 1894.
Jørgensen, A. D., Peder Griffenfeld, II. 1895.
Olrik, Axel, *Saksens* Oldhistorie, se 121.

- (56.) *Olsvig, William*, Det store Vendepunkt i Holbergs Liv, Bergen 1895.
Petersen, Rich.: Wern. Abrahamsen, Poul Møller, se 121.
Rørdam, Peter, Brevveksling, udg. af Holg. Rørdam, III, 1 (1856—66). 1894.
Sehested, Thyra: Cansler Christen Thomesen Sehested. 1894.
Sødring, Julie, f. *Rosenkilde*: Erindringer fra min Barndom og Ungdom. 1894.
57. Danske Tufstenskirker, I (Tekst af J. Helms) og II (Afbildn.). 1894. *m*.
 Statistisk Tabelværk, 1893—94. *m*.
58. *Bruun, Carl*: København, I, II, 1—12. (*forts.*).
P. Hansen, Den danske Skueplads, H. 29—32.
Nielsen, O., Hjerm og Ginding Herreder, H. 1—2.
 — — Skodborg og Vandfuld Herreder. (*slutt.*). 94.
60. Sønderjydske Aarbøger for 1894.
67. *Hildebrand, Hans*: Sveriges Medeltid, kulturhist. skildr. I, 6, Stockh. 1894.
Malmström, Oscar: Bidrag til Svenska Pommerns historia, Helsingb. 94. Pr.
- 68 c. Nekrol. ov. *C. A. Müller*, Rektor. Krist. 93, Pr. (Katedralsk.).
Vogt, Jørgen Herman, Optegnelser om hans Liv og Embedsgerning 1847—58. H. 1. Krist. 1894.
69. *Orderik Vital*, Normannerne, H. 13 og 14. (*forts.*).
70. *Steffen, G.*, Fra det moderne England. (*slutt.*). 94.
81. *Schiemann, Th.*, Rusland, Polen u. Livland bis in 17. Jahrh. II, 1—3. (Oncken: 16).
89. *Besold, Fr.*, Gesch. der deutsch. Reformation. (*forts.*). (Oncken, 16).
Erdmandsdörfer, B., Deutsche Geschichte 1648—1740. *forts.* (Oncken, 16).
Treitsche, Heinrich v., Deutsche Geschichte im 19. Jahrhundert. V (bis 1848), 2te Aufl., Leipzig 1894.
101. *Brandes, G.*, William Shakespeare, H. 1—2. 1895.
 Dryden, se 125; Ludv. Tieck, Moritz Arndt 117; Alexiei Tolstoj, 128 a.
102. *Balmson, Kr.*, Etnografien, H. 11—15. (*forts.*).
104. Aarbog for dansk Kulturhistorie ved *Poul Bjerre*. 1894.
Nyrop, Kristoffer, En Theaterforestill. i Middelalld. 1892. (Studier fra Spr. og Oltidsforsk. Nr. 9, se 187).

- 105 a. Dania, Tidsskrift for Folkemaal og Folkeminder III--IV, 1. 1894.
107. *Heiberg, J. L.*, Eros, en kulturhist. Skitse, (Studier f. Spr. og Oldtidsforsk. Nr. 9; se 187).
Roschers mytol. Lexikon, H. 28 og 29.
110. *Lehmann, Alfr.*, Overtro og Trolddom, III (Moderne Spiritisme og Okkultisme). 1895.
111. Medeltidsordspråk (*P. Lålc* m. m.), 3. H. (*sluttet*).
113. *Olsson, P.*, Förteckning öfver Östersunds läroverks mynt- och medaljsaml. Pr. 1894.
115. Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Hist. IX, 2—3. 94. Museum, Tidsskr. f. Hist. og Geogr. 1894—95.
Samlinger t. jydsk Hist. og Topografi, 2. R. IV, 2—3.
Geografisk Tidsskrift XII, 7— XIII, 2.
(Dansk) Historisk Tidsskrift, 6. R. V, 1—2.
(Norsk) — — 3. R. III, 1—2.
(Svensk) — — 1894, 2—95, 1.
116. Historiske Kildeskrifter i Oversættelse, 21—25.

Litteraturhistorie.

117. *Erslev, Anna*, Fremmed Digt., for Skole og Hjem. 94.
Gigas, E., Esau og Jakob som dramatiske Figurer (St. til Spr. og Oldtidsforskning Nr. 7). 1894.
Møller, Villh., Verdenslitteraturens Perler, H. 1—4. Aarh. 1894—95.
Petersen, Richard, Fire Livsbilleder (W. Abrahamsen, Tieck, Arndt, Poul Møller). 1894.
118. Aarsberetning for det st. kgl. Bibl. IV, 3. 1894. *m.*
Dansk Bogfortegnelse (Gad), 1864—95. *g.*
Litteraturtidende, 1894—95. *g.*
Vahl, G., Dansk Bogfortegnelse 1881—92. 1894. (*slutt.*).
Hinrichs Buekerverzeichniss, 1894, I; Leipzig. (*Bogh. Chr.*).
- 121 b. *Andersen, Villh.*, Poul Møller, se 56.
Borchsenius, Otto, Hjemlige Interiører, Bidr. til dansk Litteraturhist.
Clausen, Jul., Baggesen, se 56.
Olbrik, Axel: Saks Oldhistorie, norske Sagn og danske Sagn, en litterærhistorisk Undersøgelse. 1894.
Petersen, Richard, Abrahamsen, P. Møller, se 117.
122. *Halvorsen*, Norsk Forfatterleksikon, H. 37. (*forts.*).
Jæger, Henrik: Ill. norsk Litteraturhist. Krist. 92—94. (*forts.*).

123. *Bugge, Sophus*: Bidrag til den ældste Skjaldedigtningens Hist. Krist. 1894.
124. *Vedel, Vald*, Svensk Romantik, en Udsigt over Udviklingen fra den gustavianske Rococco til den borgerlige Liberalisme. 1894.
125. *Brandes, Will.* Shakespeare, se 101.
Jespersen, Otto, Chaucers Liv og Digt. 93. (Stud. fra Sprog- og Oldtidsforsk. Nr. 12).
Lundbeck, Torben: Dryden som Tragediedigter, en Studie over den eng. Tragedie 1660—1770. 1894. m.
131. Literarisches Centralblatt für Deutschland. (*forts.*).

Nationallitteratur.

133. *Aristofanes, Frøerne*, overs. af P. Petersen, Rektor. (St. fra Spr. og Oldforsk. Nr. 18). 1894.
Polgbius, overs. af Haugaard. 1894. (*slutt.*).
 (*Homer*). *Odyssæ* liber sextus. Latinis vers. expressit *Fahlcrantz*. Ups. 1894. Pr.
Sofokles, Ajas, overs. af Fr. Giertsen. Krist. 1893.
 — *Antigone*, overs. af Thor Lange, 1893. (Stud. fra Oldtidsforsk. Nr. 14).
 — — overs. af Niels Møller, 1894.
Tryfiodoros, Trojas intagning, i svensk öfversättn. af C. A. Melander. Umeå 1894. Pr.
136. *Cicero*, de divinatione, udg. af V. Thoresen. 1894.
Horats, udvalgte Ode, overs. af Jul. Valentin (Studier fra Spr. og Oldtidsforsk. Nr. 15).
Torneblad, H. R., Annotationes criticæ in vitas . . . Cornelii Nepotis. 1894. Stockh. Pr. (Södermalm).
Juvenals Satirer på Svenska, overs. af E. Lagerlöf. Malmö 1894. Pr.
Levy, V., Ordsaml. til Udvalgte Stykk. af Ovid. 94. f.
Sallusts Catilina, udg. af M. Cl. Gertz. 1895.
 Udvalgte Skr. af *L. Annæus Seneca*, udg. af M. Cl. Gertz. 1895.
Østerberg, P. J., De structura verborum cum præpositionibus compositorum . . . apud Silium Italicum, Göteborg 1894. (Pr.).
Latin, Esaius: De particularum comparativarum usu apud Terentium. Norrköp. 1894. Pr.
Vergils Æneide I—II, udg. af Linderstrøm Lang. 94. f.

139. *Baggesen, Jens*, Poetiske Skrifter, udg. af Arlaud. III. (Rimbreve og poetiske Epistl., 2den Saml. 1809—23). 95.
Bergsø, V., Sandhedens Mænd, Nutidsdrama. 1894.
Bredal, Niels, Børnespejl, udg. af H. F. Rørdam. 1894.
Drachmann, H., Renæssance, Melodrama. 1894.
 — — Vølund Smed. 1894.
140. *Friis, Oscar*, Tale i Selsk. for Efterslægt. 1894. Pr.
Møller, H. L., Danmarks Fremgang 1864—94, en Lejlighedsbetragtning (i Anl. af G. Brandes). 1894.
144. *Bjørnson, B.*: Nye Fortællinger. 1894.
Ibsen, H., Lille Ejolf. 1894.
Lie, Jonas, Lystige Koner. Skuespil. 1894.
147. Samfundet til Udg. af gl. nord. Litt. XX, 4; XXIII, 2:
 — — — — — 15. Aarsb. 1894.
Snorri Sturluson, Heimskringla, udg. af F. Jonsson. H. 2.
148. Svenska Medeltidens Rim-Krønikor, ved *Klemmig*, I—III. Stockh. 1865—68.
156. *Heuer, L.*, Franske Prosafarf. i Ud. I (*Alfons Daudet*. Tartarin fra Tarascon). 1894. f.
- 161 b. *Pave Julius' Død*, en Satire, overs. af *F. Moth*. 1894. (Stud. fra Spr. og Oldtidsforsk. Nr. 16).
169. *Trugaard, P.*, Arabiske Oldsange, paa Dansk. Ribe 1894. Pr.

Sprogvidenskab (med Filologi).

181. *Hauch, A. G. O.*, Latinsk Formlære til Skolebr. 94. f.
Hovgaard, S. W.: Hoved- og Bisætn. i Latin. Krist. 1894. (Pr., Aars og V.).
Madvig, J. N., Latinsk Ordføjningslære, gennemset af *A. B. Drachmann*.
187. Studier fra Sprog og Oldtidsforsk. Nr. 12—19.
 Udsigt over filol.-hist Samfunds Virksomhed. 1894. m.
188. Arkiv for nordisk Filologi XI (ny fjæld VII). 1894—95.
 Nordisk Tidsskr. for Filologi, 3. R. II, 4—III, 4. 94—95.
190. *Broberg, V.*, Den danske Retskrivnings Hist i de sidste 200 Aar. 1895.
Mikkelsen, Kr., Dansk Sproglære, Haandb., 1894. (slutt.).
 — — Øvelsesbog for Begynd. i Dansk Sprogl. 1894. f.
Neisig, H. P., Ledetraad i dansk Ord- og Formlære. Aarh. 1894. f.
Thorsen, P. H., Sprogarten paa Sejerø. (slutt.). 1894.

191. *Feilberg*, Ordbog over jydsk Almuesmaal, H. 11—12.
Kalkar, Ordbog over ældre Dansk, H. 22.
193. *Thorkelsson, J.*, Beyging sterkra sagnorda i Islensku.
 Reykjavik 1894. Pr. (*slutt.*).
195. *Ross*, Norsk Ordbog, Till. til Aasen, H. 14.
197. *Fritzner*, Ordbog over d. gl. norske Sprog, H. 25—27.
200. *Södervall*, Ordbok öv. svenska medeltidsspråket, H. 14—15.
204. *Nissen, C. A.*, Eng. Læseb. f. Realskolens øverste Klasser.
 1894. *f.*
 — — Glossarium hertil. 1894. *f.*
206. *Sachs, Karl*: Französisch-deutsches Supplement-Lexikon.
 Berlin 1894.
219. *Ipsen og Bovier*: Tyske Læstykke f. højere Kl. I. 94. *f.*
 — — — — — f. lavere Kl. 95. *f.*
 — — — — — Studiebog f. Begyndere. 95. *f.*
Mohr, F. A., Tysk Poesi f. Skolernes højere Kl. 95. *f.*
225. *Sørensen, S.*, Om Sanskrits Stilling i den alm. Sprogudvikling i Indien (Vid. Selsk. 6. R., hist.-fil. Afd. III, 3). *g.*

Filosofi, Teologi.

233. *Høfding, II.*, Den nyere Filosofis Hist., H. 1—11.
234. *Jacobssen, Henrik*: Det religiøse interesset och den relig. känslan, filos. utkast. Hernösand 1894. Pr.
238. *Loffman, Karl*, Kritisk undersøkning af den masoretiska texten till profeten Hoseas bok. Linköping 1894. Pr.
245. Lexikon Prudentianum confecit et prolegomenis instruxit *Joann. Bergmann*, Ups. 1894. Pr.
246. *Nielsen, Fr.*, Pavemagten i det 19. Aarh., 2. Udg. H. 1—2.
247. *Bang, A. Chr.*, Den norske Kirkes Hist. under Katolicismen.
 Krist. 1887.
 — — Den norske Kirkes Hist. i det 16. Aarh.,
 Krist. 1895. H. 1—9.
- Brandrud, Andr.*, Klosterlasse, et Bidrag til d. jesuitiske Propagandas Hist. i Norden. Krist. 1895.
- Danske Helgenes Levned ved H. Olrik. 95. (*slutt.*).
- Schnitz, Willh.*, Der Einfluss der Religion auf das Leben beim ausgehenden Mittelalter, besonders in Dänemark. Freiburg i B. 1894.
- Westling, Fr.*, Kyrkolagar och kyrkolagsarbeten i Estland und. d. svenska väldet. Sundsvall 1894. Pr.
249. *Bang, J. P.*, Om Trosartiklens Begreb, en Undersøgelse af den synkretistiske Strids dogmat. Begreb. 1894. *m.*

252. Viborg Stifts Synodalakt 1894. *g.*
 254. *Neander, And.*, Biblisk læsbok för alm. läroverkens 3 ned. klasser. Norrköp. 1894. Pr.
 257. Kirkehist. Samlinger, 4. R. III. (*forts.*).

Undervisningsvæsen.

259. Vor Ungdom, pædagog. Tidsskr. 1894—95.
 Verdandi, pädag. Tidsskr. Stockh. 1894—95.
 260. Hjem og Skole, Aarsberetn for Dansk Skoleforen. 93. *g.*
Forchhammer, G., Bidr. til Bedømm. af Talemotoden for Døvstumme, Udtalelser fra Præster og Forældre. Nyborg 1894. *g.*
 261. De lærde Skolers Lærerforening. 1893. *g.*
Iversen, C., Til Vejledn. for Forældre. Frederiksborg 1894. Pr.
Palmgren, K. E., Öfveransträngning och valfrihet. Stockh. 1894. Pr. (Palmgrenka Samskolan).
 Regnskabsheretn. for Sorø og de lærde Skoler. 1893—94. *m.*
 262. *Lindkvist Villh.*, Öfverblick öfver modersmålets metodik i klass. 1—5 af de alm. läroverk. 94. Pr. (Karlstad Stift).
 265. Om införandet af obligatoriska foriearbeten. 1894. Pr. (Blekingen).
Eggerth: Om den filosofiska propædeutiken såsom undervisningsämna ved høgtra alm. läroverk. 94. Pr. (Blekingen).
Elgström: Om filosofiens uteslutenda ur undervisningsplaner för de allm. läroverk. Halmst. 1894. Pr.
 267. Akademisk Skytteforenings Aarsberetn. 1893—94. *g.*
 Sløjdsagen i Danm. 1893, 8. Aarsberetn. 1894. *g.*
Mikkelsen, Axel: Sløjdlære. 1894.
 270. Universitets- og Skoleannaler. 1893. Kristiania. *m.*
 Forslag til Ordning af den højere Almenskole, af den ved kgl. Resolut. af 3. Septbr. 1890 neds. Kommission. Krist. 1894. *m.*
 271. Meddelelser om de lærde Skoler og Realsk. 1892—93, ved *A. F. Asmussen*. 1894. *m.*
 272. Aarvog for Københavns Universitet, polyteknisk Lærestalt og Kommunitetet, ved *C. Goos*. *m.*
 Indbydelsesskrifter fra danske Undervisningsanstalter 1894. *Tildels m.*
 Beretning om den pharmaceut. Lærestalt 1892—94. *g.*
 Beretn. om Rasmussens Gymnast. Institut. 1894. *g.*
 Haandbog f. Studenter, udg. af Studenterhjemmet. 2. Aarg. 1894. *g.*

- (272.) Program f. den polytekn. Lærestalt. 1894. *g.*
 Beretning om den polytekn. Lærestalt 1893—94. *g.*
 Københavns Universitets Festskr. 1894. (Kong. Fødselsdag, Kronpr. Sølvbryllup); Fortegnelse over Studenterne 1894; Lektionskatalog 1894, I og II. *m.*
Boysen, N., Meddelelser om Bølgildgaard's Opdragelsesanstalt. 1894.
 Efterretn. om Disciple i Rønne Skole 1823—93. P. 94.
Sand: Katalog over Randers Skoles Bibl.'s Tilvækst. Pr. 1894.
274. Norske Programmer 1892—93; 1893—94. *m.*
 275. Svenske Programmer 1893—94. *m.*

Matematik. Naturvidenskab.

278. *Lauritzen, C. J. C.*, Archimedes' Behandling af Parabel og Paraboloide. Sorø 1894. Pr.
279. *Lomholt, A.*, Facitliste f. mat. Opg. A, 2. Udg. Vib. 94. *f.*
 Nyt Tidsskr. f. Matematik, A, V—VI; B, V—VI, 1.
280. *Petersen, C. T.*, Logaritme-Tab. m. 5 Dec. 5. Opl. Krist. 1894. *f.*
281. *Flindt H. E.*, Lærebog i Regning, en Udvikling af Regnekunstens Grundsætninger. 1895. *f.*
285. *Hansen, Mart.*, Geometriske Tegneopgaver, Odense 94. *f.*
287. *Wedell-Wedellsborg, P.*, Om Trelegemerproblemet. 94. *m.*
290. *Barnwater, T.*, Lærebog i mek. Fysik, Varme og Elektricitet. 1894. *f.*
Schmidt, Karl, Mindre Lærebog i Fysik, 6. Udg. 95. *f.*
291. Naturen, Maanedsskr., Bergen 1894—95. (*forts.*).
 Naturen og Mennesket, Maanedsskr., 1894—95. (*forts.*).
 Tidsskrift for Fysik og Kemi, 3. R. III. 1894—95. (*forts.*).
295. *Poulsen, Adam*, Lærebog i Optik, 2. Oplag. 1894. *f.*
297. *Sundberg, Ernst*: Elementär framställing af läran om den elektriska potentialen och induktionselektricitet. Falun 1895. Pr.
298. *Koefod, E.*, Om nogle Nitroso-Platinammoniakforbindelser, et Bidr. t. Nitrosylforbindelsernes Kemi. 1894. *m.*
304. *Nathorst, A. G.*, Jordens historia, met särskild hänsyn till Nordens urverld, I—II. Stockh. 1890.
305. *Raunkjær, C.*, Dansk Exkursions-Flora. 1890.
Warming, A., Plantesaafund, Grundtræk af den økologiske Plantegeografi. 1895.
306. *Bronn*, Klassen und Ordnungen des Thierreiches. (*forts.*).

- (306.) *Collin, Jonas*: Ornithologiske Bidr. til Danm.'s Fauna. 77.
 — — Bidr. til Danmarks Fauna. 1888.
Zoologia Danica, VII—IX. 1890—94. *m.*
307. (Lægevidenskab). *Borch, C.*, Utugtens Følger for Legemet, Foredrag., Krist. 94.
Huxley, Thomas H., Lessons in elementary physiology. London 1893.
308. *Barfod, P.*, Febris rheumatica acuta's Udbredelse i Danm., en statistisk-geogr. Undersøgelse. 1894. *m.*
Reisz, C., Tuberkulosens Udbredelse og Helbredelighed. Un. Pr. 1894.
Strøm, H. Æthylalkohols Indvirkning paa Kvælstofomsætning. 1894. *m.*

Samfundsvidenskaber.

311. Love og Eksped. vedk. Kirke- og Skolevæsen. 1893. *m.*
 Love og Forordn. af alm. Interesse, XII, 4—XIII, 1 (93 94). *m.*
 Realregister ov. Love og Reskr. m. m. 1660—1892. H. 1—5.
 (o: saml. Reg. baade til „Kleins“ Saml. og til Suppl. hertil). 1894. *m.*
315. *Wærn, C.*, Mellemríkslagen och dess verkningar. Stockh. 1895. (Till. til Letterst. Tidsskr.).
317. *Juel-Hansen, N.*, Samfundslivet, dets økonomiske Liv og Udvikling i Fortid og Nutid. 1895.
319. Beretn. om 17. dske. Landmandsforsaml., Randers 94. *g*
320. Vort Forsvar 1894. (*Gave fra Dr. Bang*).
Nissen, W., Beretn. om Selvbeskatningens Virks. 1889.
 Fædrelandets Forsvar, Beretn. fra $\frac{1}{6}$ 1895— $\frac{30}{9}$ 1892.
 „Vor Arne“, 1885—86, samlet af *A. J. Råvad*.
Nissen, W., L'oeuvre de l'imposition volontaire pour la defense du pays. 1890.
 Forsvarssangbogen, 3. og 4. Udg.
 Tillige med en righoldig Samling af Udclip af Aviser, Opraab, Tegninger osv. angaaende Selvbeskatningen til Fædrelandets Forsvar, samt Selskabets Medalje i Bronze, skænket af Selskabet, i en smukt udstyret Kasse.
-

Disciplenes Bogsamling

har i sit Regnskabsaar fra 1. April 1894 til 31. Marts 1895 haft i Indtægt:

Medlemsbidrag (40 + 23) . . .	63 Kr. 00 Ø.
Solgte Kataloger m. m.	2 — 12 —
Overskud fra forrige Aar	18 — 59 —
	<hr/>
Tilsammen	83 Kr. 74 Ø.

og i samme Tidsrum udgivet:

til Indkøb af Bøger	38 Kr. 15 Ø.
Indbinding	10 — 70 —
2 Udlaansprotokoller	9 — 50 —
	<hr/>
Tilsammen	58 Kr. 35 Ø.

Der er altsaa et Overskud paa 25 Kr. 36 Ø.

Siden d. 30. April 1894 har Samlingen indtil d. 30. April 1895 haft følgende Tilvækst:

Fortegnelse over de af Udvalget for Folkeoplysningens Fremme udgivne Skrifter.

Smaastykker til Folkelæsning. Bind 18.3-5.

Illustr. Tidende for Børn. Red. af J. Bull. Marts 1894. til Septbr. 1894.

Viktor Rydberg: Fribytteren paa Østersøen.

Brøndsted: Frihed.

C. Ellar: Smuglerens Søn.

Benzon: Svovl.

Rist: Fortællinger. Hefte 1-8.

Følgende Bøger, der vare opslidte, ere erstattede med nye Eksemplarer:

C. Bernhard: Krøniker fra Kristian d. 2. Tid.

H. F. Ewald: Valdemar Krones Ungdomshistorie.

Ingemann: Erik Menveds Barndom.

Ingemann: Kong Erik og de Fredløse.

H. B. Stowe: Onkel Toms Hytte.

Den zoologiske Samling er forøget med: Et Stykke Hvalrav (givet af Discipel V. Gliemann), et Vibeæg (J. Chr. Christensen), en udstoppet Gæsling (H. Angelo), en Hugorm i Spiritus (O. Rye), et Stykke af en Askestamme med Barkbillegange

(P. Johansen), en Hvepserede (S. Bjerregaard) og et Stykke Flint med Aftryk af en Søborreskals Yderside (P. Johansen).

Til **den botaniske Have** er skænket Frø og levende Planter af Universitetets botaniske Have, Seminarielærer H. Mortensen, Kommuelærerne R. C. Mortensen i Kjøbenhavn og V. Mortensen i Hillerød, samt Discipel Aa. Paludan. 135 af de i Skoleaaret benyttede Plantearter have blomstret, og Navneplader af Zink (med dansk og latinsk Navn) ere anskaffede til de fleste af dem. Naar Vejret har tilladt det, er Undervisningen foregaaet i Haven.

Den geografiske Samling er forøget med Billeder og forskellige Smaating, f. Eks. nogle Glas med Krydderier, der ere givne af Disciplene.

En **oldnordisk Samling** er begyndt, idet en ubekendt Giver gennem Ministeriet har fordelt en Del af sine Samlinger til Skoler; til Viborg Skole er skænket en Samling af 23 Stensager, dels slebne (Økser, Pil- og Lansespidses o. s. v.), dels uslebne (Flintflækker, Økser, osv.).

VII. Uddrag af Skolens Regnskab i Finansaaret 1894—95.

Skolen:	Indtægt.	Kr.	Ø.
Arvefæste og Forpagtning		1,542	53
Tiender		15,795	18
Af Kirker og Præstekald		26	„
Renter af Prioritets-Obligationer		3,474	„
Skolekontingenter		10,495	40
Fra Læsø		1,226	55
Ekstraordinære Indtægter		106	„
Teilmanns Legats Rente til Bogsamlingen		40	„
Restafdrag paa en Gæld		95	63
Skolens egne Indtægter i Finansaaret		32,801	29
Beholdningen den 31. Marts 1894 var		4,326	86
Tilskud fra almindelig Skolefond		17,800	„
	Skolens hele Indtægt	54,928	15
Indbetalte Kapitaler		13,680	„
	at overføre	68,608	15

		Kr.	Ø.
	overført	68,608	15
Stipendiefonden:			
Renter	1,263	Kr. 72	Ø.
Indbetalt Kapital	920	--	„ --
Hævet i Sparekassen	103	--	10 --
		<u>2,286</u>	82
Nissens Legat:			
Renter		1,101	67
Foghs Legat:			
Renter		200	„
Stampes Legat:			
Renter af Indskrivn. Beviser	679	Kr. „	Ø.
Renter i Sparekassen	91	--	41 --
		<u>770</u>	41
	Summa Indtægt	<u>72,967</u>	<u>5</u>

Udgift.

	Kr.	Ø.	
Skolen:			
Lønninger	32,416	65	
Inspektion og Tilsyn med Bogsamlingen	400	„	
Pedellens Løn	600	„	
Til Timeundervisning.	7,298	65	
Pensioner	2,665	85	
Bibliothek og videnskabeligt Apparat	989	95	
Bygningernes Vedligeholdelse	123	3	
Hovedstandsættelser	492	40	
Lejendgift til Robaaden	25	„	
Inventar	558	14	
Sløjd	182	29	
Plantehaven	60	„	
Brændsel	1,410	80	
Belysning	125	16	
Forskellige Udgifter (Rengøring, Snekørsel, Protokoller, Skolerekvisiter, Program, Skolefest m. m.)	1,361	4	
Riffelskydning	303	98	
Skatter og Afgifter udenfor Jordebogsvæsnat.	244	5	
Regnskabsførelse	720	„	
Skolens Udgifter i Finansaaret	<u>50,276</u>	<u>99</u>	
Skolens Beholdning 31. Marts 1895	4,651	16	
Udlaante Kapitaler	13,680	„	
	<u>at overføre</u>	<u>68,608</u>	<u>15</u>

		Kr. Ø.
	overført	68,608 15
Stipendiefonden:		
Bidrag til Skolepenge.	932 Kr. „ Ø.	
Udbetalte Stipendier	413 — „ —	
Udlaant Kapital.	920 — „ —	
Regnskabsførelse	21 — 82 —	
		2,286 82
Nissens Legat:		
Udbetalte Stipendier	1,017 Kr. 23 Ø.	
Indsat i Sparekassen	44 — 44 —	
Regnskabsførelse	40 — „ —	
		1,101 67
Foghs Legat: Udbetalte Stipendier.		200 „
Stampes Legat:		
Indsat i Sparekassen.	750 Kr. 41 Ø.	
Regnskabsførelse	20 — „ —	
		770 41
		72,967 5

VIII. Anordning angaaende den almindelige Forberedelseseksamen.

Vi Christian den Niende, af Guds Naade Konge til Danmark, de Venders og Goters Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenburg, Gøre vitterligt: Efter de Os af Vor Minister for Kirke- og Undervisningsvæsenet derom allerunderdanigst foredragne Omstændigheder ville Vi herved allernaadigst have anordnet følgende Regler angaaende den ved Anordning af 30. August 1881, jfr. Anordning af 12. Maj 1882, indrettede almindelige Forberedelseseksamen, hvilke Regler træde i Stedet for de i bemeldte Anordninger med dertil sig sluttende senere allerhøjeste Bestemmelser indeholde:

§ 1.

Ved almindelig Forberedelseseksamen kan aflægges Prøve i følgende Fag:

1. Modersmaalet, skriftlig og mundtlig Prøve, 2 Karakterer, som regnes dobbelt.
2. Engelsk, skriftlig og mundtlig Prøve, 1 Karakter, som regnes dobbelt.

3. Tysk, mundtlig Prøve, 1 Karakter.
4. Fransk, mundtlig Prøve, 1 Karakter.
5. Historie, mundtlig Prøve, 1 Karakter.
6. Geografi, mundtlig Prøve, 1 Karakter.
7. Matematik, 3 skriftlige, 2 mundtlige Prøver med ialt 3 Karakterer.
8. Naturhistorie, mundtlig Prøve, 1 Karakter.
9. Naturlære, mundtlig Prøve, 1 Karakter.

Desuden gives 1 Kartkter for Orden med de skriftlige Arbejder ved Eksamen i det hele. Altsaa i alt 16 Karakterer.

Eksamen kan tages med Forbigaaelse af et af de tvende fremmede Sprog, Tysk eller Fransk, efter frit Valg, saaledes at der kun fremkommer 15 Karakterer. Til at bestaa Eksamen, henholdsvis med to eller tre fremmede Sprog, udkræves en samlet Karakterværdi af 65 eller $69\frac{1}{3}$ Points, og til at bestaa med Udmærkelse $112\frac{2}{3}$ eller 120 Points. Karaktererne i Modersmaalet maa tilsammen udgøre mindst $17\frac{1}{3}$ Points.

§ 2.

De, der ville indstille sig til Afgangseksamen ved den polytekniske Lærestanstalt, til Medhjælpeksamen ved den farmaceutiske Lærestanstalt eller til de ved den kongelige Veterinær- og Landbohøjskole foreskrevne Prøver for Skovbrugs-, Landinspektør- og Dyr lægeelever, eller som ønske at optages paa den offentlige Tandlægeskole, maa forinden have bestaaet almindelig Forberedelseseksamen med tre fremmede Sprog og med et samlet Pointsantal af mindst 80, hvoraf $17\frac{1}{3}$ for Modersmaalet, samt med Karakteren „godt“ (10 Points) i dansk Stil. Have de paa gældende taget Forberedelseseksamen med ikkun to fremmede Sprog og med et samlet Pointsantal af mindst 75, derunder de nysnævnte Karakterer for Modersmaalet, kan deres Eksamen i det heromhandlede Øjemed suppleres med en særlig Prøve i det tredje Sprog i det nedenfor angivne Omfang, for saa vidt heri opnaas Karakteren „godt“.

Farmaceuterne, Dyr lægeeleverne og de, der ville optages paa Tandlægeskolen, maa underkaste sig en særskilt Prøve i Latin efter de i § 7 angivne Regler og derved opnaa Karakteren „godt“.

De, der ville indstille sig til den juridiske Fællesprøve ved Universitetet, maa forinden have bestaaet almindelig Forberedelseseksamen med Engelsk og et af de valgfrie Sprog og med mindst 75 Points, hvoraf $17\frac{1}{3}$ for Modersmaalet, samt med Karakteren „godt“ (10 Points) for dansk Stil.

§ 3.

Det tillades Kvinder fremdeles ligesom hidtil at underkaste sig den almindelige Forberedelseksamen, saaledes at de paa Grundlag heraf kunne indstille sig til samtlige i nærværende Anordnings § 2 nævnte Fagprøver, uden at de dog derved erhverve Adkomst til offentlig Ansættelse i noget Embede eller Bestilling, hvortil Adgangen er betinget af den juridiske Fællesprøve, Skovbrugs-, Landinspektør- eller Dyr lægeeksamen, eller Adgang til at erholde Beskikkelse som Sagfører eller Autorisation som Fuldmægtige hos Retsbetjente eller Sagførere.

§ 4.

Fordringerne i de enkelte Fag fastsættes saaledes:

- a. Modersmaalet. Der opgives som læst to Komedier af Holberg, en Tragedie eller et større Digt af Oehlenschläger, flere Digte og prosaiske Stykker af bekendte danske Forfattere (Wessel, Ewald, Baggesen, Grundtvig, Heiberg, Hertz, Paludan-Müller, Winther osv.).

Skriftlig Prøve: Gengivelse af et bekendt Stof; 1 Karakter, som regnes dobbelt.

Mundtlig Prøve: Ren og forstandig Oplæsning af et Digt og et prosaisk Stykke, Prøve i Sprogets Grammatik, saa vel Formlære som Sætningslære, Samtale om Indholdet af det, der opgives læst; 1 Karakter, som regnes dobbelt.

- b. Engelsk. Der opgives af flere Forfattere læst saa meget, som svarer til mindst 300 Sider af Tauchnitz' Udgiven af sunbeam stories, hvoraf omtrent $\frac{1}{6}$ Poesi.

Skriftlig Prøve: Oversættelse fra Engelsk til Dansk.

Mundtlig Prøve: Ved Prøven i det læste lægges særlig Vægt paa Oversættelsen paa korrekt Dansk og høres i Sprogets Grammatik; desuden oversættes et ikke læst prosaisk Stykke.

1 Karakter, som regnes dobbelt.

- c. Tysk. Der opgives af flere Forfattere læst saa meget, som svarer til 250 Oktavsider, hvoraf omtrent $\frac{1}{6}$ Poesi.

Mundtlig Prøve som i Engelsk. 1 Karakter.

- d. Fransk. Der opgives af flere Forfattere læst saa meget, som svarer til 250 Sider i Michel Levy Frères Udgiven af bibliothèque contemporaine.

Mundtlig Prøve som i Engelsk. 1 Karakter.

- e. Historie. Der kræves Kendskab til Fædrelandshistories og den almindelige Verdenshistories Grundtræk og

Hovedbegivenheder omtrent i det Omfang, som er givet ved V. A. Blochs Lærebog for Realskoler. Mundtlig Prøve. 1 Karakter.

- f. Geografi. Der prøves i fysisk og politisk Jordbeskrivelse tillige med de uundværligste Sætninger af den matematiske Geografi. Mundtlig Prøve. 1 Karakter.

- g. Matematik og Regning.

Skriftlig forelægges to eller flere Opgaver i praktisk Regning af en saadan almindelig Natur, at der ikke fordres Kendskab til bestemte Handelsforhold eller til Udtryk, der ere ejendommelige for enkelte Virkekredse. 1 Karakter.

- I Aritmetik fordres Kendskab til Læren om Addition og Subtraktion, Multiplikation og Division, Potensopløftning og Roduddragning med de derunder forekommende Udviklinger af positive og negative, hele og brudne, rationale og irrationale, reelle og imaginære Størrelser, Hovedsætningerne om Tallenes Egenskaber, Decimalbrøker, Proportioner og Progressioner, Logaritmer med deres praktiske Anvendelser, hvorunder sammensat Rentesregning, Ligninger af første og anden Grad, de første saa vel med een som med flere ubekendte.

Til skriftlig Behandling forelægges een eller flere Opgaver, som kræve lette Anvendelser af hvad der er læst, og mundtlig prøves i Teorien og dens Anvendelse. Iblandt Opgaverne i Regning og Aritmetik bør altid een give Lejlighed til at vise praktisk Anvendelse af Logaritmer. 1 Karakter.

- I Plangeometri fordres læst det for danske Lærebøger sædvanlige fælles Stof. Prøven er dels skriftlig, Løsning af Opgaver ved Konstruktion og Beregning eller lette Beviser, som slutte sig nær til det bekendte, dels mundtlig i Teorien og dens Anvendelse. 1 Karakter.

- h. Naturhistorie. Der prøves i Zoologi og Botanik, dog ikke i videre Omfang end hvad der kan læres ved Hjælp af Lützens Lærebog i Zoologi Nr. 2 med nogle Forbigaaelser og af Strøms Begyndelsesgrunde i Plantelæren. Der lægges særlig Vægt paa, at Eksaminanden paa Naturgenstandene selv kan paavise de Forhold, hvorom der handles. Mundtlig Prøve. 1 Karakter.

- i. Naturlære. Der fordres Kendskab til Legemernes almindelige Egenskaber, til Ligevægtslovene for Kræfter virkende paa de enkelte Maskiner, til Trykforhold i Vædsker og Luftarter, Vægtfyldebestemmelser, Tyngden, Faldet og Cirkelbevægelse, til Varmens Udvikling, Maaling og Forplantning, dens Virkning paa Legemernes Tilstand, til Magnetismens Hovedfænomener og Jordmagnetismen, til Gnidnings- og Berøringselektricitet; til alt dette saaledes, at fremtrædende Natursyn i det daglige og praktiske Liv blive forstaaede som nødvendig Følge af gældende Lovc. Mundtlig Prøvc. 1 Karakter.

§ 5.

Opgaverne til den skriftlige Del af almindelig Forberedelseseksamen gives fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

§ 6.

Specialkaraktererne ere: ug, mg, g, tg, mdlg og slet, der betragtes som staaende lige langt fra hinanden, svarende til Talværdierne: 6, 5, 4, 3, 2, 1. Til disse Karakterer kan der føjes + eller ÷, der forhøjer eller nedsætter Karakteren med $\frac{1}{3}$: altsaa $ug \div = 5\frac{2}{3}$, $mg + = 5\frac{1}{3}$, $mg \div = 4\frac{2}{3}$, $g + = 4\frac{1}{3}$ osv.; dog maa der ikke gives nogen Karakter over ug eller under slet.

Naar der ved Sammenlægning af de enkelte Censurers Karakterer fremkommer andre Brøker end Trediedele, reduceres de til den nærmest liggende Trediedel, saaledes at hvad der er $\frac{1}{6}$ eller derover gøres til $\frac{1}{3}$ og hvad der er under $\frac{1}{6}$ bortkastes.

Ved Sammentællingen af Specialkaraktererne i de enkelte Fag benyttes en anden Skala, hvori ug har Værdien 8, mg 7, g 5, tg 1, mdlg. ÷ 7 og slet ÷ 23 og, naar Mellemkaraktererne medtages, $ug \div$ regnes = $7\frac{2}{3}$, $mg + = 7\frac{1}{3}$, $mg \div = 6\frac{1}{3}$, $g + = 5\frac{2}{3}$, $g \div = 3\frac{2}{3}$, $tg + = 2\frac{1}{3}$, $tg \div = \div 1\frac{2}{3}$, mdlg. + = ÷ $4\frac{1}{3}$, mdlg. ÷ = ÷ $12\frac{1}{3}$ og slet + = ÷ $17\frac{2}{3}$.

I Eksamensvidnesbyrdet indføres samtlige Specialkarakterer med deres nøjagtige Talværdi og til Slutning den samlede Talværdi af disse.

§ 7.

Ved den i § 2 omhandlede Tillægsprøve i Latin ferlanges, at Eksaminanden har ordentlig læst en lille Læsebog for Begyndere til Indøvelse af Grammatikkens Hovedregler, særlig for den almindelige regelmæssige Bøjning, og til Erhvervelse af det

almindelige Ordforraad, samt saa meget, som svarer til 16 Sider i en Teubners Stereotypudgave af en let latinsk Forfatter, saasom Cornelius Nepos, Justinus eller Eutropius. Ved Prøven overhøres saa vel i Læsebogen som i den læste Del af en Forfatter, dog saaledes, at de danske Stykker i Læsebogen udelukkes fra Eksaminationen, og at Overhøringen i Grammatik med Analyse og Bøjning af hvert enkelt Ord væsentlig knyttes til Læsebogen, medens det dog tillige bør paases, at der ved Eksaminationen i Oversættelse af det foreskrevne Forfatterpensum skaffes Sikkerhed for, at Eksaminanden ikke gengiver en udenad lært Oversættelse, men kender de enkelte Ords Betydning og Form.

De, der have bestaaet 4de Klasses Hovedeksamen for studerende Disciple eller den i den nærværende Anordnings § 9 omhandlede Tillægsprøve i Latin og derved opnaaet „godt“ ved den mundtlige Del af Latinprøven, ere fritagne for den her omhandlede Prøve.

§ 8.

Den, der efter de hidtil gældende Regler bestaar Skolelærereksamen med Hovedkarakteren „meget duelig“, og den, der i Henhold til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenets Bekendtgørelse af 8de Juni 1894 bestaar den afsluttende Lærereller Lærerindeprøve ved et Seminarium med en gennemsnitlig Karekterværdi af 7 Points, kan derefter ved at bestaa en Tillægsprøve i Engelsk, Tysk og Fransk med Karakteren „godt“ i hvert Sprog erhverve de Rettigheder, som almindelig Forberedelseseksamen giver.

De samme Rettigheder tilkomme den, der i Henhold til de hidtil gældende Bestemmelser bestaar Skolelærerindeeksamen med Hovedkarakteren „meget duelig“ og derefter en Tillægsprøve i Aritmetik (uden praktisk Regning), Geometri og Naturfære samt i Engelsk, Tysk og Fransk med et samlet Pointstal af mindst 35.

§ 9.

Den, der har bestaaet almindelig Forberedelseseksamen med tre fremmede Sprog og med 80 Points samt med Karakteren „godt“ (10 Points) saavet for den mundtlige som for den skriftlige Prøve i Dansk, kan indstille sig til Afgangseksamen for studerende under følgende nærmere Betingelser:

For at underkaste sig Afgangseksamen i sproglig-historisk Retning maa den paagældende i Engelsk, Tysk, Fransk, Geografi, Naturhistorie, Geometri og Aritmetik have opnaaet ialt 40 Points

og derhos have bestaaet en Prøve i Latin (skriftlig og mundtlig) samt i Græsk med en Karakter af mindst „godt“ i hvert af disse to Fag.

For at underkaste sig Afgangseksamen i matematisk-naturvidenskabelig Retning maa den paagældende i Engelsk, Tysk, Fransk, Geografi og Naturhistorie have opnaaet ialt 30 Points og derhos have bestaaet en skriftlig og mundtlig Prøve i Latin med en Fælleskarakter af mindst „godt“.

§ 10.

Den, der vil indstille sig til almindelig Forberedelseseksamen ved en Skole, maa i de sidste tre Aar have deltaget fuldstændigt i Undervisningen ved en eksamensberettiget Realskole, og deraf i mindst de to sidste Aar ved den Skole, hvor han skal tage Eksamen. Hvis den paagældende først er bleven optagen to Aar før Eksamen i denne Skole, skal han præstere Bevis fra den anden Skole for sin Modenhed til Oprykning i den næstøverste Klasse. Fra disse Regler kan Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet under særlige Omstændigheder bevilge Undtagelser.

§ 11.

Skoler, som med Tilladelse af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet kunne holde almindelig Forberedelseseksamen, lade de Lærere, som have undervist Disciplene, eksaminere hver i sit Fag under den Kontrol, som Ministeriet anordner.

§ 12.

Til Eksamenskommissionen for Privatister sammenkalder Ministeriet et passende Antal Mænd, som foruden Fagkundskaben besidde Erfaring i Skoleundervisning. Kommissionen vælger selv de Kræfter, den behøver til Eksamens Ordning og Tilsyn ved de skriftlige Prøver.

§ 13.

Almindelig Forberedelseseksamen afholdes ved Skolerne een Gang aarligt, enten i Tiden mellem den 15. Marts og 30. April eller mellem den 10. Juni og 15. Juli, men ved Eksamenskommissionen tre Gange aarligt, nemlig i Januar Maaned, i Tiden 10 Juni—15. Juli og i Tiden 15. Oktober—15. November.

§ 14.

Til at underkaste sig Eksamen kræves en Alder af 15 Aar, for Kvinders Vedkommende dog 17 Aar. Fra disse Bestemmel-

ser kan Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet under særlige Omstændigheder bevilge Undtagelser.

§ 15.

Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet bemyndiges til at fastsætte de nærmere Bestemmelser, som maatte være nødvendige for Gennemførelsen af denne Anordning.

Hvorefter alle vedkommende sig have at rette.

Givet paa Amalienborg, den 1. Marts 1895.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

Christian R.

(L. S.)

Bardenheh.

Bekendtgørelse angaaende den almindelige Forberedelseseksamen.

I Henhold til den ved § 15 i allerhøjeste Anordning af 1. d. M. angaaende den almindelige Forberedelseseksamen givne Bemyndigelse vil Ministeriet herved have fastsat følgende Bestemmelser vedrørende bemeldte Anordnings Gennemførelse:

§ 1.

Den i Anordningens § 2, 1ste og 2det Stykke, givne Forskrift om, at Tillægsprøverne, henholdsvis i et af de valgfrie Sprog og i Latin, ikke kunne bestaa med en ringere Karakter end „godt“, og de i § 7 givne Regler angaaende den nævnte Latimprøve, træde i Kraft ved de paagældende Prøvers Afholdelse i Juni—Juli 1895.

§ 2.

Bestemmelserne i Anordningens § 1, sidste Stykke, om de almindelige Eksamensfordringer, og de i § 8 indeholdte Regler om Tillægsprøverne, henholdsvis for mandlige og kvindelige Seminarister, træde i Kraft ved Afholdelsen af almindelig Forberedelseseksamen i Januar 1896.

§ 3,

De ved Anordningens § 2 fastsatte Fordringer til den almindelige Forberedelseseksamen, efter Omstændighederne i Forbindelse med en Tillægsprøve i Latin, som Adgangsbetingelse til de i samme Paragraf nævnte Læreanstalter og Fageksamener, komme første Gang til Anvendelse saaledes:

- a) ved Optagelsen paa de til Skovbrugs-, Landinspektør- og Dyr lægeeksamen forberedende Kursus, der i August 1896 paabegyndes ved den kongelige Veterinær- og Landbohøjskole;
- b) ved Optagelsen paa det Kursus ved Tandlægeskolen, der begynder den 1. Februar 1897;
- c) ved den juridiske Fællesprøve, naar denne afholdes i Sommerterminen 1893;
- d) ved den farmaceutiske Medhjælpereksamen, naar denne afholdes i Oktober 1899.

Som Betingelse for Adgang til den polytekniske Læreanstalts Adgangseksamen i Matematik og Naturlære er almindelig Forberedelseseksamen allerede ved det under 23de Juli 1894 allerhøjest approberede Reglement for Læreanstalten underkastet de ved Anordningen givne Regler; dog kunne de, der inden 1. September 1894 have bestaaet Forberedelseseksamen, fremdeles indstille sig til bemeldte Adgangseksamen i Overensstemmelse med de tidligere gældende Regler.

§ 4.

De i Anordningens § 9 indeholdte Bestemmelser om, under hvilke Betingelser den almindelige Forberedelseseksamen, i Forbindelse med en Tillægsprøve i Latin og Græsk eller i Latin, giver Ret til at underkaste sig Afgangseksamen for studerende, træde i deres Helhed i Kraft ved den sidstnævnte Eksamens Afholdelse i Sommeren 1898.

Den i samme Paragraf givne Forskrift om, at de nævnte Tillægsprøver ikke kunne bestaaes med en ringere Karakter end „gødt“ i hvert af de to paagældende Fag, træder i Kraft ved Afholdelsen af 4de Klases Hovedeksamen i Sommeren 1896, og til samme Tidspunkt maa Forberedelseseksamen være bestaaet i Overensstemmelse med de nye Fordringer for at kunne give Adgang til disse Tillægsprøver.

§ 5.

Anordningens § 10 teæder i Kraft ved Eksamens Afhol-

delse i Marts—April 1898. Som Følge heraf vil den i samme Paragraf stillede Fordring om et Modenhedsbevis ved Overflytningen fra en Skole til en anden Skoles næstøverste Klasse være at iagttage efter Afslutningen af Foraarseksamen i 1896. For saa vidt en saadan Attest er nødvendig, maa den udtrykkeligt paaberaabes ved Indmeldelsen af de paagældende Dimitterende.

§ 6.

Med Hensyn til de i Anordningens § 14 indeholdte Regler om Eksamensalderen har det sit Forblivende ved den hidtil anvendte Beregning af Alderen, saaledes at det ved de fire Eksamensterminer, nemlig i Januar, Marts—April, Juni—Juli og Oktober—November, er tilstrækkeligt, at de vedkommende Eksaminander fylde den anordnede Alder i samme Aar henholdsvis den 31 Januar, den 30. April, den 18. August (som Skoleaarets sidste Dag) og den 30. November.

§ 7.

Undtagelser fra den anordnede Lavalder, jfr. foranstaaende § 6, kunne som hidtil forventes bevilgede for de eksamensberettigede Skolers Disciple, naar vedkommende Skolebestyrer afgiver en bestemt Erklæring om, at den paagældende Discipel baade ved sin almindelige Modenhed og ved sin Fremgang i Forhold til Skolens andre Elever er egnet til at underkaste sig Eksamen. Hvad de kvindelige Disciple angaar, ville saadanne Bevillinger ikke blive givne, naar der mangler over 6 Maaneder i Alderen, medmindre ganske særlige Omstændigheder maatte tale derfor, og det tillige udtrykkeligt attesteres af en Læge, at der ikke af Hensyn til den paagældendes fysiske Udvikling kan være nogensomhelst Betænkelighed ved at meddele den ansøgte Dispensation.

Privatister kunne i Reglen ikke erholde Dispensation fra den anordningsmæssige Alder; dog vil der, under Forudsætning af, at behørig Modenhedsattest fra vedkommende Skole- eller Kursusbestyrer samt en Lægeattest med det foran angivne Indhold foreligger, kunne ventes meddelt kvindelige Privatister Aldersdispensation for et Tidsrum af indtil 3 Maaneder.

Ansøgninger om Dispensationer, saa vel fra Reglerne om Eksamensalderen som fra de i Anordningens § 10 indeholdte Bestemmelser, bør for Fremtiden altid indgives af den paagældende Skole- eller Kursusbestyrer.

§ 8.

Om de ved Anordningen foreskrevne Tillægsprøver gælde følgende Regler:

- a. Den i § 2, 1ste Stykke omhandlede Prøve i et valgfrit Sprog, nemlig Fransk eller Tysk, kan aflægges enten ved en eksamensberettiget Skole, som Regel dog kun, naar det paagældende Sprog er optaget under Skolens almindelige Undervisning, eller ved Eksamenskommissionen for Privatister.
- b. Den i § 8, 1ste Stykke, omtalte Tillægsprøve for Seminarister i tre Sprog kan ligeledes aflægges saavel ved den nævnte Kommission som ved de eksamensberettigede Skoler, der give regelmæssig Undervisning i alle tre Sprog.
- c. Det samme gælder om den i § 8, 2det Stykke, nævnte Prøve for Kvinder, der have bestaaet Skolelærerindeeksamen.
- d. Den ved § 2, 2det Stykke, jfr. § 7, foreskrevne Prøve i Latin for Farmaceuter, Dyrlæger og Tandlæger, kan som Regel kun afholdes enten ved Eksamenskommissionen eller ved de eksamensberettigede lærde Skoler i Forbindelse med disses aarlige Hovedeksamen. Dog ville de enkelte Bestyrere af Realskoler, som have erholdt personlig Tilladelse dertil, fremdeles kunne afholde Prøven under Jagttagelse af de nedenstaaende almindelige Regler.
- e. De i § 9 omhandlede tvende Tillægsprøver i Latin og Græsk og i Latin afholdes i Forbindelse med 4de Klases Hovedeksamen ved de lærde Skoler eller ved den ekstraordinære Eksamen i Januar Maaned, som hvert Aar afholdes ved enkelte af disse Skoler.

Det er iøvrigt Regel for alle de ovennævnte Tillægsprøver, at de kun kunne afholdes i de regelmæssige Eksamensterminer ved den paagældende Skole eller ved Kommissionen, og at de med Hensyn til Eksaminandernes Indmeldelse, Bedømmelsen ved Censorer og Indberetningen om Udfaldet ere underkastede de for almindelig Forberedelseseksamen og 4de Klases Hovedeksamen gældende Regler. Naar den under d) nævnte Latinprøve afholdes ved en Skole, behøver kun een Censor, som kan vælges af Skolen, at overvære Eksaminationen.

Der er, ligesom hidtil, intet til Hinder for, at de under a), d) og e) angivne Tillægsprøver kunne aflægges i den samme Eksamenstermin, i hvilken vedkommende underkaster sig almindelig Forberedelseseksamen eller de under b) og c) omtalte Prøver. I saadanne Tilfælde taber Prøven dog sin Gyldighed, hvis den Eksamen, som den skal tjene til at supplere, ikke be-

staas paa behørig Maade, og der maa derfor ikke, førend der foreligger Vidnesbyrd herom, udstedes nogen Attest om Suppleringsprøven.

De under e) nævnte Prøver omfatte det hele Pensum, henholdsvis i Latin og i Græsk, der af studerende Skoledisciple skal være læst inden Udgangen af 4de Klasse. Ved de under a, b og c nævnte Prøver omfatter Eksamen i de paagældende fremmede Sprog altid hele det anordningsmæssige Pensum, idet de ved Ministeriets Cirkulære af 10de Marts 1882 indførte Lempelse for Skoledisciple ikke komme til Anvendelse ved nogen Tillægsprøve.

§ 9.

Naar almindelig Forberedelseseksamen aflægges ved Eksamenskommissionen, betales ved Indmeldelsen det samme Gebyr, som kræves af Statsskolerne for Udstedelsen af Eksamensvidnesbyrdet (20 Kr.).

For Afholdelsen af de i den foregaaende § 8 under b—e nærmere omtalte Tillægsprøver erlægges ved Indmeldelsen til Eksamenskommissionen eller til Statens Skoler følgende Gebyrer:

8 Kr. for den under b) nævnte Prøve for Seminarister i tre Sprog;

14 Kr. for Tillægsprøven i seks Fag, jfr. c.;

4 Kr. for den under d) omhandlede mundtlige Prøve i Latin;

6 Kr. for enhver af de under e) nævnte Prøver i Latin og Græsk og i Latin.

For Tillægsprøven i Fransk eller Tysk, jfr. her § 8 a, kræves intet Gebyr af det offentlige.

§ 10.

Den, der enten har fuldendt eller paabegyndt den almindelige Forberedelseseksamen, henholdsvis i Januar, Marts, Juni eller Oktober, og som ønsker at tage Eksamen om, kan ikke paa ny indstille sig til denne før i den næstkommende Juni, Oktober, Januar eller Marts Maaned. De foran omhandlede Tillægsprøver kunne tages om i enhver af de paagældende Eksamensterminer.

§ 11.

Om Dimission af Privatister gælde følgende Regler:

- a. Enhver, der vil indstille sig til almindelig Forberedelseseksamen ved Eksamenskommissionen for Privatister, skal frem-

- lægge Vidnesbyrd om, at han (hun) efter sine Læreres Overbevisning er i Besiddelse af de hertil fornødne Kundskaber.
- b. For saa vidt Eksaminanden har modtaget sin Forberedelse i en organiseret Undervisningsanstalt (Skole eller Kursus), kan det nævnte Vidnesbyrd udstedes af dennes Bestyrer efter Samraad med hans Medlærere. Hvis Eksaminanden er bleven forberedt af private Manuduktører, uden at nogen af disse har ledet Undervisningen i det hele, skal Vidnesbyrdet være undertegnet af den eller de Lærere, der have forberedt ham i de tre Hovedfag: Dansk, Engelsk og Matematik.
  - c. Vidnesbyrdet skal indeholde en Angivelse af, hvor længe Dimittenden uafbrudt har modtaget Undervisning af de paagældende. Saaframt dette Tidsrum er under 6 Maaneder, regnet til den Dag, da Vidnesbyrdet udstedes, vil dette i Reglen ikke blive taget for gyldigt.
  - d. Som Betingelse for Dimissionsattestens Gyldighed kræves, at den eller de, som underskrive den, nyde uplettet borgerlig Agtelse og have bestaaet i det mindste den almindelige Forberedelseksamen (jfr. Anordningens § 1), 4de Klasses Hovedeksamen for studerende, Skolelærer- eller Skolelærerindeeksamen. Fra disse Eksamensbetingelser vil der kun undtagelsesvis blive dispenseret.
  - e. For dem, der ville tage Eksamen om, jfr. foranstaaende § 10, indskrænkes det under c) angivne Tidsrum med Hensyn til det nye Vidnesbyrd til 3 Maaneder.
  - f. Dimissionsvidnesbyrd udstedes paa særlige Blanketter, der udleveres sammen med de ved Eksamenskommissionen brugelige Indmeldesskemaer og indsendes sammen med disse i udfyldt Stand.

De i nærværende Paragraf indeholdte Regler træde i Kraft ved Eksamens Afholdelse i Januar 1896. Til de i foranstaaende § 8 nævnte Tillægsprøver kan ligesom hidtil enhver indstille sig selv uden Dimissor.

§ 12.

Ministeriet fastsætter i enhver Eksamenstermin Dag og Klokkeslæt for Afholdelsen af de skriftlige Prøver. Ved disse tilstaas der Eksaminanderne 4 Timer til Opgavebesvarelsen i hvert enkelt Fag.

§ 13.

For saa vidt det tillades en privat eller kommunal Skole

at afholde almindelig Forberedelseseksamen i eet eller flere Aar, er denne Tilladelse, foruden af de iøvrigt foreskrevne Betingelser, afhængig af, at den ugentlige Skoletid i samtlige Fag og Øvelser, med Undtagelse af Sang og Gymnastik, ikke overstiger 30 Timer, samt at der gives mindst 4 Timers ugentlig Undervisning i Gymnastik. Fra den sidstnævnte Regel vil der dog efter Omstændighederne, ligesom hidtil, kunne forventes Undtagelser for kvindelige Elevers Vedkommende.

§ 14.

Samtlige Bestemmelser, der i Tilslutning til Anordningen af 30. August 1881 ere givne af Ministeriet angaaende den almindelige Forberedelseseksamen og de eksamensberettigede Skolars Forpligtelser, staa uforandrede ved Magt, for saa vidt de ikke ere i Strid med den forannævnte allerhøjeste Anordning eller med nærværende Bekendtgørelse.

Hvilket herved bekendtgøres til Efterretning for alle vedkommende.

Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, den
12te Marts 1895.

Bardenfleth.

H. Hage.

Fm.

IX. Forberedelsesskolen.

Skolen ejes af Overlærer *Ramsgaard*; den har sine Lokaler i Katedralskolen og staar under dennes Rektors Ledelse. Den talte i Maj ifjor 21 Disciple, hvoraf 8 optoges i Katedralskolen 19. Aug., medens 11 nye Disciple optoges, saa at Skolen nu har 24 Disciple, fordelt i 2 Klasser, en yngre (a) og en ældre (b):

Klasse a: 1. Blichfeldt, Holger (Justitsraad B.). — 2. Christensen, Thor (afd. Lærer C., Vridstød). — 2. Giersing, Emil Aggersborg (Adj. G.). — 4. Hindberg, Viggo (Overretssagfører H.). — 5. Jensen, Jo-

hannes (Købm. L. J.). — 6. Jespersen, Erik (Arkivar J.). — 7. Petersen, Holger Otto Laage (Overlærer P.). — 8. Philipsen, Svend O. T. (Fabrikant Ernst Ph.). — 9. Samson, Evan Isak (Købmand S.). — 10. Støtrup, Niels Chr. J. (Bager S.).

Klasse b: 1. Andersen, Thorvald P. (Maler A.). — 2. Christensen, Torkild (Branddirektør, Kapt C.). — 3. Dam, Karl Eliot (Brygger D.). — 4. Gliemann, Viggo (Apoteker G.). — 5. Hagn-Meincke, Joh. Ludv. (Dr. med. H) — 6. Halkjær, Harry M. (Snedker H.). — 7. Hallager, Aage (Overlæge Dr. H.). — 8. Jensen, Karl (Br. til Nr. 5 i b). — 9. Krenckel, Harald (Overlæge K.). — 10. Krogh, Ludv. Vald. (Fabrikant K.). — 11. Petersen, Anton Eli (Plejefader Slagter Hoffmann). — 12. Pyndt, Knud (Dyrlæge P.). 13. Rye, Olaf (Overretssagfører R.). — 14. Schram, Peter A. W. (Købmand S.)

Paa Grund af det ringe Discipeltal, har det været nødvendigt at slaa Klasserne sammen i flere Timer. Fagfordelingen ses af den S. 59 meddelte Tabel. — I Aarets Løb ere følgende Pensa gennemgaaede:

Dansk (Adj. *Thorsen*, 4 Fællestimer, 3 T. særlig for Kl. a). Som Læsebog er benyttet Lefoliis „Fortællinger og Sagaer“ 1. Saml.; de første Begreber af Sproglæren forklarede og indøvede (Mikkelsens Sproglære for Forberedelsesskoler). Øvelse i Skriftlæsning. 2 korte Stile ugentlig, afvekslende Genfortælling og Diktat, hidtil 52. Efter Lefoliis „Fortællende Digte for yngre Børn“ er der lært Vers udenad; hidtil 6 Digte.

Tysk (Overlærer *Ramsgaard*, 4 T.). **Kl. a.** Sands Læsebog S. 37—76 med Undtagelse af St. 26 og 29.

Kl. b. Et Hold: Sands Læsebog S. 37—125 (107 Normalsider); det andet Hold Kaper og Simonsens Læsebog for de første Begyndere S. 1—101 og 114—

120 med Undtagelse af St. 35, 36, 39, 40, 41, 44 og 45. Det vigtigste af Bøjningslæren efter Kaper.

Fransk (Adjunkt *Sejersen*, 4 T.). Kl. b. Jungs Elementarbog S. 1—64 (de franske Stykker) og 94—106; 117—124. Den regelmæssige Formlære efter samme Bog.

Religion (Adj. *Sejersen*, 2 T.). Chr. Møllers Bibelhistorie for Elementarskolen. Den nye Pagt; Balslevs Katekismus: De 10 Bud. Salmer.

Historie (Intendant *Lillie*). Kl. a (2 T.) Oldtiden og Middelalderen indtil nordiske Sagn efter Blochs mindre Lærebog.

Kl. b (2 T.). Nordens Historie efter Brickas Lærebog.

Geografi (Adjunkt *Mortensen*). Kl. a (1 T.). Disciplene have tegnet Grundrids af deres Skolestue, Legepladsen og Viborg By med nærmeste Omegn, for saa vidt den har været Børnene bekendt. Dernæst er Danmark gennemgaaet, hovedsagelig efter Kortet og Billederne i den geografiske Samling; de vigtigste Iærnbanelinier ere tegnede.

Kl. b (2 T.). Hovedsagelig efter Kort og Billeder: De vigtigste af Jordens Lande (med Undtagelse af Danmark).

Naturhistorie (Adj. *Mortensen*, 2 T.). Kl. a (sammen med Kl. b): Sahlertz, Vejledning ved den første Undervisning i Naturhistorie: Pattedyr.

Kl. b. Sahlertz' Vejledning: Pattedyr og Fugle.

Regning (Adj. *Møller*, 5 T.). Kl. a. Regning med hele Tal efter Meiers Regnebog I.

Kl. b. Brøkgregning efter Meiers Regnebog II til Decimalbrøk.

Skrivning (Oversergent *Sørensen*, 4 T.) Dels enkelte Bogstaver, dels Sammenskrift, saavel med latinske som med gotiske Bogstaver; mod Slutningen

af Skoleaaret have Disciplene i b skrevet af efter en trykt Bog, baade latinsk og gotisk Skrift.

Tegning (Oversergent *Sørensen*, 2 T.). Petersens og Ianiches Tegnebøger, K1. a I og II, K1. b III og IV.

Undervisning i Sang er bleven meddelt af Adjunkt *Mortensen* (2 T.),

i Gymnastik og Svømning (4 T.) af Premierløjtnant *Beck*.

Til Optagelse i laveste Klasse (i Reglen med fyldte 10. Aar) kræves:

1. i Dansk: Sikkerhed i Oplæsning samt en Diktatstil uden væsentlige Fejl i Bogstavering;

2. i Bibelhistorie: i en for Barnealderen passende Form de vigtigste og letteste fattelige Fortællinger af det gamle Testamente indtil Jøderigets Deling og enkelte let fattelige Hovedstykker af det nye Testamente, deriblandt ogsaa enkelte Fortællinger om Herrens Undergerninger og enkelte af hans Lignelser;

3. i Historie: Kort Udsigt over Danmarks Historie.*)

4. i Geografi: Kendskab til Fordeling af Land og Hav paa Jorden, de vigtigste Stater med deres Bjerge, Floder, Søer og Byer efter Globus og Landkort. Alle Navne maa udtales tydeligt.

5. i Regning: de fire Regningsarter i benævnte og ubenævnte Tal.

Skolepengene ere foruden 5 Kr. i Indskrivning 9 Kr. maanedlig, for 2. Broder 7 Kr., for 3. Broder 5 Kr.

Dagen for nye Disciples Prøvelse samt Fortegnelse over Aarsprøvens Tider meddeles sammen med Katedralskolen.

---

*) *Johan Ottosen*, Børnenes Fædrelandshistorie, Kbhvn. 95, anbefales som en kortfattet, efter Børnenes Fattenevne affattet Bog.

X. Afgangs- og Aarsprøver i 1895.

De skriftlige Prøver for VI og IV Klasse holdes i Dagene 10.—14. Juni, for de øvrige Klasser 25.—29. Juni. De mundtlige Prøver holdes efter nedenstaaende Fortegnelse. I Censuren ved VI og IV Klasses Prøver deltage: som Medlem af Undervisningsinspektionen Professor, Dr. phil. Jul. Petersen (**J. P.**), **Matematik** i VI m. og IV st. + Rl. Som beskikkede Censorer: Dr. phil. Starcke (**Sta.**), **Historie** i VI og IV Rl.; Adjunkt Fabritius (**Fa.**), **Fransk** i VI og ved Tillægsprøven; Dr. phil. Winkel Horn (**W. H.**), **Dansk og Oldnordisk** i VI og **Dansk** i IV Rl.; Overlærer Kleisdorff (**Kl.**), **Latin og Græsk** i IV spr. og ved Tillægsprøverne; Skoleforstander Vald. Petersen (**V. P.**), **Engelsk og Tysk** i VI og IV st. + Rl.; Overlærer Mylord (**My.**), **Fysik** i VI spr. + m. Som indbudt af Skolen: Justitssekretær Morville, **Naturhistorie** i IV st. + R.

De mundtlige Prøver afholdes i Klasseværelserne B, C, H, I og K. Hvor Klasserne ere delte, viser Tallet foran Faget, hvor mange der medtages ved hver Prøve (regnet forfra efter foranstaaende Discipelfortegnelse). Privatisterne prøves efter den tilsvarende Klasse. Ved Tillægsprøven følges Bogstavordenen.

Mundtlige Prøver.

Lørdag d. 22. Juni.

H. Kl. 8. VI (8)	} Historie. {	H., Sta. , O.
— — 5. VI (6)		O., Sta. , H.
— — - + IV Rl. (1)		

Tirsdag d. 25. Juni.

H. Kl. 8. IV stud (13)	} Matematik. L., J.P.,
— — 4. VI m. (1) + IV Rl. (1)	

Lørdag d. 29. Juni.

H. Kl. 8. VI (8)	} Fransk. B., Fa., S.
— — 4. V1 (6) +	
Tillægsprøve (1)	

Mandag d. 1. Juli.

- H. Kl. 8. IV spr. (6). **Græsk. B., H., O.**
 I. — 8. IV m. + Rl. (3). **Naturlære. L., P., Mr.**
 K. — 8. III spr. (11). Tysk. R., T.
 C. — 8. II st. Geografi. Mt., S.
 I. — 11. V m. (3). Naturlære. P., Mr.
 H. — 11. IV spr. (5). **Græsk. B., H., O.**
 K. — 11. III m. + Rl. (9). Tysk. R., T.
 C. — 11. II Rl. (6). Geografi. Mt., S.
 B. — 12. b (14). Historie. Lillie, L.
 B. — 4. a (10). Historie. Lillie, L.

Tirsdag d. 2. Juli.

- H. Kl. 8. V spr. (7). Græsk. B., H.
 I. — 8. IV st. (7). **Geografi. Mt., Mr., O.**
 K. — 8. III a (8). Matematik. P., L.
 C. — 8. II (17). Religion. S., T.
 H. — 11. V spr. (7). Græsk. B., H.
 K. — 11. III b (12). Matematik. L., P.
 B. — 11. b (14). Tysk. R., Beck.
 I. — 12. IV st. (6) } **Geografi. Mt., Mr., O.**
                   + IV Rl. (1.) }
 C. — 12. I (10). Religion. S., T.
 B. — 4. a (10). Tysk. R., Beck.

Onsdag d. 3. Juli.

- H. Kl. 8. V (9). Fransk. B., S.
 I. — 8. IV st. (7). **Historie.** H., R., O.
 K. — 8. III Rl. (3). Dansk. T., Mt.
 C. — 8. II st. (11). Matematik. L., P.
 H. — 11. V (9). Fransk. B., S.
 I. — 11. IV st. (6). **Historie.** H., R., O.
 C. — 12. II Rl. (6). Matematik. L., P.
 B. — 11. I (10). Geografi. Mt., Mr.
 B. — 4. b (14). Dansk. T., H.

Torsdag d. 4. Juli.

- K. Kl. 8. V (7). Latin. O., R.
 C. — 8. III spr. (11). Fransk. S., B.
 I. — 8. I (10). Naturhistorie. Mt., Mr.
 H. — 9^{1/2}. IV Rl. (1). **Dansk.** T., **W. H.**, H.
 H. — 10. VI (7).

}	Dansk og	H., W. H. , G.
	Oldnordisk.	G., W. H. , H.

 K. — 11. V (7). Latin, O., R.
 C. — 11. III m og Rl. (9). Fransk. S., B.
 B. — 11. a (10). Dansk. T., P.
 I. — 12. b (14). Geografi. Mt., Mr.
 H. — 3. VI (7).

}	Dansk og	H., W. H. , G.
	Oldnordisk.	G., W. H. , H.

 I. — 4. VI spr. (5). **Latin.** B., **Kl.**, O.

Fredag d. 5. Juli.

- H. Kl. 8. VI spr. (5). **Latin.** B., **Kl.**, O.
 K. — 8. V (9). Historie. H., R.
 I. — 8. IV st. (7). **Naturhistorie.** Mt., **Morville**,
 Mr.
 C. — 8. II st. (11). Fransk. S., T.
 K. — 11. V (9). Historie. H., R.
 I. — 12. IV st. (6)

}	Naturhistorie. Mt., Morville
	Mr.

 + IV Rl. (1).

}	
	Mr.

(Fredag d. 5. Juli.)

- C. — 12. II Rl. (6). Fransk. S., T.
 H. — 4. VI spr. (3). **Latin.**
 H. — 6. **Tillægsprøve i Græsk** (5). } B., **Kl.**, O.

Lørdag d. 6. Juli.

- H. Kl. 8. VI spr. (8). **Græsk.** O., **Kl.**, R.
 K. — 8. V spr. (7). Naturlære. P., L.
 I. — 8. III spr. (11). Naturhistorie. Mt., Mr.
 C. — 8. II st. (11). Latin. T., B.
 B. — 11. I (10). Fransk. S., B.
 K. — 11. V spr. (7). Naturlære. P., L.
 I. — 11. III m og Rl. (9). Naturhistorie. Mt., Mr.
 C. — 12. II Rl. (6). Dansk. T., H.
 H. — 4. VI spr. (5). **Græsk.** O., **Kl.**, R.
 H. — 6. **Tillægsprøve i Latin** (6). R., **Kl.**, B.

Mandag d. 8. Juli.

- H. Kl. 8. VI (7) + IV Rl. (1). **Engelsk.** G., **V. P.**,
 Mr.
 K. — 8. III spr. (11). Historie. O., H.
 I. — 8. II st. (11). Naturhistorie. Mt., P.
 C. — 8. I (10). Historie. T., B.
 K. — 11. III m og Rl. (9). Historie. O., H.
 I. — 11. II Rl. (6). Naturhistorie. Mt., P.
 H. — 12. VI (7). **Tysk.** R., **V. P.**, T.
 C. — 12. V m. (3). Matematik. Mr., L.
 B. — 12. b (14). Religion. S., G.
 H. — 4. IV st. + Rl. (14). **Tysk.** R., **V. P.**, T.
 B. — 4. a (10). Religion. S., G.

Tirsdag d. 9. Juli.

- H. Kl. 8. V (9). } Dansk og H., G..
 } Oldnordisk. G., H.

(Tirsdag d. 9. Juli.)

- K. — 8. III spr. (11). Græsk. T., R.
 C. — 8. I st. (5). Matematik. Mlr., L.
 B. — 8. b (14). Fransk. S. B.
 I. — 8. a (10). Naturhistorie. Mt., P.
 H. — 11. V (9). } Dansk og H., G.
                           } Oldnordisk. G., H.
 K. — 11. II (17). Tysk. R. S.
 C. — 11. I Rl. (6). Matematik. Mlr., L.
 H. — 3. VI m. (1). **Naturlære.** P., **My.**, L.
 H. — 3½. VI spr. (7). **Naturlære.** P., **My.**, Mlr.
 I. — 4. III m. (6). Latin. B. G.

Onsdag d. 10. Juli.

- H. Kl. 8. VI spr. (6). **Naturlære.** P., **My.**, Mlr.
 I. — 8. IV st. (7). **Latin.** R., B., G.
 K. — 8. II st. (11). Historie. S., L.
 C. — 8. I st. (5). Latin. O., T.
 B. — 8. a (10). Geografi. Mt., H.
 K. — 11. II Rl. (6). Historie. S., L.
 C. — 11. I (10). Dansk. T., Mt.
 I. — 12. IV st. (6). **Latin.** R., B., G.
 I. — 4 V (13). Engelsk. G., Mlr.
 H. — 4. III m. + Rl. (9). **Naturlære.** P., L.

Torsdag d. 11. Jul.

- I. Kl. 8. V (8). Tysk. R., T.
 H. — 8. IV st. (7). **Fransk.** B., S., G.
 K. — 8. III spr. (11). Geografi. Mt., P.
 K. — 11. III m. + Rl. (9). Geografi. Mt., P.
 H. — 12. IV st. (6). **Fransk.** B., S., G.
 C. — 4. III Rl. (3).
 C. — 4. II Rl. (6).
 C. — 4. I Rl. (5). } Engelsk. G., Mlr.

Fredag d. 12. Juli.

K. Kl. 8. III spr. (11). Latin. B., G.

C. — 8. I (10). Tysk. R., T.

I. — 8. b (14). Naturhistorie. Mt., P.

Optagelsesprøven for Disciple, indmeldte til Katedralskolens 4 laveste Klasser samt til Forberedelsesskolen, er fastsat til **Fredag d. 28. Juni Kl. 9**, for Disciple til 5te Klasse **Mandag den 19. August Kl. 9**.

Lørdag den 13. Juli Kl. 10 holdes Slutningsmødet, hvor Prøvernes Udfald og Omflytningen vil blive bekendtgjort. Derefter begynder Sommerferien, der varer til **Mandag d. 19. August Kl. 1 Eftm.**, da alle Disciple atter maa indfinde sig.

Forældre og Værger samt alle, der have Interesse for Skolens Gerning, indbydes til at overvære de mundtlige Prøver og Slutningsmødet.

Viborg Katedralskole, d. 11. Juni 1895.

A. Heise.

